

PROGRAMMA- BEGROTING 2020

EN

MEERJAREN- PERSPECTIEF 2021 - 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Aanbieding	3
Financieel- en beleidskader	5
0. Bestuur en ondersteuning	18
1. Veiligheid	24
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	27
3. Economie	29
4. Onderwijs	33
5. Sport, cultuur en recreatie	36
6. Sociaal Domein	39
7. Volksgezondheid en milieu	49
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	52
Paragraaf Lokale heffingen	55
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	58
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	64
Paragraaf Financiering	68
Paragraaf Bedrijfsvoering	72
Paragraaf Verbonden partijen	76
Paragraaf Grondbeleid	82
Paragraaf Taakstellingen	85
Paragraaf Duurzaamheid	86
Totaaloverzicht baten en lasten per programma	89
Financiële uitgangspunten	90
Overzicht en toelichting incidentele baten en lasten	91
Bijlage 1 Reserves en voorzieningen	92
Bijlage 2 Geprognosticeerde balans	94
Bijlage 3 Algemene dekkingsmiddelen	95
Bijlage 4 gemeentefonds	96
Bijlage 5 Ontwikkelingen ICT en informatievoorziening	98
Bijlage 6 Aanleiding en redenen noodzaak extra personele formatie	100
Bijlage 7 Portefeuillehouders verdeling	102
Bijlage 8 Afkortingenlijst	104

Aanbieding

Aan de gemeenteraad,

In deze begroting leest u ons antwoord op de uitdagingen waarvoor wij ons gesteld zien. We zien de uitgaven in het sociaal domein oplopen en tegelijkertijd de algemene uitkering vanuit het Rijk dalen. Financiële ontwikkelingen, waarop wij beperkt tot geen invloed hebben, die jaarlijks ons resultaat met bijna € 3 miljoen negatief beïnvloeden.

Daarnaast zien wij dat er de afgelopen jaren gesneden is in de ambtelijke organisatie om het financieel herstelplan te doen slagen. Voor de korte termijn een succesvolle aanpak. Om nu weer te bouwen aan de toekomst van Haaksbergen, zal echter ook weer in de ambtelijke organisatie geïnvesteerd moeten worden.

Wij willen graag met u vooruit kijken om samen te werken aan de toekomst van ons mooie Haaksbergen.

Op 28 augustus hebben wij met u de tweede versie van de Kadernota 2020 besproken. Door uw raad werd unaniem een motie aangenomen om in de begroting 2020 en het meerjarenperspectief een bedrag op te nemen voor nieuwbouw van Het Assink lyceum.

De verwerking van deze motie in de nu voorliggende begroting heeft het perspectief zoals geschetst in de kadernota gewijzigd.

Daarnaast worden de ontwikkelingen in het sociale domein in Haaksbergen en de rest van Nederland steeds nijpender, zoals ook reeds met u gedeeld in de bijeenkomst op 18 september jl.

De ruimte om nieuwe investeringen of tegenvallers op te vangen was in de kadernota al zeer beperkt. In deze begroting is de financiële speelruimte nog kleiner. Het perspectief dat zich aftekent in deze begroting baart ons grote zorgen, niet alleen omdat de uitgaven de inkomsten te boven gaan, maar ook omdat de reserves meer dan uitgeput zijn. Hoewel de inkomsten aan het eind van het vierjaarsperspectief (2022-2023) weer voldoende zijn om de uitgaven te bekostigen, zal de reserve niet boven het nulpunt uitkomen. Waardoor feitelijk geen sprake van een reserve is, laat staan dat er kan worden gesproken over een gezonde financiële situatie.

Ten opzichte van de kadernota, mede naar aanleiding van de beraadslagingen op 28 augustus jl., zijn de belangrijkste wijzigingen in deze begroting:

- zeer beperkte aanpassingen aan de oude N18 zonder inzet van gemeentelijke middelen;
- extra taakstelling verdeeld over de gehele begroting naast de taakstelling op het sociaal domein;
- verdere verhoging van alle OZB tarieven tot 120% van het landelijk gemiddelde.

Deze aanpassingen beperken de financiële tekorten enigszins, hoewel de realisatie van de taakstelling nog een forse uitdaging is. Er zijn ook wijzigingen ten opzichte van de kadernota die het perspectief negatief beïnvloeden, waarvan de meest recente cijfers over het sociaal domein de belangrijkste zijn.

Wij willen, naast uitvoering van de door u unaniem bekrachtigde motie inzake Het Assink lyceum, recht doen aan het breed gedeelde gevoel over de zelfstandigheid en toekomstbestendigheid van de gemeente Haaksbergen, die als hoogste ambitie geformuleerd werd bij de behandelingen van de kadernota's.

Wij zijn van mening dat, om de Toekomstvisie Haaksbergen 2030 te realiseren, als belangrijkste voorwaarden gelden de eigen organisatie op orde, grip op de uitgaven binnen het sociaal domein en de financiën op orde binnen het 4 jaarperspectief.

Om onze organisatie op orde te brengen en door te groeien naar een netwerkorganisatie, zal een verbeterprogramma worden opgesteld en aan uw raad worden voorgelegd. Dit betekent dat op enkele onderdelen nu al geïnvesteerd dient te worden in de organisatie, uiteraard indachtig de ontwikkelrichting naar een netwerkgemeente.

Onze inspanningen in het kader van het project grip op het sociaal domein, leiden er inmiddels toe dat we een beter zicht krijgen op onze actuele (financiële) situatie in het sociale domein, en ook beter in staat zijn toekomstige ontwikkelingen te prognosticeren en financieel te vertalen. We vinden het onverminderd belangrijk om, zoals ook aangegeven in het coalitieprogramma, een vangnet te kunnen bieden aan hen die dat nodig hebben. Helaas is het financiële beeld dat we nu krijgen, zoals ook in de bijeenkomst met uw raad op 18 september jl. gedeeld is, negatiever dan bij het opstellen van de kadernota bekend was. Door goede sturing, kunnen we ervoor blijven zorgen dat zij die het echt nodig hebben verzekerd blijven van passende ondersteuning.

Zoals bekend, moet onze begroting binnen het perspectief van vier jaren structureel en reëel in evenwicht zijn. Daarnaast dient de Algemene reserve binnen diezelfde termijn positief te zijn. Dat betekent dat wij onze inkomsten moeten verhogen en onze uitgaven uitermate kritisch aansturen. Grip op het sociaal domein is daarin zeer belangrijk. Daarnaast heeft sturen op kosten en kwaliteit van de ambtelijke organisatie onze hoogste prioriteit.

Met sturen op onze uitgaven alleen bereiken we echter het vereiste structurele en reële evenwicht niet. We zullen ook onze inkomsten op een voldoende niveau moeten brengen. Waar mogelijk proberen we inkomsten uit grondexploitaties naar voren te halen en te maximaliseren. Hierbij past nog wel de kanttekening dat dit incidentele inkomsten zijn, die meer dan welkom zijn om de reserve zo snel als mogelijk aan te vullen, maar geen oplossing zijn om onze structurele lasten te dekken. Ons enige substantiële onderdeel van de gemeentelijke inkomsten waarop we zelf invloed hebben is de OZB. Waarbij een verhoging van 1% van onze huidige OZB-tarieven ongeveer € 50.000 oplevert. Wij zijn van mening dat een verhoging van de OZB pas aan de orde kan zijn wanneer er redelijkerwijs geen andere mogelijkheden zijn om uitgaven en inkomsten in balans te brengen. Daarvan is nu sprake.

Wij verwachten dat onze huidige financiële positie en deze begroting leiden tot preventief financieel toezicht door de provincie. De situatie waarin wij nu verkeren rechtvaardigt volgens ons een tarief dat het landelijk gemiddelde te boven gaat. Daarom stellen wij voor de OZB tarieven te verhogen tot 20% boven het landelijk gemiddelde.

Deze begroting is het resultaat van een afgewogen confrontatie tussen bestuurlijke wensen en (beperkte) financiële mogelijkheden. In haar huidige vorm is in deze begroting aan beide aspecten zoveel mogelijk recht gedaan.

Dit betekent niet dat het na vaststelling van deze begroting weer "business as usual" is. In tegendeel; we zullen alle zeilen moeten bijzetten om de forse taakstellingen in deze begroting werkelijkheid te laten worden en onze (financiële) doelstellingen uit het coalitieprogramma te realiseren.

De provincie kan besluiten om haar goedkeuring aan onze begroting te onthouden en de gemeente Haaksbergen onder preventief toezicht te stellen. Zij kan dan de door uw raad geaccordeerde uitgaven alsnog ter discussie stellen. Het is goed dat wij en onze partners zich hiervan bewust zijn.

Het college van burgemeester en wethouders,
Rob Welten
Antoon Peppelman
Louis Koopman
Jan-Herman Scholten

Financieel- en beleidskader

Resultaat

De begroting van Haaksbergen sluit in 2020 met een nadeel van afgerond € -/- 2.097.000. Ook 2021 sluit met negatieve cijfers (€ -/- 678.000). Vanaf 2022 laat het meerjarenperspectief (ook structureel) weer positieve cijfers zien.

Overzicht ontwikkelingen begroting 2020

(bedragen x € 1.000)

	Financieel kader	2020	2021	2022	2023
Nr	Resultaat uit meerjarenbegroting 2019	34	543	995	995
1	Autonome ontwikkelingen				
1a	Algemene uitkering	-394	-781	-821	-15
1b	Omgevingsdienst Twente (ODT)	-150	-133	-113	-113
1c	Hogere bijdrage overige verbonden partijen	-112	-109	-109	-109
1d	Inzet ruimte voor nieuw beleid	158	308	365	365
1e	ICT	-154	-158	-161	-161
1f	Overige autonome ontwikkelingen	-27	-157	-29	197
1	Totaal Autonome ontwikkelingen	-679	-1.030	-868	164
2	Sociaal domein				
2a	Wmo	-1.355	-1.328	-1.300	-1.305
2b	Jeugdwet	12	12	12	12
2c	Participatiewet	-431	-126	-79	-86
2d	Loon- en prijsstijgingen SD		-320	-640	-960
2e	Taakstelling Sociaal Domein	200	600	1.000	1.300
2	Totaal Sociaal Domein	-1.574	-1.162	-1.007	-1.039
3	Bestuur en organisatie				
3a	Extra formatie personeel	-456	-316	-316	-316
3b	Voorziening personeel		-150	-150	-150
3c	Toerekening uren grondexploitatie / investeringen	-202	-202	-202	-202
3d	Rijnconsult: businesscase bedrijfsvoering	-125			
3e	Budget ziektevervang	-175	-175		
3f	Effecten Indexering lonen	189	55	-92	-304
3	Totaal Bestuur en organisatie	-769	-788	-760	-972
4	Huisvesting onderwijs				
4b	Huisvesting Holthuizen/ Ariëns				-100
4a	Holthuizen (schoonmaak en energie)	-24	-24	-24	
4c	Nieuw IHP en onderzoek sportaccommodaties	-90			
4d	Het Assink lyceum vervallen inv. € 10 mln)			478	478
4d	Het Assink lyceum jaarlijkse bijdrage				-500
4d	Kosten voorbereiding	-50			
4	Totaal Huisvesting onderwijs	-164	-24	454	-122
5	Oude N18				
5a	Terugdraaien investering N18	125	125	125	125
5	Totaal N18	125	125	125	125

	Financieel kader	2020	2021	2022	2023
6	Duurzaamheid				
6a	Inhuur t.b.v. duurzaamheid	-40	-40		
6	Totaal Duurzaamheid	-40	-40	0	0
7	Kulturhus				
7a	Verhogen subsidie	-60	-60	-60	-60
7	Totaal Kulturhus	-60	-60	-60	-60
8	Omgevingswet				
8a	Implementatiekosten	-200	-150	-40	-40
8	Totaal Omgevingswet	-200	-150	-40	-40
9	Belastingen				
9a	Verhoging OZB woningen met 25%	760	817	875	934
9b	Verhoging OZB niet-woningen met 35%	693	733	773	815
9c	Overige extra belasting opbrengsten	26	34	104	126
9d	Lagere rentekosten			80	110
9	Totaal Belastingen/inkomstenverhoging	1.479	1.584	1.832	1.984
10	Overig				
10a	Wagenpark gemeente Haaksbergen	-10	-10	-10	-10
10b	Woonvisie	-15			
10c	Vervanging kunstgrasveld				-93
10d	Opschuiven verkoop de Weert	-250	250		
10e	Algemene taakstelling	50	100	200	300
10f	Overig	-24	-16	-16	-16
10	Totaal Overig	-249	324	174	181
	Resultaat	-2.097	-678	845	1.216
	Waarvan structureel	-1.187	233	1.159	1.599
	Waarvan incidenteel	-910	-911	-314	-383

Ontwikkeling algemene reserve

De algemene reserve ontwikkelt zich de komende jaren als volgt:

Verwachte ontwikkeling algemene reserve (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling Algemene Reserve	Stand
Algemene reserve 01-01-2019	2.663
Onttrekking budgetoverheveling	-232
Toevoeging vanuit exploitatie	397
Resultaat 1e berap 2019	-2.140
Risico's Sociaal Domein	-400
Risico's Kulturhus	pm
Effecten mei circulaire	-210
Afboeken voorbereidingskrediet Assink	-100
Algemene reserve 31-12-2019	-22
Verwacht resultaat 2020	-2.097
Verwachte stand per 31-12-2020	-2.119
Verwacht resultaat 2021	-678
Verwachte stand per 31-12-2021	-2.798
Verwacht resultaat 2022	845
winst uit grondexploitatie	72
Verwachte stand per 31-12-2022	-1.880
Verwacht resultaat 2023	1.216
winst uit grondexploitatie	650
Verwachte stand per 31-12-2023	-14

Wij stellen met deze begroting voor om de minimale omvang van de algemene reserve te bepalen op 0,8 van de berekende weerstandscapaciteit. Het voorstel is om te streven naar een omvang van de algemene reserve die tussen 1,0 en 1,4 van de berekende weerstandscapaciteit ligt. Vanwege de negatieve reserve is de ratio eind 2020 negatief.

Toelichting belangrijkste ontwikkelingen per onderdeel:

1. Autonome ontwikkelingen

Het gaat hier om ontwikkelingen waarin we geen keuze hebben.

1a Algemene uitkering

Wij hebben de effecten van de september- en decembercirculaire 2018 en de meicirculaire 2019 meerjarig verwerkt. De effecten zijn als volgt:

Algemene uitkering	2020	2021	2022	2023
Septemercirculaire 2018	-35	-85	-30	0
Decemercirculaire 2018	121	124	98	0
Meicirculaire 2019	-480	-820	-1232	-358
Tegemoetkoming jeugdzorg*			343	343
Totaal	-394	-781	-821	-15

*In de cijfers voor 2019 tot en met 2021 is de tegemoetkoming van het Rijk in de landelijke tekorten op jeugdzorg verwerkt. Die tegemoetkoming heeft betrekking op 2019, 2020 en 2021. Onder voorwaarden staat provincie Overijssel toe dat we aannemen dat we het bedrag van de tegemoetkoming voor 2021 ook in de jaren daarna als inkomsten ontvangen. Daar mogen wij een stelpost voor opnemen (in 2021 € 343.000 voor gemeente Haaksbergen). Wij denken te kunnen voldoen aan die voorwaarden en doen de aanname dat het Rijk de gemeenten structureel tegemoet zal komen met de bedragen zoals in 2021. In onderdeel 2 Sociaal domein vindt u een verdere toelichting hierop. In de te ontvangen algemene uitkering geeft dit onderdeel voor de jaren 2022 e.v. een positief effect van € 343.000 per jaar.

1b Omgevingsdienst Twente (ODT)

In onze Begroting 2020 hebben we de volgende zaken van ODT verwerkt:

- De begroting 2019 van ODT
- Begroting 2020 van ODT
- De overdracht van vier personeelsleden van gemeente Haaksbergen naar ODT
- De incidentele kosten op basis van het sociaal plan dat voortvloeit uit het door het Algemeen Bestuur vastgestelde Bedrijfsplan ODT

1c Hogere bijdrage overige verbonden partijen

De bijdrage aan de Veiligheidsregio Twente wordt structureel verhoogd met € 73.000 als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen, een correctie op de kapitaalslasten (vervangingsinvesteringen) en overige ontwikkelingen. De bijdrage aan de Regio Twente wordt verhoogd met € 30.000.

Als gevolg loon- en prijsstijgingen ontvangen Zwembad de Wilder en Stichting Groot Scholtenhagen in totaal € 9.000 extra subsidie.

1d Inzet ruimte voor nieuw beleid

De ruimte voor nieuw beleid is van € 150.000 per jaar is ter dekking ingezet voor de begroting 2020 en het meerjarenperspectief.

1e ICT

De budgetten voor ICT moeten met ingang van 2020 structureel met circa € 150.000 worden verhoogd om te kunnen voldoen aan de minimale vereisten op het gebied van ICT, informatievoorziening en -veiligheid. De techniek oftewel de hardware van ICT is op orde binnen onze gemeente. Bij de informatievoorziening moeten we op een aantal terreinen een inhaalslag maken en moeten we investeren om onze werkprocessen goed te laten verlopen in de toekomst.

Informatievoorziening is verweven met al onze werkprocessen, denk aan applicaties voor burgerzaken, het uitwisselen van gegevens voor het sociaal domein, applicaties voor het ruimtelijk domein enz. Al deze applicaties worden voortdurend aan de veranderende vraag en verplichtingen aangepast. Hiervoor moeten soms nieuwe applicaties aangeschaft worden of de huidige applicaties worden aangepast. Dit vergt financiële middelen voor applicaties en capaciteit voor applicatiebeheer. Daarnaast spelen er allerlei ontwikkelingen die van invloed zijn op onze ICT en informatievoorziening waar we op moeten anticiperen en dus moeten investeren om onze dienstverlening te kunnen blijven garanderen.

In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op de informatievoorziening en ICT.

1f Overige autonome ontwikkelingen

Het gaat hier om een groot aantal autonome ontwikkelingen met kleine effecten zoals gestegen kosten van verzekeringspremies en hogere energiekosten. In 2021 zijn de afschrijvingskosten hoger dan oorspronkelijk geraamd. In 2023 ontstaat er een voordeel van € 230.000 op afschrijvingskosten in de nieuwe jaarschijf. Aangezien enkele grotere investeringen in 2022 geheel zijn afgeschreven vervallen de afschrijvingskosten in 2023.

2a t/m 2c Sociaal domein

Binnen het sociaal domein worden verschillende wetten en regelingen op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en inkomen en schulden uitgevoerd. We werken samen met andere organisaties zoals Wijkkracht, uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo, OZJT, GGD en de Stadsbank Oost Nederland (SON).

In Haaksbergen zien we een aantal ontwikkelingen die ervoor zorgen dat de uitgaven stijgen en inkomsten dalen, net als in veel andere gemeenten.

Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Het aantal cliënten stijgt, onder andere als gevolg van de vergrijzing.
- De tarieven voor zorg en ondersteuning stijgen. Bij het vaststellen van de tarieven moeten we landelijke regels gebruiken.
- De tarieven voor vervoer stijgen als gevolg van een nieuwe aanbesteding.
- De tarieven voor zorg en ondersteuning worden met ingang van 2020 jaarlijks geïndexeerd. Hierover zijn afspraken gemaakt in de afgesloten contracten.
- De hoogte van de eigen bijdrage voor ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning is in 2020 beperkt tot € 19 per kalendermaand.

In 2020 verwachten we € 1,6 miljoen meer uit te geven, als gevolg van de genoemde ontwikkelingen. Hierbij is rekening gehouden met de taakstelling voor het sociaal domein. Binnen de begroting 2020 zijn de betreffende budgetten daarvoor aangepast.

De grootste wijzigingen zijn:

- Voor de Wmo maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning € 249.000.
De oorzaken hiervan zijn een toenemend aantal cliënten als gevolg van vergrijzing en een aanzuigende werking door de lage eigen bijdrage. Daarnaast gelden er hogere tarieven.
- Voor de Wmo maatwerkvoorziening Ondersteuningsbehoeften individueel en groep € 773.000.
Ook hier is sprake van een toenemend aantal cliënten en hogere tarieven. Daarnaast is het budget in 2018 onterecht structureel afgeraamd.
- Voor de Wmo maatwerkvoorziening Vervoer € 274.000.
De vervoerstarieven zijn duidelijk gestegen. Daarnaast neemt het aantal cliënten met een indicatie voor vervoer toe. Het gaat dan met name om vervoer naar dagbestedingslocaties.
- Voor de Participatiewet € 431.000.
De kosten voor uitkeringen zijn hoger dan in 2018 is ingeschat. De cliënten die nieuw instromen zijn veelal minder kansrijk op de arbeidsmarkt. De oorzaak hiervan is dat andere regelingen (zoals Wajong en Wsw) zijn ingetrokken. De uitstroom van cliënten (volledig of in gedeeltelijk) blijft achter bij de verwachtingen. Daarom zijn de gemiddelde kosten per cliënt hoger. Daarnaast zijn de inkomsten (het Buig-budget) lager dan in eerste instantie door het Rijk zijn gemeld en ook de uitvoeringskosten stijgen.

In lijn met wat de raad heeft aangegeven blijft het bieden van passende en goede ondersteuning centraal staan. Daarnaast vinden we het belangrijk dat de uitvoering binnen het sociaal domein structureel op een goede en financieel gezonde manier gebeurt. We willen dit zoveel mogelijk doen binnen de budgetten die het rijk daarvoor beschikbaar stelt.

2d Loon- en prijsstijgingen sociaal domein

Door op voorhand een budget te ramen voor loon- en prijsstijgingen anticiperen we op loon- en prijsstijgingen die zorgaanbieders aan ons doorberekenen. Dit voorkomt aanpassingen gedurende het jaar of in de jaarrekening. In deze begroting gaan we uit van loon- en prijsstijgingen van gemiddeld 2% per jaar over een totaal van € 16 miljoen van loon- en prijsgevoelige budgetten in contracten met derden.

2e Taakstelling Sociaal Domein

Gezien de hiervoor genoemde ontwikkelingen is het noodzakelijk om te anticiperen op de groei van de uitgaven. We zijn daarom medio 2019 gestart met het project *Grip op sociaal domein*. De projectgroep heeft onderzocht op welke manier we beter inzicht krijgen in de ontwikkelingen binnen het sociaal domein, bijvoorbeeld de groei van het aantal cliënten en de budgettaire gevolgen daarvan.

De eerste focus ligt op het kunnen ontsluiten van goede managementinformatie. In 2020 werken we met een nieuwe applicatie die in staat is grote hoeveelheden data te verwerken met veel mogelijkheden voor analyse en visualisatie. Wij hebben door middel van de applicatie een beter en actueler inzicht in de ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Dat stelt ons in staat om in een eerder stadium hierop te reageren en u hierover te informeren.

In de begroting 2020 is voor het sociaal domein een financiële taakstelling van € 200.000 opgenomen. In het meerjarenperspectief loopt deze taakstelling verder op tot € 1,3 miljoen in 2023.

Om de taakstelling in 2020 te realiseren hebben wij de volgende plannen:

- Het realiseren van een algemene voorziening voor ondersteuning bij wassen en strijken (nu onderdeel van de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning) en hierbij een verbinding leggen met de Participatiewet ;
- Het uitbreiden van voorliggende voorzieningen voor ondersteuningsbehoefte groep (dagbesteding) en hierbij een verbinding leggen met de Participatiewet;
- Het beperken van vervoerskosten (meer passend aanbod in Haaksbergen);
- Het inhoudelijk afstemmen met externe verwijzers binnen de Jeugdwet (zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen).

In de komende periode geven wij verdere invulling aan de realisatie van de taakstelling. De gemeenteraad zal hierover worden geïnformeerd.

De taakstelling van € 200.000 voor 2020 hebben wij in deze begroting concreet kunnen invullen. Vanwege het ontbreken van de concrete invulling voor de jaren 2021 en verder hebben wij ervoor gekozen het meerdere van de taakstelling boven € 200.000 te plaatsen op taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.

Samen met andere gemeenten vragen wij bij het Rijk aandacht voor de stijgende zorgvraag en bijbehorende stijgende kosten. We doen dit in VNG-verband maar ook via onze samenwerking binnen Samen14. Voor de jaren 2019 tot 2022 heeft dit uiteindelijk geleid tot extra middelen voor Jeugdzorg in de algemene uitkering. Voor onze gemeente gaat het om de volgende bedragen:

2019	€ 428.000
2020	€ 333.000
2021	€ 343.000

De extra middelen hebben nu een incidenteel karakter omdat aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd om te kunnen bepalen of de gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. De vraag is of de geconstateerde groeiende vraag naar jeugdzorg een boeg golf is of dat het een structureel karakter heeft.

Gemeenten mogen nu de extra middelen wel onder voorwaarden structureel verwerken in het meerjarenperspectief. Het ministerie van BZK, VNG en de provinciale toezichthouders hebben daar een richtlijn voor afgesproken. Wanneer de gemeente zelf maatregelen neemt in het kader van transformatie rondom de jeugdzorg en acties onderneemt om de kosten te beheersen dan mogen de extra middelen als structurele baten worden opgenomen in het meerjarenperspectief. Wij voldoen aan deze richtlijn omdat we in het kader van het project *Grip op sociaal domein* de nodige acties ondernemen en in samenwerking met Samen14 actief zijn op het gebied van transformatie (de ontwikkeltafels Jeugd) en het beperken van de administratieve lastendruk.

In het meerjarenperspectief zijn daarom de extra middelen ook voor 2022 en verder opgenomen. Dit betekent niet dat het Rijk de middelen ook daadwerkelijk structureel beschikbaar stelt.

3a Extra formatie personeel

Wij willen dat de gemeente Haaksbergen in staat is haar werk efficiënt, effectief en op een professionele, eigentijdse manier te kunnen doen, voor en samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers en gericht op een vitaal Haaksbergen.

Binnen onze gemeentelijke organisatie hebben we te maken gekregen met een aantal ontwikkelingen, die veel van onze capaciteit vragen zowel in kwantiteit als in kwaliteit. U kunt hierbij denken aan de

komst van het sociaal domein en ontwikkelingen op het gebied van informatieveiligheid en gegevens. De taken die belegd zijn bij onze gemeente op het gebied van het sociaal domein hebben impact op onze hele organisatie. We hebben onze dienstverlening hierop ingericht, beleid ontwikkeld en de ontwikkeling gefaciliteerd, denk aan ICT, huisvesting ook voor samenwerkingspartners, ondersteuning juridische zaken en communicatie en P&O ondersteuning. Voor deze ontwikkeling hebben we middelen gekregen en deze middelen zijn ook al een keer naar boven bijgesteld. Wij hebben deze middelen direct in het sociaal domein geïnvesteerd. We merken dat de komst van het sociaal domein ook een grote impact heeft op de ondersteuning. We hebben hierdoor soms niet de bezuinigingsdoelstelling in formatie behaald zoals was bedoeld in het financieel herstelplan. We hebben tijdelijk oplossingen gezocht door middel van inhuur. Nu blijkt dat deze formatie structureel noodzakelijk is, vragen wij structurele uitbreiding, zoals bij inkoop en financiën. Ook hebben wij bij vertrek van medewerkers getracht taken her te verdelen. Dit laatste blijkt op onderdelen niet mogelijk te zijn. Daarnaast vergt de sturing van de afdeling ontwikkeling meer capaciteit.

We hebben in de afgelopen jaren, aan de hand van het financieel herstelplan, op personeel bezuinigd. Daarbij is een aantal taken geschrapt en is efficiencyvoordeel behaald. Niet alle taken die geschrapt zouden worden, zijn daadwerkelijk geschrapt. Eind 2019 hebben we duidelijk wat de effecten zijn van het alsnog schrappen van deze taken en in het voorjaar van 2020 (met de Kadernota 2021) komen we hier bij u op terug.

Onze accountant en Rijnconsult geven aan dat taken niet (meer) voldoende uitgevoerd kunnen worden en de werkdruk op verschillende taakvelden zeer hoog is. Daarnaast hebben we onvoldoende capaciteit om de basis op orde te krijgen, om ontwikkeling in de organisatie en bij medewerkers te creëren en om ziekteverzuim te kunnen opvangen. Deze redenen zorgen ervoor dat het noodzakelijk is om financiële ruimte te krijgen voor extra personele formatie op diverse terreinen. Om u een beter beeld te geven van de aanleiding en de redenen voor de noodzaak voor extra personele formatie hebben we dit in bijlage 6 per taak/deelterrein aangegeven.

3b Voorziening personeel

De bezuiniging van 23 fte hebben we kunnen realiseren doordat er een voorziening personeel beschikbaar is gesteld. De bodem van die voorziening komt in zicht terwijl het mobiliteitsvraagstuk nog niet opgelost is. Dat vraagt om extra middelen, zeker omdat we ons ervan bewust zijn dat, bij een organisatie die volop in ontwikkeling is, mobiliteit nodig zal blijven.

Voor mobiliteitsbevordering moet de voorziening aangevuld worden met driemaal € 150.000 in de jaren 2021, 2022 en 2023.

3c Toerekening uren grondexploitaties / investeringen

In de begroting 2018 is de aannahme gedaan dat we structureel meer ambtelijke kosten ("uren") zouden kunnen toerekenen aan investeringswerken en grondexploitaties. Het gaat om € 306.000 (zie blz. 86 Begroting 2018). Bij het samenstellen van de Jaarrekening 2018 bleek dit in werkelijkheid niet te realiseren. En dit effect lijkt structureel te zijn. Wij moeten verder in kaart brengen welke medewerkers werken aan grondexploitaties, kostendekkende taken (afval, riool) en investeringen/kredieten. Daarbij bepalen we hoeveel uren we nu, maar ook de komende jaren verwachten te besteden aan die taken. In deze Begroting 2020 kunnen we de exacte uitkomst nog niet weergeven. Wij hopen met de 1e Bestuursrapportage 2020 en Kadernota 2021 het werkelijke effect scherp te hebben.

3d Rapport en advies Rijnconsult

Het rapport van Rijnconsult is voorjaar 2019 opgeleverd. Op 25 september 2019 heeft de raad besloten over opvolging van de adviezen van Rijnconsult. Naar aanleiding van dit besluit nemen we in de begroting 2020 een bedrag van € 125.000 op voor het opstellen van een businesscase "uitplaatsen bedrijfsvoering". Aan de bestuursopdracht daartoe wordt inmiddels gewerkt.

We gaan aan de slag met de voorbereiding van een verbeterprogramma waarvoor we niets ramen; we denken daar met eigen mensen en met steun van provincie aan te werken. Dat programma moet voor volgende kadernota gereed zijn om dan besluiten te kunnen nemen over financiën in 2021 e.v.

3e Budget ziektevervanging

Voor de vervanging van ziekte hebben we incidenteel een bedrag van € 175.000 nodig voor 2020 en 2021. De afgelopen jaren hebben we ruim meer dan het dubbele van dit bedrag uitgegeven aan inhuur voor vervanging van ziekte. We gaan ervan uit dat we door de gevraagde noodzakelijke extra personele formatie en door de basis op orde te brengen minder kwetsbaar worden en beter in staat zijn om ziekteverzuim binnen de organisatie op te vangen. Dit zal zeker de komende 2 jaren niet voor elke taak lukken en daarom vinden we 2% van de loonsom reëel voor de vervanging van ziekte. Het niet opnemen van een bedrag voor vervanging van ziekte zal bij langdurige ziekte van een medewerker in het algemeen leiden tot het niet uitvoeren van taken of het niet kunnen leveren van een goede ondersteuning. Overigens hebben we naar aanleiding van bespreking van de Kadernota in de raad het budget omgezet van structureel naar incidenteel.

3f Effecten Indexering lonen

Voor de meerjarige loonontwikkeling vanaf 2021 houden we rekening met gemiddelde stijging van 2,4% per jaar.

4a Huisvesting basisscholen Holthuizen en Dr. Ariëns

Sinds 2013 zijn de gemeente en Stichting Keender met elkaar in overleg omerschikking van schoollocaties te onderzoeken. Op verzoek van Keender is prioriteit gegeven aan de huisvesting van de basisscholen Troubadour, De Weert en Theo Scholte. Dit heeft geleid tot de nieuwbouw van basisschool de Kameleon.

Eind 2018 zijn de gesprekken opgestart over de clustering van de basisscholen Holthuizen en Dr. Ariëns. Wij hebben met Stichting Keender afgesproken om gezamenlijk een locatiestudie te maken. Hierbij wordt aan de hand van verschillende punten bekeken wat de beste locatie is voor de clusterschool Holthuizen/Dr. Ariëns.

Wij vinden passende huisvesting van clusterschool Holthuizen/Dr. Ariëns op korte termijn belangrijk. Dit betekent een toekomstbestendige keuze voor goede onderwijshuisvesting in de wijk Zienesch/Wolferink.

Zoals hiervoor is aangegeven kan dit door middel van renovatie van het gebouw van De Holthuizen of het realiseren van een nieuw schoolgebouw.

Wij nemen vanaf 2023 in het meerjarenperspectief een bedrag van € 100.000 op voor deze huisvesting. Samen met de Stichting Keender gaan we onderzoeken wat we binnen dit bedrag kunnen realiseren. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de mogelijkheid van alternatieve financiering, zoals doordecentralisatie. Bij het voorstel aan de raad zullen we de financiële gevolgen onderbouwen.

Huisvesting van deze leerlingen op andere scholen in de gemeente Haaksbergen vinden wij niet reëel gelet op de reisafstand. Binnen de wijk Zienesch-Wolferink staat immers geen andere basisschool.

4b Holthuizen Schoonmaak en energie

Vanwege de slechte onderhoudstoestand van school Holthuizen zijn de kosten voor schoonmaak en energie hoger dan geraamd.

4c Huisvestingsbeleid basis- en bewegingsonderwijs en sportaccommodaties

In 2013 is een Haalbaarheidsonderzoek herschikking basisschoollocaties in Haaksbergen opgesteld. We willen dit onderzoek actualiseren. We gaan inventariseren welke ontwikkelingen de komende jaren op ons afkomen. Uiteraard doen we dit in nauw overleg met de schoolbesturen in Haaksbergen. Daarom stellen wij voor om in 2020 € 90.000 beschikbaar te stellen voor het maken van huisvestingsbeleid, onderzoek sportaccommodaties en een sportvisie.

Op 29 november 2017 heeft de gemeenteraad gevraagd om onderzoek te doen naar de toekomstige behoefte binnensportaccommodaties (bewegingsonderwijs en sport). De resultaten van het onderzoek

zijn verwerkt in het rapport toekomstige behoefte binnensportaccommodaties Haaksbergen. Dit rapport is opgesteld door M3V Advies en Management. De belangrijkste conclusies uit dit rapport zijn:

- Er is sprake van overcapaciteit (zowel voor onderwijs als sport).
- De behoefte aan binnensportaccommodaties in Haaksbergen neemt de komende jaren verder af als gevolg van teruglopende leerlingenaantallen en gewijzigde sportbehoeften.
- De overcapaciteit zal verder toenemen.
- Op dit moment worden er verschillende huurtarieven gehanteerd.

Wat betreft het onderhoud van de binnensportaccommodaties is het van belang dat bij gymzaal Zienesch en bij gymzaal Pius X binnen enkele jaren onderhoud noodzakelijk is.

De gemeente is verantwoordelijk voor dit onderhoud. Voor beiden is geen budget geraamd.

In de sportvisie willen we zowel de fysieke als sociale kant van sport belichten. Dit sluit ook aan bij het Coalitieprogramma 2018-2022 waarin staat dat we samen met de sportverenigingen een sportvisie vaststellen. De toekomst van de binnensport-accommodaties nemen we hierbij ook mee. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheid om sportaccommodaties over te dragen aan bijvoorbeeld een vereniging of een sportbedrijf.

4d Het Assink lyceum

In november 2017 heeft de gemeenteraad het college de opdracht gegeven om het scenario van vervangende nieuwbouw voor Het Assink lyceum op een locatie in Haaksbergen nader uit te werken. Deze opdracht bestaat uit twee onderdelen: een onderzoek naar de best passende locatie binnen Haaksbergen en een uitwerking van de financiële gevolgen.

Bij de vaststelling van de Begroting 2018 heeft de gemeenteraad ook besloten om in het meerjarenperspectief rekening te houden met de kapitaallast die hoort bij een investering van € 10 miljoen. Vanaf 2021 werd er om die reden rekening gehouden met € 478.000 kapitaallasten per jaar.

In maart 2019 heeft de gemeenteraad kennisgenomen van de uitkomsten van de onderzoeken.

Tijdens de periode waarin de onderzoeken zijn uitgevoerd zijn de gemeenteraadsleden regelmatig uitgenodigd voor informatie bijeenkomsten om de voortgang van de onderzoeken toe te lichten.

Uit de uitkomsten van de onderzoeken blijkt dat de huidige locatie van Het Assink lyceum aan de Van Brakelstraat inhoudelijk de best passende locatie is.

De normvergoeding die voor vervangende nieuwbouw verstrekt wordt op basis van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs bedraagt € 17,7 miljoen. Er zijn daarnaast een aantal bijkomende kosten. Jaarlijks worden de normvergoedingen geïndexeerd volgens de ontwikkeling van de marktprijzen, ook zijn er locatiegebonden kosten en een toeslag voor duurzaamheidsmaatregelen. De totale kosten voor een nieuwe school bedragen dan € 20,3 miljoen. De jaarlijkse kapitaallasten (rente en aflossing) die daarbij horen zijn € 955.000. Hierbij wordt uitgegaan van de standaard regels zoals die zijn vastgelegd in de financiële verordening van onze gemeente en het Besluit Begroting en Verantwoording. De kapitaallasten hebben een looptijd van 40 jaren. De nieuwbouw wordt in 40 jaar lineair afgeschreven.

Op 28 augustus 2019 heeft uw gemeenteraad een motie over de vervangende nieuwbouw voor Het Assink lyceum unaniem aangenomen. In deze begroting en bijbehorend meerjarenperspectief geven wij uitvoering aan deze motie. Concreet betekent dat dat er in het meerjarenperspectief met ingang van 2023 een indicatief bedrag van € 500.000 is opgenomen. Hierbij merken we het volgende op:

- Binnen de standaard regels en uitgangspunten, zoals hierboven beschreven, is het niet mogelijk om de raadsmotie van 28 augustus 2019 uit te voeren. We hebben daarom samen met Het Assink lyceum gezocht naar een maatwerkoplossing. Wij denken deze te hebben gevonden in een vorm van doordecentralisatie van middelen naar Het Assink lyceum. Wij kiezen daarbij voor budgetfinanciering. Dit betekent dat Het Assink lyceum de ontvangen middelen moet inzetten voor vervangende nieuwbouw. Voorwaarde hierbij is dat gemeente Haaksbergen een garantie aan de geldverstrekker geeft voor betaling van rente- en aflossingslasten voor de volledige som.

- De maatwerkoplossing vraagt om nadere financiële en juridische uitwerking samen met Het Assink lyceum. Uw gemeenteraad neemt hierover uiteindelijk het besluit, wij verwachten daarover begin 2020 met een voorstel te komen.
- Het genoemde bedrag van € 500.000 is indicatief en heeft een bandbreedte. Dit bedrag is de vergoeding van de kapitaallasten die horen bij een investering van € 19,1 miljoen. Het bedrag is indicatief omdat rentepercentages voorlopig zijn en de methodiek van mogelijke voorfinanciering door Het Assink lyceum nog nader moet worden uitgewerkt.
- In de standaardsystematiek worden voorbereidingskosten geactiveerd en afgeschreven over 40 jaren. Bij het doordecentraliseren van middelen is het niet mogelijk de voorbereidingskosten te activeren. Dit betekent dat het voorbereidingskrediet (maximaal € 200.000) incidenteel te laste komt van het resultaat 2020.

5a Terugdraaien investering oude N18

Rijkswaterstaat (RWS) heeft in mei 2019 aangegeven de oude N18 op 1 oktober 2019, of zoveel eerder als mogelijk, over te dragen aan de gemeente.

Haaksbergen krijgt het deel overgedragen vanaf de gemeentegrens van Enschede tot aan de komgrens ter hoogte van Scholtenhagen. De totale lengte bedraagt circa 5,5 km.

Burgerparticipatie + wijkraden

Ter voorbereiding op de herinrichting van de N18 is gesproken met verschillende wijkraden en is er in september 2017 een informatieavond gehouden. Hieruit kwam naar voren dat van de 336 reacties 22% over de kruisingen gaat, 21% over de snelheid en 18% over de verkeersveiligheid.

Financieel

Mede op basis van al deze uitkomsten is een concept herinrichtingsplan gemaakt dat bij de behandeling van de kadernota aan de orde is geweest. De middelen voor deze volledige herinrichting waren in de kadernota opgenomen. Om financiële redenen is aangegeven de prioritering aan te passen en voor de gepresenteerde herinrichting niet langer gemeentelijke middelen te reserveren. De beschikbare middelen die worden verwacht bestaan uit bijdragen derden, subsidies en overdrachtskosten. Dit betreffen:

Beschikbare middelen

Bijdrage RWS (Project N18)	€ 556.632	
Subsidie Provincie	€ 1.225.000	
Bijdrage RWS (Onderhoud)	€ 1.411.900	(stand 21/8/2019)
Totaal inkomsten	€ 3.193.532	

Noot: In de afgelopen periode is met de provincie afgestemd op welke manier de al afgegeven beschikking ingezet kan worden voor de aanpassing van de 'oude' N18. Gebleken is dat hiervoor een wijziging van de beschikking aangevraagd moet worden. In de gewijzigde aanvraag zal o.a. moeten worden opgenomen: de verlenging van de subsidietermijn, aangepaste maatregelen voor de herinrichting, deel en lengte van de weg dat wordt aangepast. Op voorhand is aangegeven dat onderhoud van de weg niet in aanmerking komt voor subsidie. Vooralsnog zijn deze inkomsten onzeker.

De nu geplande werkzaamheden en uitgaven:

Zestigkilometerweg	€ 900.000	(gem. Enschede – komgrens Grintenbos)
Kruispunt Noordsingel	€ 30.000	(tijdelijke maatregelen)
Kruispunt Wiedenbroeksingel	€ 1.050.000	(aanpassingen kruispunt)
Vorbereiding	€ 132.000	(uitgaven tot op heden)
Totaal aanpassing	€ 2.112.000	

Kosten onderhoud

Asfalt vervangen	€ 840.000	(komgrens Grintenbos – Eibergsestraat)
Instandhouden VRI's	€ 100.000	

Totaal onderhoud	€ 940.000	
Totaal kosten	€ 3.052.000	(vooralsnog resteert € 141.532,-)

6a Formatie t.b.v. duurzaamheid (Incidenteel)

De gemeente heeft op dit moment onvoldoende capaciteit om de energietransitie (zie paragraaf duurzaamheid blz. 90) goed te organiseren. Er komen veel werkzaamheden voor deze transitie bij de gemeente te liggen.

Voor eind 2021 moet een warmtetransitievisie vastgesteld zijn en vertaald worden in wijkuitvoeringsplannen. Ook komen er verplichtingen vanuit de vast te stellen Regionale Energiestrategie Twente (na ondertekening Klimaatakkoord).

Om de warmtetransitievisie en wijkuitvoeringsplannen te kunnen opstellen en begeleiden en om uitvoering te geven aan de Regionale Energiestrategie Twente is het noodzakelijk de formatie komende twee jaren met een halve formatieplaats uit te breiden.

Indien geen extra formatie ter beschikking wordt gesteld kunnen we niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit het Klimaatakkoord (warmtetransitievisie, wijkuitvoeringsplannen en de Regionale Energiestrategie Twente).

7a Verhogen subsidie Kulturhus

Stichting Kulturhus Haaksbergen (hierna: het Kulturhus) kent verschillende onderdelen: theater De Kappen, de bibliotheek, Kunstzaal Achterom, het Filmhuis en het cursusbureau.

Het Kulturhus heeft begin 2016 een toekomstvisie opgesteld waarin de verlaging van de budgetsubsidie is verwerkt. Essentieel onderdeel van deze visie is een verhuizing van de bibliotheek naar OBS Dorp. Het Kulturhus huurt het gebouw van theater De Kappen van de gemeente. Het Kulturhus heeft OBS Dorp in 2017 aangekocht van de gemeente.

Sinds 1 september 2018 is het Kulturhus gevestigd op één locatie.

De gemeente heeft in 2017 een (hypothecaire) lening verstrekt van € 1.070.000 voor de aankoop en verbouwing van OBS Dorp. In 2018 heeft de gemeente een lening verstrekt van € 350.000 voor de inventaris en inrichting van de bibliotheek.

Uitgangspunt van de toekomstvisie is dat het Kulturhus vanaf 2019 een sluitende exploitatie heeft. In het najaar van 2018 heeft het Kulturhus echter een niet-sluitende concept begroting 2019 en niet-sluitend meerjarenperspectief aangeleverd. Bij ongewijzigd beleid zal het Kulturhus afstevenen op een faillissement.

Naar aanleiding hiervan hebben wij een aantal scenario's laten maken voor de toekomst van het Kulturhus. De scenario's zijn:

1. Pappen en nathouden
2. Afscheid nemen van het huidige personeel
3. Financiering en samenwerken met raad van toezicht
4. Kulturhus als geheel sluiten.

Door raadsfracties is nog een scenario 5 genoemd: Verkoop van het theater.

Het college en het Kulturhus hebben samen de voorkeur uitgesproken voor scenario 3.

De financiële onderbouwing van de scenario's zijn toegevoegd in bijlage 4.

Ter uitvoering van scenario 3 heeft de directeur van het Kulturhus 'De Bijenkorf' in Borne een rapport opgesteld met een aantal conclusies en aanbevelingen om te komen tot een sluitende exploitatie voor het Kulturhus. Het Kulturhus heeft vervolgens een Meerjarenbegroting 2019-2022 met een liquiditeitsprognose opgesteld.

De liquiditeitsprognose laat een tekort zien in 2019. Dit hebben we benoemd in de 1^e Bestuursrapportage 2019.

In de Meerjarenbegroting heeft het Kulturhus deze adviezen grotendeels verwerkt. Hierin geeft het Kulturhus aan naast de huidige subsidie van € 499.000 een subsidieverhoging van € 60.000 per jaar met jaarlijkse indexatie nodig te hebben. Dit leidt vanaf 2020 tot een nagenoeg sluitende exploitatie.

De acht conclusies en aanbevelingen uit het rapport vormen een samenhangend geheel. Alle genoemde acties zullen moeten worden uitgevoerd om tot een sluitende exploitatie te komen. Dit vraagt om een andere manier van werken binnen het theater en de bibliotheek.

Op 9 juli jl. heeft u uitgesproken dat u –net als wij- het theater en de bibliotheek een belangrijke voorziening voor Haaksbergen vinden die wij in stand willen houden. Ook is er een burgerinitiatief ontstaan waaruit bereidheid blijkt om daadwerkelijk bij te dragen aan het oplossen van de problemen. Naar aanleiding van dit burgerinitiatief is het rapport "Op weg naar een Kulturhus van ons allen" opgesteld. Hierin zijn diverse adviezen opgenomen over de toekomst van het Kulturhus. Deze adviezen gaan onder andere over de maatschappelijke rol, het besturingsmodel, vastgoed, financiering en organisatiecultuur.

Een faillissement vinden wij onwenselijk. Een faillissement betekent dat de activiteiten in het theater per direct zullen worden beëindigd. Met de curator zal vervolgens onderhandeld moeten worden over overname van OBS Dorp en de zich daarin bevindende inventaris. Een andere onwenselijke consequentie is dat het grootste deel van de leningen direct afgeschreven moet worden. Ook ontvangt de gemeente geen huur meer voor theater De Kappen. Op dit moment is er een betalingsachterstand voor de huurbetaling over de eerste drie kwartalen van 2019. Wij kiezen echter ook uitdrukkelijk niet voor het scenario pappen en nathouden.

Om een volledig beeld van onze financiële positie en de ontwikkelingen daarop te schetsen, nemen wij in het financieel meerjarenperspectief een structurele last op van € 60.000. Het is nadrukkelijk nog niet de bedoeling dit als besluit tot subsidieverhoging aan het Kulturhus uit te leggen.

De komende periode tot het einde van het jaar 2019 zullen we gebruiken om te komen tot een plan voor een toekomstbestendige bibliotheek en theater (zowel qua organisatie als qua inhoud). Hierbij zullen wij de ideeën van onder andere de stichting en het burgerinitiatief betrekken. Ook zullen we onze eigen juridische mogelijkheden betrekken. Wij zullen diverse opties onderzoeken, zoals het opzeggen van de huur van het theater, samenwerking met andere organisaties, de ontvlechting van de stichting en het oprichten van een nieuwe stichting.

8a Implementatiekosten Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet brengt voor de gemeente verplichtingen met zich mee. Het fenomeen bestemmingsplan verdwijnt en daarvoor in de plaats komt het omgevingsplan terug. Bovendien verandert het digitale stelsel en dat vergt investeringen. Dit is ook het moment om meer in de geest van de Omgevingswet te gaan werken. De belangrijkste factoren in het bepalen van de ambitie zijn de financiële inzet en de capaciteitsvraag van de organisatie. Pas wanneer dit is bepaald kan worden gewerkt aan een concreet plan waarin precies is opgeschreven waaraan de gemeente de komende jaren moet werken om voorbereid te zijn op de komst van de Omgevingswet.

De implementatie van het nieuwe stelsel vraagt veel uiteenlopende acties. Uiteenlopende acties waarbij het college, de gemeenteraad en de organisatie voortdurend worden betrokken.

De implementatie laat zich in fasen opdelen.

In de eerste fase zijn de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd en is veel informatie uit de organisatie opgehaald. Het resultaat daarvan is in een vertrekdocument beschreven dat medio 2019 is opgeleverd. Het vertrekdocument is de basis voor de navolgende fasen.

De tweede fase is gericht op het opstellen van het implementatieplan. Deze fase is in twee deelfasen opgesplitst. In het eerste deel wordt de ambitie met het bestuur vastgesteld dat leidend is in de koers die de gemeente gaat varen ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet.

Het implementatieplan wordt in het eerste kwartaal van 2020 opgeleverd.

De implementatie en uitvoering worden in 2020 opgepakt. De implementatieopgaven zijn dan vertaald naar verschillende deelprojecten die enerzijds zijn gericht op een instrumentele inbedding (zoals

omgevingsvisie en omgevingsplan) en anderzijds op een organisatorische inbedding (zoals cultuur en het digitale stelsel omgevingswet).

9a t/m 9c Verhoging OZB tarieven en overige extra belasting opbrengsten

Betreft de extra belastingopbrengsten bij de voorgestelde verhoging van de OZB-tarieven op woningen met 25% en een verhoging van de OZB-tarieven op niet-woningen met 35%. Voor de overige belastingen wordt een verhoging met 1,5% voorgesteld. Verder ontvangen we meer dividend op onze aandelen die we in bezit hebben. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen op pagina 55.

9d Lagere rentekosten

Vanwege flink gedaalde rentetarieven op de kapitaalmarkt, hebben we een rentevoordeel.

10a Vernieuwen wagenpark

Wij moeten onze vervoersmiddelen die niet met het wagenpark naar Twente milieu zijn meegegaan (gefaseerd) vernieuwen. De meerkosten van de meest minimale variant schatten wij structureel op € 10.000.

10b Woonvisie

We hebben eenmalig € 15.000 nodig voor het opstellen van de woonvisie.

10c Vervanging kunstgrasvelden

Met een aantal verenigingen is afgesproken dat we na de aanleg van een kunstgrasveld, 10 jaar later de vervanging van de toplaag voor onze rekening nemen.

10d Opschuiven verkoop de Weert

De geplande verkoop van basisschool de Weert wordt een jaar uitgesteld.

10e Algemene taakstelling

Gezien het financiële meerjarenperspectief van onze gemeente is het noodzakelijk om in te grijpen op onze uitgaven. We zijn gestart met het project grip op sociaal domein en we zijn aan de slag met grip op personele kosten. Daarnaast gaan we voor onze andere uitgaven na, waar we besparingen kunnen realiseren. Deze besparingen kunnen van alles zijn zoals het verminderen van kosten van huisvesting, of het verminderen van subsidies of deze stopzetten tot het niet meer uitvoeren van niet wettelijke taken. We hebben hiervoor in onze begroting een taakstelling opgenomen.

10f Overig

Een verzamelpost van een aantal kleine posten.

0. Bestuur en ondersteuning

Doelstelling

- We willen ons ontwikkelen tot een vitale, toekomstbestendige, zelfstandige gemeente, die naast de wettelijke opgaven de "Visie Haaksbergen 2030" realiseert en financieel gezond en weerbaar is. Dat doen we in samenwerking met inwoners, organisaties, bedrijven en andere samenwerkingspartners. Luisteren naar inwoners, meer inspraak en digitale zelfredzaamheid vinden we belangrijk. We streven naar verdere samenwerking met Twentse nabuurgemeenten en private partijen.
- Om wettelijke opgaven en de "Visie Haaksbergen 2030" te realiseren is een toekomstbestendige gemeente nodig (raad, college en ambtelijke organisatie), die voldoende presteert op de terreinen visie & strategie, intern samenspel, financiën & risicobeheersing, bedrijfsvoering en extern samenspel. Die toekomstbestendigheid willen we verder ontwikkelen en versterken. De resultaten van het onderzoek "Toekomstbestendige regiegemeente Haaksbergen" door Rijnconsult en de vervolgstappen helpen ons daarbij en helpen raad en college zich opnieuw uit te spreken over "wat we willen bereiken" en over de verdere koers van bestuur en organisatie.
- Wat we willen bereiken en doen op het gebied van bestuur en ondersteuning wordt uitgewerkt in een verbeterplan en hierin worden de uitvoeringsagenda "Een stap verder naar een regievoerende gemeente" en de aanbevelingen en de daaruit volgende uit te voeren acties uit het rapport Rijnconsult opgenomen. We richten ons op een stabiel positieve reservepositie die van voldoende omvang is om onvoorziene financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Met een structureel positief begrotingssaldo zijn we financieel gezond.

0.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?

- Versterken strategisch vermogen, sturingskracht en control om een toekomstbestendige, zelfstandige gemeente te worden die naast de wettelijke opgaven de "Visie Haaksbergen 2030" realiseert.
- Voortdurend keuzes maken of we een taak als gemeentelijke verantwoordelijkheid zien. Terugtrekken als gemeente. Financieel gezond en weerbaar worden, inclusief een goede balans tussen ambities en ambtelijke formatie.
- Realiseren wettelijke opgaven en "Visie Haaksbergen 2030" waarbij de gemeente meer gaat samenwerken met Twentse nabuurgemeenten en private partijen en meer gaat uitbesteden. Bij samenwerking met andere overheden streven we naar een betere balans tussen halen en brengen.
- Besturen, beslissen en regievoeren doen we zelf. Versterken rolinvulling coproductent, opdrachtgever, procesfacilitator en accounthouder.
- Versterken van beleidskracht (in huis), visie, strategie en samenwerken. Verbeteren samenspel raad, college, ambtelijke organisatie. Meer interactie met de samenleving vinden we belangrijk. Waar we samenwerken met andere overheden streven we ernaar de belangen van en voor Haaksbergen actief te vertegenwoordigen zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau en om een goede samenwerkingspartner te zijn. De goede contacten met onze partnergemeenten zetten we voort, waarbij de contacten met Ahaus intensiever zijn.

Wat doen we in 2020?

- Besluitvorming over opvolging uitkomsten/aanbevelingen onderzoek Rijnconsult "Toekomstbestendige, zelfstandige regiegemeente Haaksbergen" en vervolgkoers bestuur en organisatie verder bepalen.

- Komende halfjaar totaal meerjarig verbeterprogramma "Naar een toekomstbestendig Haaksbergen" opstellen inclusief financiële gevolgen.
- De afdeling bedrijfsvoering versterken door de taken grotendeels onder te brengen bij Enschede of Hengelo.
- Een nieuw afwegingskader "Zelf doen, samen doen of uitbesteden" uitwerken.
- Organiseren en borgen van sturing en control op het totale ontwikkelingsproces van bestuur en organisatie. Concerncontrol verder en blijvend vormgeven.
- Afhankelijk van scan taken – formatie (zie overhead) en onderzoek Rijnconsult gemeentelijke takenpakket heroverwegen.
- Monitoren overdracht taken aan Twente Milieu en ervaringen betrekken bij verdere samenwerking en invullen regievoering. Continueren en borgen verbeteringen bestuurlijk besluitvormingsproces.
- Intern samenspel en bestuursstijl bespreekbaar maken.
- Vervolg geven aan de voor de raad gehouden themabijeenkomst over integriteit bestuurders en volksvertegenwoordigers. Dit onderwerp ook oppakken voor de ambtelijke organisatie, eventueel in samenwerking met andere gemeenten.

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Het huidige niveau van dienstverlening willen we minimaal vasthouden en waar mogelijk verbeteren. Onze ambitie is dat we, passend binnen de maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften van inwoners en ondernemers, een overheid creëren waarbij zij:

- veel vanuit huis kunnen regelen;
- snel antwoord krijgen op vragen;
- gemak ervaren;
- er vanuit kunnen gaan dat de privacy gewaarborgd blijft;
- genoeg aandacht ervaren en de mogelijkheid blijft voor persoonlijk contact;
- proactieve informatievoorziening over de dienstverlening ervaren.

Wat doen we in 2020?

- Klanten zoveel mogelijk helpen zonder wachttijden.
- Uitbreiden van het aantal producten dat digitaal aangevraagd kan worden.
- Optimaliseren van social media als dienstverleningskanaal.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?

- Wij willen het bezit van gemeentelijke panden en gronden beperken tot datgene wat echt nodig is.
- Duurzame gemeentelijke gebouwen.

Wat doen we in 2020?

- Opstellen plan van aanpak verduurzamen gemeentelijk vastgoed.
- Onderzoeken mogelijkheden energieopwekking gemeentelijk vastgoed.
- Heroriëntatie binnensportaccommodaties.
- Plannen ontwikkelen voor leegkomende schoollocaties.

0.4 Overhead

Wat willen we bereiken?

- Bedrijfsvoering, financiën en risicobeheersing verder op orde brengen en versterken. Financieel gezond en weerbaar worden en blijven. Beter sturen en beheersen van processen en systemen in de organisatie. Om verdere stappen te kunnen zetten richting toekomstbestendigheid dient de

bedrijfsvoering versterkt te worden door uitbesteding naar Hengelo of Enschede, volgens de aanbeveling in het rapport Rijnconsult. Ontwikkelen van de ambtelijke organisatie in samenspel met college en raad tot een toekomstbestendige gemeente.

- Nadat de afgelopen jaren forse bezuinigingen op personeels- en organisatiekosten gerealiseerd zijn, is nu meer oog nodig voor een evenwichtige balans tussen ambities en formatie en voor kwaliteit van de organisatie. De kosten van de overhead willen we goed beheersen en op een aanvaardbaar niveau houden in vergelijking met vergelijkbare gemeenten.
- Herinrichten van de ambtelijke organisatie is een middel en geen doel. We willen met de herinrichting bereiken dat zo optimaal mogelijk wordt bijgedragen aan de ontwikkeling tot toekomstbestendige gemeente.

Wat doen we in 2020?

- Eenduidig informatiebeleid, -beheer en -beveiliging ontwikkelen en borgen.
- Financiën en risicobeheersing: verbeteringen verder voortzetten en borgen.
- Op het gebied van P&O de basis verder op orde brengen en borgen.
- Uitvoeren van een scan taken – formatie; zo mogelijk koppelen aan onderzoek Rijnconsult.
- Strategisch personeelsbeleid en vormings- en opleidingsbeleid opzetten (college in werkgeversrol).
- Herinrichting ambtelijke organisatie voortzetten.
- Starten uitvoeren noodzakelijke verbeteringen huisvesting. Houding, gedrag, intern samenspel, competentieontwikkeling, cultuurverandering nader vormgeven. Specifieke aandacht voor “meer naar buiten richten”, samenwerken, aansluiten op ontwikkelingen in Haaksbergen, intern anders en beter samenwerken.
- Integriteitsbeleid in ambtelijke organisatie evalueren en actualiseren. Aansluiten bij ontwikkelingen raad en college. Onder meer gedragscode ambtenaren aanpassen.

0.5 Treasury

Wat willen we bereiken?

- Tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.
- Minimaliseren van de rentekosten van uitstaande leningen, rekening houdend met de wettelijke normen uit de Wet Fido zijnde de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Wat doen we in 2020?

- Er zijn een aantal nieuwe investeringen in de begroting opgenomen.
- Voor meer informatie over financieringen en nieuwe investeringen wordt verwezen naar de paragraaf financieringen.

0.6 OZB & overige belastingen

Wat willen we bereiken?

- Een belastingdruk die in verhouding staat tot de voorzieningen in Haaksbergen.

Wat doen we in 2020?

- De OZB-tarieven voor woningen worden in 2020 met 25% verhoogd. De OZB-tarieven voor niet-woningen worden met 35% verhoogd. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven 2020 gaan we in principe uit van een inflatiecorrectie van 1,5%.
- De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend.
- Voor meer informatie op het gebied van belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

0.7 Algemene uitkering

Wat willen we bereiken?

- Een realistisch, actueel en accuraat beeld geven van de ontwikkelingen in het gemeentefonds en de (financiële) gevolgen.

Wat doen we in 2020?

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt de raad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

0.8 Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken?

- De raad informeren over de voortgang van de taakstellingen.

Wat doen we in 2020?

- Actuele informatie over de taakstellingen is opgenomen in de paragraaf taakstellingen.

0.9 Vennootschapsbelasting

Wat willen we bereiken?

- Een juiste aangifte van de vennootschapsbelasting indienen.

Wat doen we in 2020?

- Voor al onze activiteiten een beoordeling maken of met de uitoefening hiervan een fiscaalrechtelijke onderneming wordt gedreven. Deze dient als basis voor de verplichte aangifte vennootschapsbelasting.

0.10 + 0.11 Reserves & Resultaat

Wat willen we bereiken?

- Een structureel sluitende begroting, in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) door de provincie Overijssel kleuring groen op het onderdeel Financiën.
- Een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid van de accountant bij de jaarrekening.
- Een minimale omvang van onze algemene reserve die gelijk is aan 0,8 van de berekende weerstandscapaciteit.
- Het streven naar een algemene reserve die tussen 1,0 en 1,4 van de berekende weerstandscapaciteit ligt en tenminste € 3,0 miljoen bedraagt.

Wat doen we in 2020?

- Ambities en ontwikkelingen in onze begroting geven de eerste jaren geen ruimte om actief te werken aan verbetering van onze weerstandscapaciteit en algemene reserve. Zodra die ruimte er wel is, zetten wij hierop in.
- We stellen plannen voor nieuw beleid uit en ieder financieel voordeel vloeit naar de algemene reserve.

Verbonden partijen

Regio Twente te Enschede

In het proces van de evaluatie van de Regeling Regio Twente is door de Twentse gemeentesecretarissen een consultatieronde bij de college van de deelnemende gemeenten gehouden. Het rapport daarvan: "Toekomst regionale samenwerking – versterking door focus en eenvoud" is aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Daarin staat hoe de regionale samenwerking vorm

kan krijgen. Hoewel algemeen tevredenheid bestaat over de inhoudelijke resultaten van de Regio Twente behoort de focus te liggen op sociaal-economische structuurversterking, stelt het rapport. De verplichte onderdelen GGD, OZJT en VTT worden ondergebracht in een nieuwe gemeenschappelijke regeling, is het idee en de overige vrijwillige samenwerking (coalition of the willing) kan opnieuw gepositioneerd en georganiseerd worden. De bedrijfsvoeringstaken van de Regio Twente volgen de inhoudelijke onderdelen. In een concrete bestuursopdracht volgt de uitwerking door het dagelijks bestuur. Of in 2020 al sprake zal zijn van effectuering van de plannen is op dit moment niet duidelijk. Wat deze ontwikkeling voor Haaksbergen betekent in financieel opzicht is evenmin aan te geven. Wel zullen extra middelen gemoeid zijn met een structuuraanpassing waarbij ten aanzien van personeel sprake zal zijn van desintegratiekosten.

Euregio te Enschede/Gronau

De Euregio blijft inzet plegen op grensoverschrijdende samenwerking en het wegnemen van grensgerelateerde barrières voor burgers, bedrijven en organisaties. Speerpunten zijn en blijven werkgelegenheid en economische ontwikkeling aan beide zijden van de grens.

Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente te Hengelo

De geslaagde pilot met betrekking tot de uitbesteding van werkzaamheden voor de frontoffice verbetert de klantgerichtheid. Veelvuldig alsnog doorverwijzen naar het GBT is nu niet meer aan de orde.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 1 ^e half jaar 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,4	Geen data	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,9	Geen data	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	341	Geen data	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	1,7%	Geen data	*
Overhead	% van totale lasten	14,8%	Geen data	*

*Niet door de raad vastgesteld.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Bestuur en ondersteuning

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
0.1	Bestuur	Baten	56	0	0	0	0	0
0.1	Bestuur	Lasten	1.748	1.622	1.687	1.486	1.382	1.396
	Bestuur - Totaal		-1.692	-1.622	-1.687	-1.486	-1.382	-1.396
0.2	Burgerzaken	Baten	452	253	253	253	253	253
0.2	Burgerzaken	Lasten	626	562	465	497	510	504
	Burgerzaken - Totaal		-174	-309	-212	-244	-257	-251
0.3	Gebouwen en gronden	Baten	50	69	69	69	69	69
0.3	Gebouwen en gronden	Lasten	108	121	122	119	119	119
	Gebouwen en gronden - Totaal		-58	-52	-53	-50	-50	-50
0.4	Overhead	Baten	1.090	295	131	131	131	131
0.4	Overhead	Lasten	9.355	8.278	8.575	8.757	8.827	8.739
	Overhead - Totaal		-8.264	-7.982	-8.445	-8.626	-8.696	-8.608
0.5	Treasury	Baten	712	755	607	607	592	577
0.5	Treasury	Lasten	518	365	140	140	-177	-222
	Treasury - Totaal		193	390	467	467	769	799
0.61	OZB woningen	Baten	3.066	3.119	3.946	4.003	4.060	4.119
0.61	OZB woningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB woningen - Totaal		3.066	3.119	3.946	4.003	4.060	4.119
0.62	OZB niet-woningen	Baten	1.982	1.979	2.700	2.740	2.781	2.822
0.62	OZB niet-woningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB niet-woningen - Totaal		1.982	1.979	2.700	2.740	2.781	2.822
0.63	Parkeerbelasting	Baten	1	0	0	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Parkeerbelasting - Totaal		1	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen Overig	Baten	140	137	219	219	219	219
0.64	Belastingen Overig	Lasten	376	330	420	330	330	330
	Belastingen Overig - Totaal		-236	-193	-200	-110	-110	-110
0.7	Algemene uitkering	Baten	32.839	34.296	34.872	35.414	35.927	36.733
0.7	Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Algemene uitkering Totaal		32.839	34.296	34.872	35.414	35.927	36.733
0.8	Overige baten en lasten	Baten	1.507	0	0	250	0	0
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	1.688	308	195	312	382	377
	Overige baten en lasten - Totaal		-181	-308	-195	-62	-382	-377
0.9	Vennootschapsbelasting	Baten	0	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Vennootschapsbelasting - Totaal		0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	Baten	2.749	5	5	5	5	5
0.10	Mutaties reserves	Lasten	2.493	165	0	0	0	-5
	Mutaties reserves - Totaal		256	-160	5	5	5	10
0.11	Resultaat baten en lasten	Baten	0	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat baten en lasten	Lasten	436	0	0	0	0	0
	Resultaat baten en lasten - Totaal		-436	0	0	0	0	0
	Totaal programma Bestuur en ondersteuning		27.297	29.158	31.198	32.051	32.664	33.691

1. Veiligheid

Doelstelling

Openbare Orde en Veiligheid

Het bieden van een veilige woon- en leefomgeving aan inwoners van de gemeente Haaksbergen, onder meer door het realiseren, onderhouden en bevorderen van een goede samenwerking en informatie-uitwisseling tussen gemeente en externe partners die betrokken zijn bij het integraal veiligheidsbeleid.

Toezicht en Handhaving

Het bieden van een veilige omgeving door consequent toezicht en handhaving van regelgeving waar wij verantwoordelijkheid voor dragen. Wij doen dit op basis van het door de raad vastgestelde Vergunningen-, toezicht- en handhavingsbeleidsplan (VTH-beleidsplan).

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

- Risicogerichte brandweezorg: in dit programma wordt gewerkt aan het realiseren van het risicogericht organiseren van brandweezorg: het realiseren van een balans tussen de risico's en de bijbehorende maatregelen. De uitvoering van dit programma loopt.
- Ontwikkelingen business intelligence: De kwaliteit en efficiency van de brandweezorg, zowel preventief als repressief te verbeteren.
- De uitvoering van de reguliere werkzaamheden voortzetten; denk hierbij aan het houden van toezicht en het geven van advies m.b.t. brandveiligheid, het geven van voorlichting (voorbeelden het bezoek van basisscholen aan de Risk Factory en de brandpreventieweken) en het doen van brandonderzoek.

Wat doen we in 2020?

- Risicogerichte brandweezorg: In 2020 wordt het (geactualiseerde) dekkingsplan 2021-2025 vastgesteld.
- Ontwikkelingen business intelligence: Data-analyse wordt binnen Brandweer Twente sinds enige tijd in het Informatie Operationeel Centrum (IOC) structureel opgepakt. De verkregen informatie ondersteunt de besturing en inrichting van de (operationele) organisatie. Daarnaast maakt het risicogerichte preventie mogelijk.
- De uitvoering van de reguliere werkzaamheden voortzetten; Brandweer Twente staat ook in 2020 weer 24/7 paraat voor een veilig Twente. Hieronder valt het uitrukken naar (kleine) branden en complexe incidenten én het voorkomen van ongevallen door te werken aan preventie. Het doel daarbij is minder branden, minder slachtoffers en minder schade.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Openbare Orde en Veiligheid

- Vanuit het taakveld Openbare Orde en Veiligheid willen we zorgen voor een veilige, duurzame en prettig leefbare samenleving voor de inwoners, de ondernemers en de recreanten in de gemeente Haaksbergen. Het Integraal Veiligheidsplan 2018 - 2021 van de gemeente is hiervoor het uitgangspunt. Het beleid op dit taakveld verandert in 2020 niet.

Toezicht en handhaving

- Wij willen inwoners en ondernemers in Haaksbergen een veilige omgeving bieden door toezicht- en handhavingstaken op een structurele en integrale manier uit te voeren.
- We stimuleren en adviseren doelgroepen de regels na te leven door transparantie en eenduidige toepassing van toezicht en handhaving.

Wat doen we in 2020?

Openbare Orde en Veiligheid

- Op basis van het vastgestelde integraal veiligheidsplan geven we uitvoering aan de hierin vastgestelde prioriteiten. Dit doen we door verscheidene acties uit te voeren en maatregelen toe te passen. Denk hierbij aan de aanpak van overlast gevende jeugdgroepen wanneer dit aan de orde is. De acties realiseren we in samenwerking met alle betrokken partijen, zoals onder andere politie, brandweer en regionaal informatie en expertisecentrum (RIEC).
- Ondernijning is in 2018 door de gemeenteraad geprioriteerd. In het najaar 2019 wordt u hierover nader geïnformeerd. In deze kadernota worden hiervoor geen extra middelen opgenomen.

Toezicht en handhaving

- Actualiseren VTH beleidsplan.
- Uitvoering geven aan de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht.
- Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor VTH voor 2020.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente te Enschede

We participeren in de Veiligheidsregio Twente, een verplicht samenwerkingsverband tussen de veertien Twentse gemeenten. Hierin werken hulpverleningsdiensten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen. Concreet voert de Veiligheidsregio Twente in de vorm van verlengd lokaal bestuur ook de brandweezorg uit (denk onder andere aan het blussen van branden en hulpverlening bij ongevallen).

Een extern bureau heeft de nieuwe crisisorganisatie getoetst en onderzocht met als conclusie: "Alles overziend kan worden gezegd dat de crisisbeheersing in Twente er goed voor lijkt te staan kijkend naar de incidenten, oefeningen en de systeemtest, met voldoende uitdagingen voor de toekomst!"

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente voert op het milieugebied bijna alle werkzaamheden uit die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, het behandelen van meldingen en het toezicht en de handhaving hierop (extern) uitgevoerd door die dienst. Wij blijven het bevoegde gezag.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Verwijzingen Halt (12-17 jaar)	Aantal per 10.000 jongeren	104	100	*
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0.6	0.6	*
Gewelds- en seksuele misdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2.3	2.8	*
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1.2	2.1	1.6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3.1	3.6	*

*Niet door de raad vastgesteld.

De prestatie indicator 'Hardekern Jongeren' is komen te vervallen.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Veiligheid

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Lasten	1.465	1.560	1.634	1.634	1.634	1.634
	Crisisbeheersing en Brandweer - Totaal		-1.465	-1.560	-1.634	-1.634	-1.634	-1.634
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Baten	0	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	855	978	971	960	949	949
	Openbare orde en Veiligheid - Totaal		-855	-978	-971	-960	-949	-949
	Totaal programma Veiligheid		-2.320	-2.539	-2.604	-2.594	-2.583	-2.583

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Doelstelling

- De voorzieningen van een stad combineren met de gemoedelijkheid, gezelligheid, bereikbaarheid en groene sfeer van een dorp te midden van een prachtig landschap. We willen de dorpse groene sfeer en gezelligheid versterken, waarbij we de bereikbaarheid op peil houden.
- Er is voldoende parkeergelegenheid in en rond het centrum passend bij de ambitie van Haaksbergen.
- Voor gebruikers van openbaar vervoer dragen we zorg voor voldoende en veilige voorzieningen.

2.1 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

- Veilige verkeersvoorzieningen realiseren.
- Onderhoudsniveau van de wegen laten voldoen aan de landelijk geldende richtlijnen (CROW-eisen), zoals vastgesteld in het beleidsplan wegenbeheer.
- Een volledig systeem van duurzame, energiebesparende en minder 'lichtvervuilende' openbare verlichting.
- Optimalisatie van het onderhoud van het straatmeubilair. Zorgen dat het straatmeubilair bijdraagt aan een gemoedelijke en gezellige sfeer in het dorp en het buitengebied.
- Een hoog niveau van bereikbaarheid, groene setting en een aantrekkelijke omgeving voor het winkelcentrum en dorpsplein van de Veldmaat (coalitieprogramma).
- Een nieuwe bestemming van de 'oude' N18 met behoud van de noord-zuidverbinding (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- We bereiden een aantal projecten voor in het kader van Duurzaam Veilig zoals de aanpassing van het wegprofiel Goorsestraat (bij het Frankenhuis).
- We stellen de gewijzigde wegenlegger vast.
- Na overdracht van de 'oude' N18 wordt deze in onze strooiroutes opgenomen.
- We starten met onderhoud van een deel van de 'oude' N18.
- Uitvoeren van educatie- en communicatietrajecten op het gebied van verkeersveiligheid.
- We ronden de herinrichting van het 'centrumgebied' Veldmaterstraat af (coalitieprogramma).
- We vervangen niet energiezuinige verlichting door LED.
- We voeren onderzoek uit naar het toepassen van openbare verlichting bij sociaal onveilige en verkeersonveilige situaties.
- We gaan het afgeschreven straatmeubilair tijdig vervangen om hiermee onveilige situaties voor te zijn.
- We stellen ons actief op in de discussie rond een eventueel onderzoek naar een Noordtak van de Betuwelijn.

2.2 Parkeren

Wat willen we bereiken?

- Voor bezoekers en inwoners moet het mogelijk zijn te parkeren op een acceptabele afstand van de bestemming.
- We starten met de uitrol van de eerste openbare laadplekken voor elektrische voertuigen (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- Verduurzaming van het autoverkeer in en om Haaksbergen door voldoende laadpunten voor elektrische voertuigen aan te brengen in de openbare ruimte (coalitieprogramma).

2.3 en 2.4 Recreatieve- en economische havens

Niet van toepassing

2.5 Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

- Faciliteren van het openbaar vervoer op een zodanige wijze dat het vervoer binnen, van en naar Haaksbergen kan worden uitgevoerd (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- We stellen ons actief op in de discussie over het aanbod van openbaar vervoer met de provincie Gelderland en Overijssel en zorgen voor bereikbare en veilige haltes (coalitieprogramma).

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

Prestatie-indicatoren

Dit programma heeft geen verplichte prestatie-indicatoren.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Verkeer, vervoer en waterstaat

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.1	Verkeer, wegen en water	Baten	58	43	46	46	46	46
2.1	Verkeer, wegen en water	Lasten	3.301	3.738	3.750	3.536	3.454	3.416
	Verkeer, wegen en water - Totaal		-3.242	-3.695	-3.704	-3.490	-3.408	-3.370
2.2	Parkeren	Baten	2	1	1	1	1	1
2.2	Parkeren	Lasten	8	8	8	8	8	8
	Parkeren - Totaal		-6	-8	-8	-8	-8	-8
2.5	Openbaar vervoer	Baten	36	36	36	36	36	36
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	62	67	68	68	68	68
	Openbaar vervoer - Totaal		-26	-31	-32	-32	-32	-32
	Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.275	-3.734	-3.743	-3.529	-3.447	-3.409

3. Economie

Doelstelling

- We willen een goed vestigingsklimaat creëren en bedrijven voldoende groeimogelijkheden bieden. Onze activiteiten zijn hierop gericht. Samen met het bedrijfsleven en samenwerkende organisaties willen wij inspanningen leveren voor behoud en ontwikkeling van economische bedrijvigheid en daarmee samenhangende werkgelegenheid.
- Haaksbergen wil een rol van betekenis hebben in de toeristische sector in Regio Twente, de omliggende gemeenten in de Achterhoek en het grensgebied in Duitsland. Ook voor de regionale bevolking moet Haaksbergen meer betekenis krijgen als toeristische, recreatieve gemeente, een levendige gemeente waar interessante evenementen worden georganiseerd. We positioneren ons hierbij met de begrippen Sport, Natuur en Duurzaam. Bij deze ontwikkelingen is kwaliteit belangrijker dan kwantiteit.
- De detailhandel en horecavoorzieningen vervullen een belangrijke functie voor de aantrekkelijkheid van ons centrum en leefbaarheid van Haaksbergen. Vanuit het Actieplan Centrum Haaksbergen werken wij samen met inwoners en ondernemers aan een aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig centrum, waarin ondernemers kunnen ondernemen en het publiek graag wil verblijven.

3.1 Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

- In 2050 een energieneutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente zijn.
- Gedragenheid en acceptatie van energiemaatregelen van onderop bevorderen.
- Energiebesparende en –opwekkende maatregelen bij bedrijven stimuleren.
- De samenwerking met partnergemeente Ahaus intensiveren.
- Gezonde agrarische bedrijven die economisch en milieutechnisch volwaardig kunnen meedraaien.
- De stoppende agrarische bedrijven kansen bieden alternatieve activiteiten te ontplooien.
- Aan de bestaande niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied ruimte bieden zich verder te ontwikkelen.
- Lokaal: naast het bieden van groeimogelijkheden op de huidige locatie bieden wij ook kavels aan op Stepelerveld. Op dit bedrijventerrein bieden wij ruimte aan bedrijven die willen bouwen en werken vanuit een duurzaamheidsgedachte. Aardgasloos bouwen en circulaire economie zijn hierbij vanzelfsprekende aspecten.
- Regionaal: wij nemen actief deel aan de Agenda voor Twente. De regio Twente wordt wereldwijd beschouwd als een high-tech regio. De activiteiten op de Agenda voor Twente hebben voor Haaksbergen een groot effect op de (toekomstige) werkgelegenheid. Met het ondertekenen van de Regio Deal Twente tussen Rijk en Regio Twente krijgen de actielijnen vanuit de Agenda voor Twente een extra financiële impuls. Actieve deelname aan de Agenda voor Twente leidt tot aandacht voor en versterking van de sociaaleconomische structuur van Haaksbergen.
- Een vitale verblijfsrecreatieve sector.

Wat doen we in 2020?

- Faciliteren van de uitvoering van het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen (energiebesparing en energieopwekking).
- De werkgelegenheidsaanpak die in Twents verband is opgestart verder vormgeven op partnerschapsniveau. Het grensoverschrijdend arbeidsmarktpact van de Euregio is daarbij leidend.
- Met de overige Twentse gemeenten en de provincie uitvoering geven aan de regiodeal.

- Samen met ondernemers, parkmanagement, provincie en organisaties zoals Natuur en Milieu Overijssel (NMO) uitvoering geven aan het energieplan waarbij ook de bedrijventerreinen meegenomen worden.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat willen we bereiken?

- Een sfeervol groen centrum met de markt als stralend middelpunt.
- Compact en toekomstbestendig winkelcentrum.
- Zo min mogelijk leegstand in het centrum.
- Invulling van de "gaten" in ons centrumgebied.
- Invulling/transformatie winkelleegstand.
- Een dorpscentrum met een gevarieerd aanbod aan unieke winkels, publiekstrekkingen en horeca voor verschillende doelgroepen. Samen met ondernemers en een nog op te zetten ondernemersfonds verlevendigen we het centrum met evenementen en projecten, maar ook met meer groen, speeltoestellen en zitbankjes.
- Een duurzaam bedrijventerrein Stepelerveld Breeam gecertificeerd.

Wat doen we in 2020?

- Integratie aanpak van de centrumontwikkelingen in samenwerking met de werkgroepen vanuit het Actieplan Centrum met ondersteuning van adviesbureau Broekhuis Rijs en de Provincie.
- Verkopen van de gemeentelijke gronden om daarmee herontwikkeling mogelijk te maken die een bijdrage levert aan de verlevendiging van de markt.
- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma "Actieplan Centrum Haaksbergen".

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?

- Aan de bestaande niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied ruimte bieden zich verder te ontwikkelen.
- Duurzame kerkdorpen en een dorpsagenda voor de kerkdorpen.
- We streven voor deze LEADER-periode naar gemiddeld twee gehonoreerde projecten met inbreng vanuit Haaksbergse partijen per jaar.
- Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er voor ondernemers een duidelijk aanspreekpunt. Daar waar regeldruk wordt ervaren, moet deze tegen het licht worden gehouden.

Plattelandsontwikkeling:

- Gezonde agrarische bedrijven die economisch en milieutechnisch volwaardig kunnen meedraaien.
- De stoppende agrarische bedrijven kansen bieden alternatieve activiteiten te ontplooiën.
- Ruimte voor ondernemers in het buitengebied bieden in bestemmingsplannen.
- Aansluiten bij projecten uit het uitvoeringsprogramma Groene Metropool Twente, waaronder Mineral Valley Twente, die voor ons meerwaarde hebben.
- Versterken van het platteland door levendige ontmoetingsplekken te creëren, bedrijvigheid in het buitengebied te versterken en de regio als boeiende omgeving voor recreant en toerist te profileren.

Wat doen we in 2020?

- Faciliteren van agrarische(en overige) bedrijfsontwikkeling.
- Participeren in en ondersteunen van lokale actiegroep Leader.
- In gesprek met de belangengemeenschappen in de kerkdorpen over een dorpsagenda.
- Ondernemers maximaal faciliteren in het atelier Ontwikkeling.

- Om burgers en ondernemers in het buitengebied beter en gelijkwaardig te faciliteren is onze inzet om met verschillende gemeenten binnen de Groene Metropool Twente gezamenlijk beleid voor het buitengebied vast te stellen.

Plattelandsontwikkeling:

- In samenwerking met de Groene Metropool werken aan een programma voor erventransitie.
- Faciliteren van particuliere projecten (Rood voor Rood, VAB).
- Uitvoering geven aan projecten in het kader van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO) binnen de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- De energiecoöperatie ondersteunen met duurzaamheidsprojecten (bijvoorbeeld zon op bedrijfsdaken, aanpak energiebesparing en -opwek).
- We volgen de ontwikkelingen van de Groene Metropool Twente en zoeken aansluiting bij projecten die een meerwaarde hebben voor Haaksbergen.

3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken?

- Promoten bedrijventerrein Stepelerveld.
- Een sterkere positionering van Haaksbergen in de regio waarbij de begrippen Sport, Natuur en Duurzaam centraal staan.
- Evenementen die bijdragen aan de positionering en leiden tot economische versterking.
- Sterk toeristisch Twente, waarin Haaksbergen zich goed kan profileren.
- Productontwikkeling ter versterking van de vrijetijdseconomie door samenwerking binnen de sector en samenwerking met andere sectoren.
- Versterken van de Stichting Haaksbergen promotie, waarin verschillende partijen samenwerken aan de profilering en economische versterking van Haaksbergen.
- Blijvend goed onderhouden van de recreatieve routestructuren in het buitengebied.

Wat doen we in 2020?

- Acquisitie van bedrijven voor vestiging op bedrijventerrein Stepelerveld.
- Een actieplan opstellen naar aanleiding van het regionale vitaliteitsonderzoek in de verblijfsrecreatieve sector.
- Ondersteunen van ontwikkelingen die bijdragen aan de economische versterking en de positionering van Haaksbergen (bijvoorbeeld Sportnatuur).
- Ondersteunen verdere samenwerking en doorontwikkeling tussen de Stichting Haaksbergen Promotie, de Haaksbergse Ondernemersvereniging en Museum Buurtspoorweg.
- Uitvoering geven aan het regionaal Uitvoeringsprogramma.
- Bijdragen aan Twente Marketing samen met de overige Twentse gemeenten.
- Vaststellen regionale visie routestructuren en bijdragen aan de uitvoering van deze visie eventueel samen met de Stichting Rijkswielpaden Haaksbergen.

Verbonden partijen

Regio Twente te Enschede

Het Regionaal investeringsprogramma, de Agenda voor Twente 2018 – 2022, wordt door 12 gemeenten volledig ondersteund. Almelo en Rijssen-Holten nemen op projectbasis deel.

Op 31 augustus 2018 is in het kader van de 2e tranche Regio Deal een aanvraag bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ingediend met de titel 'Twente, groen technologisch topcluster'. De vier actielijnen (transitie Industrie, talent op alle niveaus, ontwikkeling toplocaties en campusontwikkeling en een leefbare en toekomstbestendige regio) binnen de Agenda voor Twente hebben de basis gevormd voor deze aanvraag. Het Rijk heeft deze opgave erkend en besloten 30 miljoen euro uit de Regio Enveloppe beschikbaar te stellen aan de Regio Twente, waarbij de regio 30 miljoen euro cofinanciering heeft georganiseerd. Naast de bijdrage van 20 miljoen euro van de provincie Overijssel dragen de veertien Twentse gemeenten gezamenlijk 10 miljoen euro bij.

Vrijetijdseconomie valt binnen de gemeenschappelijk regeling van de Regio Twente. In 2020 starten we met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie.

Euregio te Enschede/Gronau

De Euregio blijft inzet plegen op grensoverschrijdende samenwerking en het wegnemen van grensgerelateerde barrières voor burgers, bedrijven en organisaties. Speerpunten zijn werkgelegenheid en economische ontwikkeling.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Func tiemenging	Percentage (verhouding tussen banen en woning)	50,2	48,3	*
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	125,9	128,3	*

*Nog niet door de raad vastgesteld.

De prestatie indicator 'Bruto Gemeentelijk Product' is komen te vervallen.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Economie

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
3.1	Economische ontwikkeling	Baten	10	10	27	27	27	27
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	266	399	401	401	401	401
	Economische ontwikkeling - Totaal		-256	-389	-374	-374	-374	-374
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	0	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	10	10	10	10	10	10
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal		-10	-10	-10	-10	-10	-10
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	116	152	152	152	152	152
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	174	259	206	206	206	206
	Bedrijfsloket en -regelingen - Totaal		-58	-107	-54	-54	-54	-54
3.4	Economische promotie	Baten	177	179	194	194	194	194
3.4	Economische promotie	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Economische promotie - Totaal		177	179	194	194	194	194
	Totaal programma Economie		-146	-327	-244	-244	-244	-244

4. Onderwijs

Doelstelling

Kinderen in Haaksbergen kunnen veilig en gezond opgroeien en zich optimaal ontwikkelen. Wij stellen ons daarbij ten doel in het onderwijs iedereen zoveel mogelijk gelijke kansen te bieden; waar nodig proberen we achterstanden te voorkomen. Betere kansen creëren we ook door onderwijs te verbinden met andere maatschappelijke activiteiten.

Voor de jongste kinderen zijn voorschoolse voorzieningen beschikbaar, waarbij we inzetten op 100% doelgroepbereik.

4.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?

- Samen met de schoolbesturen werken we aan onderwijs dat goed op elkaar aansluit, dat aansluit bij de leerlingen en tegemoetkomt aan de vraag op de arbeidsmarkt. Daarbij zijn passend onderwijs en jeugdzorgtaken ondersteunend.
- Kinderen en jongeren optimaal uitdagen zich te ontwikkelen en hen zo goed mogelijk voorbereiden op de toekomst. Betere kansen creëren we ook door onderwijs te verbinden met andere maatschappelijke activiteiten en voorzieningen.
- Alle kinderen en jongeren gaan naar school en ronden hun schooltijd af met een diploma. Schoolverlaters die de school voortijdig dreigen te verlaten, aansporen een startkwalificatie te behalen.
- Wij willen goed basis- en voortgezet onderwijs in Haaksbergen. We willen daarbij de afstand van het onderwijs tot de arbeidsmarkt verkleinen door deze nadrukkelijker met elkaar te verbinden. Dit willen we doen door bijvoorbeeld leerlingen al jong in aanraking te laten komen met de bedrijven.

Wat doen we in 2020?

- We willen de samenwerking met de onderwijspartners nog meer gaan versterken. Dit betekent dat we vaker met elkaar om de tafel gaan en de doelen zoals die hieronder beschreven staan door middel van een gezamenlijke inspanning te bereiken.

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

- Op basis van de wettelijke verplichtingen is het onze plicht om voldoende scholen in stand te houden. Hierbij zal waar mogelijk rekening worden gehouden met (noodzakelijke) clustering van scholen en de eventueel daaraan gekoppelde uitbreiding, renovatie en eventuele nieuwbouw van gebouwen. Onze ambities op het gebied van duurzaamheid worden daarin nadrukkelijk meegenomen.
- Een belangrijke pijler hierbij is te zorgen voor de verbinding tussen inhoud, financiën, mogelijkheden en wensen van betrokken partijen.
- Wij zoeken hierbij naar de juiste balans tussen geld en mogelijkheden (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- In 2020 werken wij samen met Het Assink lyceum aan de voorbereiding van vervangende nieuwbouw op locatie Van Brakelstraat. Het gaat dan om:
 - Het verder uitwerken van een financieringsvorm, inclusief de bijbehorende overeenkomst tussen de gemeente en Het Assink lyceum.

- In 2020 gaan we samen met stichting Keender onderzoek doen naar passende huisvesting voor basisscholen Holthuizen en dr. Ariëns, binnen de financiële kaders.
- De voorbereiding van de bestemmingsplanwijziging, inclusief bepalen stedenbouwkundige randvoorwaarden, afstemming met klankbordgroep en overige werkzaamheden.
- Het voorbereiden en uitvoeren van de aanbestedingsprocedure voor de architect- en aannemerselectie.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken?

- Streven naar een doelgroepbereik van 100% waar het gaat om peuters die een voorschoolse voorziening bezoeken. De ontwikkelingen waar gemeenten en voorschoolse voorzieningen de afgelopen jaren en ook de komende jaren mee te maken hadden en krijgen als gevolg van de wijzigingen in de wet- en regelgeving, heeft zijn gevolgen voor zowel de inhoud als ook de financiën.
Om die reden is in 2019 de notitie "Vormgeven beleid voorschoolse voorzieningen Haaksbergen" vastgesteld, welke notitie als basis dient voor de wijze waarop wij in 2020 en verdere jaren op de relevante ontwikkelingen gaan inspelen. Inzet daarbij is en blijft deelname van alle peuters aan de voorschoolse voorzieningen.
Bijzondere aandacht wordt gegeven aan het verder ontwikkelen van het beleid op gebied van voor- en vroegschoolse educatie (VVE).
- De in 2017 vastgestelde Lokale Samenwerkingsagenda (LSA) is door ons in 2019 geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. De LSA 2019-2022 is een instrument om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven. In Haaksbergen bestaat de LSA uit vijf belangrijke thema's (programmalijnen) die wij verder doorontwikkelen. Dan hebben we het over een doorgaande leerlijn/VVE (voor- en vroegschoolse educatie), ouderbetrokkenheid, een visie op samenwerking en huisvesting, afstemming van zorg voor de jeugd en voortijdig schoolverlaten. Regionale en landelijke beleidsontwikkelingen waren de aanleiding om tot actualisatie van de LSA over te gaan. De LSA is niet iets van de gemeente alleen, maar van de gezamenlijke partners rond kinderen, namelijk: het onderwijs, de kinderopvang, peuterspeelzalen, jeugd- en welzijnsorganisaties en ouders.
De LSA 2019-2023 biedt een basis en een kader voor samenwerking tussen gemeente en partners voor de komende vier jaar. Het beschrijft de thema's waaraan wij met elkaar willen werken. Er is gekozen voor een meerjarig beleidsperspectief vanwege de ontwikkelingen op een aantal onderwerpen die voor deze periode zijn uitgezet vanuit het rijksbeleid.
Het doel van de LSA is vooral het creëren van goed samenspel dat leidt tot een inspirerende ontwikkel- en leeromgeving voor kinderen en jongeren in de gemeente Haaksbergen, waarin zij hun talenten ontplooiën, waar zorg op maat heel gewoon is, waar elk kind ertoe doet en waar ouders hun verantwoordelijkheid nemen.

Wat doen we in 2020?

Nadat in 2018 een begin gemaakt is met de uitvoering van de programmalijnen zoals die in de Lokale Samenwerkingsagenda zijn vastgelegd, wordt hieraan samen met onze partners in 2020 een vervolg gegeven.

Daarbij richten wij ons op de volgende vijf actie- en aandachtspunten:

- Doorgaande lijn/VVE;
- Ouderbetrokkenheid;
- Visie op samenwerking en huisvesting;
- Voortijdig schoolverlaten;
- Afstemming zorg voor de jeugd.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0,0%	1,83%	0,0%
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	5,88%*	23,28*	5,0%*
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,9%	1,4%	0,5%

- Absoluut verzuim: leerlingen die niet ingeschreven staan op een school.
- Relatief verzuim: leerlingen die ongeoorloofd afwezig zijn. Een mooi resultaat is de lichte daling ten opzichte van 2017 (was 6,0%). De gestelde norm voor Haaksbergen in 2019 (2%) bleek niet haalbaar, zeker afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Om die reden is de gestelde norm bijgesteld tot een meer realistisch percentage van 5%.
- De gegevens ten behoeve van vroegtijdige schoolverlaters zijn nog niet bekend. De laatste percentages dateren uit 2017.

* Landelijk gezien "scoort" Haaksbergen ver beneden het relatief verzuimgemiddelde.

De prestatie indicator 'Achterstandsleerlingen' is komen te vervallen.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Onderwijs

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
4.1	Openbaar basisonderwijs	Baten	0	0	0	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	11	11	11	11	11	11
	Openbaar basisonderwijs - Totaal		-11	-11	-11	-11	-11	-11
4.2	Onderwijshuisvesting	Baten	133	145	145	145	145	145
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	1.129	1.110	1.470	1.688	1.275	1.847
	Onderwijshuisvesting - Totaal		-996	-965	-1.325	-1.543	-1.130	-1.702
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Baten	163	74	74	80	80	80
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenz.	Lasten	862	783	794	790	786	786
	Onderwijsbeleid en leerlingenz. - Totaal		-699	-708	-719	-710	-706	-706
	Totaal programma Onderwijs		-1.705	-1.684	-2.055	-2.263	-1.847	-2.419

5. Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling

- Alle inwoners van Haaksbergen hebben de mogelijkheid sport te beoefenen, waarbij meedoen en de mogelijkheid tot bewegen voor iedereen centraal staat. Wij willen voldoende en laagdrempelige mogelijkheden aanbieden aan onze inwoners en verenigingen voor het uitoefenen van sport- en beweegactiviteiten. Uitvoering geven aan de ambities uit de Visie Haaksbergen 2030.
- Alle inwoners van Haaksbergen kunnen actief en passief aan kunst en cultuur deelnemen, waarbij meedoen voor iedereen centraal staat. Wij willen de deelname aan kunst en cultuur onder alle inwoners van Haaksbergen stimuleren. Het aangaan van betekenisvolle verbanden staat hierbij centraal, waarbij cultuur zowel doel als middel is. Door samenwerking van partijen willen wij de positie van kunst en cultuur in onze gemeente versterken en verbreden.

5.1 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?

- Onze inwoners zijn betrokken en nemen actief deel aan de samenleving.
- Kinderen in een kwetsbare positie (en hun gezinnen) de kans geven mee te doen, richting te geven aan hun toekomst en zich te ontwikkelen.
- Sportverenigingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen exploitatie. Als ondersteuning daarbij nodig is, gaan we hierover in overleg met de sportverenigingen en hun mogelijke sponsors, ondernemers en andere subsidieverstrekkers, om samen aan een gezonde exploitatie te werken (coalitieprogramma).
- Voldoende beweging is belangrijk voor een gezonde leefstijl. Wie regelmatig sport is fitter, minder vaak ziek en kan vaak eerder weer aan het werk na ziekte. We willen inwoners stimuleren te gaan of te blijven sporten (coalitieprogramma).
- Een lokale sportvisie die zowel de fysieke (accommodaties) als de sociale kant belicht.

Wat doen we in 2020?

- Wij subsidiëren Optisport Haaksbergen B.V. voor een bedrag van maximaal € 357.427 ten behoeve van de exploitatie van zwembad De Wilder.
- Wij subsidiëren de inzet van buurtsportcoaches (cofinanciering), met name gericht op jeugd en kwetsbare groepen.
- Wij ondersteunen de stichting ontmoetingspark de Greune bij het uitwerken van de toekomstvisie en kijken daarbij naar de mogelijkheden voor het sociale domein.
- In regionaal verband werken wij samen met alle 14 Twentse gemeenten om invulling te geven aan de notitie Sport en bewegen in Twente 'Regionale samenwerking is Noaberschap vanuit Eigen Kracht'.
- Op regionaal niveau inventariseren wij de mogelijkheden van sporten met een beperking (Grenzeloos Actief).
- We gaan een lokale sportformateur inzetten met behulp van subsidie en een lokaal sportakkoord opstellen, waarbij de sportformateur de verbinding legt met de verenigingen.
- Met inbreng van de sportverenigingen gaan we een sportvisie opstellen.

5.2 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

- De aanwezige sport- en recreatieve voorzieningen in Haaksbergen behouden en waar mogelijk versterken.
- Inzicht in de accommodatiebehoefte.

Wat doen we in 2020?

- Wij continueren waar mogelijk de beleidslijn van verdere verzelfstandiging van buitensport-accommodaties die nog gemeentelijk eigendom zijn of waarin wij nog een beheerstaak hebben.
- Wij ondersteunen sportverenigingen op het gebied van duurzaamheid.
- Wij subsidiëren en faciliteren de Stichting Groot Scholtenhagen voor het beheer van het sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen voor een bedrag van maximaal € 303.450.

5.3 Cultuur

Wat willen we bereiken?

- Kinderen in een kwetsbare positie (en hun gezinnen) de kans geven mee te doen, richting te geven aan hun toekomst en zich te ontwikkelen.
- Cultuur levert een bijdrage aan de economische versterking van Haaksbergen.
- Vergroten van de aantrekkelijkheid en levendigheid van de gemeente.
- Een toekomstbestendig en levendig cultureel klimaat.
- We zijn blij dat scholen structureel aandacht besteden aan cultuureducatie. Dat blijven wij dan ook ondersteunen (coalitieprogramma).
- De voorziening bibliotheek en theater in stand houden.

Wat doen we in 2020?

- Wij voeren het Cultuurbeleidsplan 2018-2021 uit.
- Wij organiseren in samenwerking met het culturele werkveld twee keer een cultureel café.
- Wij ondersteunen de organisatie van de Week van de Amateurkunst.
- Wij ondersteunen de Noaberpoort in het aanbieden van cultuur aan specifieke doelgroepen.
- Wij nemen deel aan het lustrumprogramma "75 jaar Vrijheid in Overijssel" in mei 2020. Lokaal vinden er verschillende activiteiten plaats.
- Wij subsidiëren cultuureducatie in het basisonderwijs (coalitieprogramma).
- Wij subsidiëren de bibliotheek en het theater. Voorwaarde is dat er sprake is van een sluitende exploitatie. Hiervoor wordt een apart plan opgesteld.

5.4 Musea

Wat willen we bereiken?

- Professionalisering van Museum Buurtspoorweg en bijdragen aan een gezonde, duurzame organisatie met een belangrijke rol in het (eu)regionale toerisme.

Wat doen we in 2020?

- We ondersteunen Museum Buurtspoorweg met subsidie, met advies en stimuleren samenwerking met zowel de gemeente als andere partijen.
- Onderhouden van contacten met Enschede over de voortgang van de ontwikkelingen bij het museum.

5.5 Cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

- We koesteren de waarden van ons cultuurhistorisch erfgoed en de monumentale panden (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- Wij ondersteunen de organisatie van de Open Monumentendag (coalitieprogramma).

5.6 Media

Wat willen we bereiken?

- Goede lokale berichtgeving.

Wat doen we in 2020?

- Wij ondersteunen de lokale omroep.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat willen we bereiken?

- Veilige speelvoorzieningen die aansluiten bij de wensen van de buurtbewoners en de ontwikkeling van kinderen.
- Betrokkenheid van burgers bij de inrichting en het onderhoud van speelvoorzieningen.

Wat doen we in 2020?

- We stellen een plan op over de wenselijke inrichting van speelvoorzieningen in Haaksbergen.

Verbonden partijen

Stichting Groot Scholtenhagen te Haaksbergen

De stichting beheert en onderhoudt het park en draagt daarmee bij aan het aanbieden van voldoende mogelijkheden voor sport- en bewegingsactiviteiten, recreatie en ontspanning.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 1e half jaar 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Niet sporters	%	40,5%	48,9 %	45%

Deze norm is nog niet door de raad vastgesteld.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Sport, cultuur en recreatie

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
5.1	Sportbeleid en activering	Baten	0	0	0	0	0	0
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	532	487	497	501	501	501
	Sportbeleid en activering - Totaal		-532	-487	-497	-501	-501	-501
5.2	Sportaccommodaties	Baten	261	238	238	238	238	238
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	597	527	547	527	481	573
	Sportaccommodaties - Totaal		-336	-290	-310	-289	-243	-336
5.3	Cultuur	Baten	193	176	176	172	172	172
5.3	Cultuur	Lasten	790	840	885	866	867	862
	Cultuur - Totaal		-597	-665	-710	-693	-695	-690
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	8	5	5	5	5	5
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	65	65	62	58	57	55
	Cultureel erfgoed - Totaal		-57	-60	-57	-53	-52	-50
5.6	Media	Baten	0	0	0	0	0	0
5.6	Media	Lasten	12	12	12	12	12	12
	Media - Totaal		-12	-12	-12	-12	-12	-12
5.7	Openbaar groen en recreatie	Baten	205	135	75	75	75	75
5.7	Openbaar groen en recreatie	Lasten	2.465	2.594	2.427	2.369	2.350	2.353
	Openbaar groen en recreatie - Totaal		-2.259	-2.459	-2.352	-2.294	-2.275	-2.278
	Totaal programma Sport, cultuur en recreatie		-3.793	-3.972	-3.938	-3.842	-3.779	-3.866

6. Sociaal Domein

Doelstelling

- Onze inwoners staan centraal. Zij worden aangesproken op hun talenten, mogelijkheden en hun vermogen zelf hun leven in te richten. Daarnaast is in het bijzonder aandacht voor onze inwoners in een kwetsbare positie; zij moeten ook (naar vermogen) kunnen participeren.
- We streven een inclusieve samenleving na. Dit doen we samen met inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers. We gaan daarbij uit van de verantwoordelijkheid en de kracht van inwoners zelf. We veranderen van een overheid die zorgt voor, naar een overheid die zorgt dat. Als iemand buiten de boot valt, dan zorgen we dat er passende ondersteuning is. Om het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking (inwerkingtreding 14 juli 2016) in onze gemeente te bevorderen, beschermen en waarborgen is het van belang hierop lokaal steviger in te zetten. Centrale begrippen zijn inclusie, persoonlijke autonomie en volledige participatie. In het verdrag is aangegeven wat gemeenten moeten doen om ervoor te zorgen dat de positie van mensen met een beperking verbetert. Het College voor de rechten van de Mens ziet toe op naleving van het verdrag in de praktijk (coalitieprogramma).
- De doelstelling van de Participatiewet is mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur naar regulier werk. Werk is voor veel mensen één van de meest aansprekende vormen van meedoen in de maatschappij. Wanneer mensen niet op eigen kracht kunnen participeren, is daar een taak voor de gemeente weggelegd. Uitgangspunt is dat de weg naar werk zo kort mogelijk is. Dat betekent dat iedere cliënt tussen de 18 en pensioengerechtigde leeftijd elke vorm van arbeid waartoe hij in staat is moet accepteren.
- Onze inwoners (inclusief kinderen en ouders/verzorgers) zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk, betrokken, nemen actief deel aan de samenleving, hebben de mogelijkheid zich te ontwikkelen en nemen verantwoordelijkheid voor hun omgeving. Waar mensen dit niet zelf kunnen, zorgt de gemeente voor een vangnet.
- Kinderen in een kwetsbare positie (en hun gezinnen) krijgen de kans mee te doen, richting te geven aan hun toekomst en zich te ontwikkelen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van eigen kracht en burgerkracht.
- Het wijkgericht werken wordt voortgezet. Wijkraden en belangengemeenschappen blijven belangrijke gesprekspartners voor de gemeente. We hebben aandacht voor de dorpshuizen in de beide kerkdorpen. Door de toenemende vergrijzing komt de exploitatie meer onder druk te staan. Burgers zetten zich in voor hun eigen wijk en goede ideeën willen we benutten. Burgers die zich voor een thema inzetten worden door de coördinator wijkgericht werken ondersteund.
- Wij voorkomen liever dat mensen ziek worden of uitvallen. Daarom investeren we in innovatie, preventie en maatwerk. We zijn zuinig op onze goede sociale voorzieningen, de prima zorg en onze eigen Noaberpoort (coalitieprogramma).
- In Haaksbergen is de verbondenheid groot en hebben we oog voor elkaar. Mantelzorg is in veel gevallen heel gebruikelijk. Mantelzorgers dragen wij een warm hart toe. Zij zijn belangrijk om de ondersteuning op een goede manier vorm te kunnen geven (coalitieprogramma).
- De bekendheid en professionaliteit van de (onafhankelijke) cliëntondersteuning willen wij verder verbeteren. Dit doen we zowel lokaal als in regionaal verband.

Wat doen we in 2020?

- De coördinator wijkgericht werken en de sociaal werkers blijven goede ideeën ondersteunen.

- We blijven de Haaksbergse Uitdaging ondersteunen, maar vragen wel meer zichtbaarheid van hun activiteiten.
- Mantelzorgers worden vanuit de Noaberpoort op verschillende manieren ondersteund bij het uitvoeren van hun mantelzorgtaken. Het huidige mantelzorgcompliment gaan we evalueren met de mantelzorgers (coalitieprogramma).
- In 2020 stellen we een integraal beleidsplan Sociaal domein op.

6.2 Wijkteams/Noaberpoort

Wat willen we bereiken?

- Snelle, eenvoudige en goede toegang tot noodzakelijk ondersteuning.
- Het versterken van preventie, (vroeg)signalering en vroege interventie.
- Het verder bevorderen van integraal werken (inclusief participatiewet) en inzetten op preventie, lichte interventies, nieuwe en waar nodig out-of-the-box oplossingen (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- Uitvoering geven aan de doorontwikkelagenda Noaberpoort (op basis van visie Noaberpoort en werkagenda).
- Nog meer sturen op/creëren van voorliggende mogelijkheden en laagdrempelige eenvoudige (waar nodig innovatieve) oplossingen.
- Het bieden van nazorg om terugval te voorkomen.
- Verder versterken van integraal, kostenbewust en methodisch werken.
- Helder communiceren over mogelijkheden en verwachtingen naar onze inwoners en oog hebben voor talentontwikkeling en het betekenisvol zijn voor een ander.
- We gaan kritischer beoordelen bij de toekenning van ondersteuning en zorg. Ons uitgangspunt blijft passende ondersteuning en zorg voor onze inwoners.
- De regierol van de regisseur verduidelijken en als regisseur nog meer sturen op het behalen van resultaten door de zorgaanbieder(s) en het bewaken van de voortgang.
- Doorontwikkelen werkprocessen en verder standaardiseren van procedures.
- We evalueren onze dienstverlening door middel van de jaarlijkse schriftelijke cliëntervaringsonderzoeken (Wmo en jeugd). Daarnaast voeren we op dit moment een pilot uit waarbij Wmo-cliënten telefonisch benaderd worden om hun ervaringen met de voorziening(en) met ons te delen. Op basis van de uitkomsten wordt bepaald of op onderdelen wijzigingen nodig en/of gewenst zijn.

6.3 Inkomensregelingen en armoedebestrijding

Wat willen we bereiken?

- Inwoners benutten zoveel mogelijk hun maximale verdien capaciteit in een reguliere baan.
- Gezinnen met kinderen worden ondersteund bij het bestrijden van de gevolgen van armoede onder kinderen, waarbij zoveel mogelijk afstemming dient te worden gezocht met de gemeenten Hengelo en Borne.
- De middelen van het Rijk voor kinderarmoede worden optimaal besteed.

Wat doen we in 2020?

- Alle werkzaamheden ten behoeve van inwoners die een beroep doen op de Participatiewet en het minimabeleid worden uitgevoerd door de Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo (verder GR SZ). Via accountmanagement en managementrapportages sturen wij op de kwaliteit van de dienstverlening en de resultaten van de uitvoeringsorganisatie.
- Aan inwoners die niet over de middelen beschikken om in de noodzakelijke algemene kosten van het bestaan te kunnen voorzien, wordt bijstand verleend. We voeren daarvoor aan de poort een streng maar rechtvaardig beleid. Alleen inwoners die recht hebben, krijgen een uitkering waarbij het doel is zo snel mogelijk weer onafhankelijk te worden van de bijstand.

- Voor bijzondere noodzakelijke kosten wordt aan inwoners met een minimuminkomen bijzondere bijstand verstrekt.
- Armoede onder inwoners in het algemeen en specifiek onder kinderen wordt bestreden. Uitgangspunt hierbij is de keuzevrijheid voor de besteding van de diverse middelen, het versterken van de eigen kracht en het kunnen leveren van maatwerk.
- Het armoedebelief houden we op het huidige niveau van 115% van de bijstandsnorm (coalitieprogramma).
- Opstellen periodieke management- en stuurinformatie (Grip op Sociaal domein).

6.4 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?

- Inwoners met een arbeidshandicap, die voorheen onder de Wsw of Wajong vielen, gebruiken hun verdien capaciteit (het salaris dat iemand ondanks zijn/haar beperkingen met arbeid nog kan verdienen), waarbij adequate begeleiding wordt gegeven en de aanwezige competenties bij de werknemers zo mogelijk verder worden ontwikkeld.
- Iedere inwoner kan zelfstandig zijn, heeft contact met anderen, krijgt waardering en kan persoonlijk groeien (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- De maatschappelijke participatie van inwoners wordt bevorderd.
- In overleg met werkgevers worden werkplekken voor inwoners met een arbeidsbeperking gecreëerd (coalitieprogramma).

6.5 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

- Uitkeringsgerechtigden worden zoveel mogelijk geplaatst op de reguliere arbeidsmarkt, eventueel met loonkostensubsidie.
- We nemen actief deel aan de Agenda voor Twente (coalitieprogramma).
- De werkgelegenheid is bevorderd doordat we de sociaaleconomische structuur hebben versterkt (coalitieprogramma).
- Jongeren onder de 27 jaar die niet werken of leren, krijgen extra ondersteuning (coalitieprogramma).
- Wij willen actief beleid voeren om de inburgering van immigranten en statushouders in de samenleving te bevorderen (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- Het voorbereiden op de aanpassing van de Wet inburgering nieuwkomers (Win) die naar verwachting per 1-1-2021 wordt aangepast waardoor de verantwoordelijkheid (weer) bij gemeenten wordt gelegd. Hiervoor worden afspraken gemaakt met de Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo. Wij koersen erop dat deze taken uitgevoerd worden door medewerkers die (ook) kennis hebben van de lokale situatie in en de sociale kaart van Haaksbergen. Met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt een convenant gesloten ter uitvoering van een pilot in het kader van het pilotprogramma Veranderopgave Inburgering.
- De uitvoering van de werkgeversdienstverlening vindt gezamenlijk met de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente plaats vanuit het Werkplein Twente, locatie Gieterij te Hengelo. Dit is onderdeel van een groter samenwerkingsverband van 14 Twentse gemeenten en het UWV.
- Er worden op werkgevers gerichte instrumenten toegepast om het aantal plaatsingen te vergroten.
- We kopen workshops, participatie- en re-integratietrajecten voor bijstandsgerechtigden in en voeren deze uit.
- Het Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf Midden Twente (SWB) en de GR SZ pakken de wettelijke

- verplichtingen ten aanzien van 'nieuw beschut' in gezamenlijkheid op.
- Werkcoaches besteden extra aandacht aan statushouders, 50-plussers en inwoners met een arbeidsbeperking.
- Om jongeren die geen of een verkeerde opleiding hebben gekozen te adviseren en te begeleiden, is landelijk het 'perspectiefjaar voor jongeren' georganiseerd.
- Het ROZ stimuleert ondernemerschap door het bieden van ondersteuning aan startende ondernemers bij het opzetten van een bedrijf.
- We maken optimaal gebruik van de economische groei, zodat iedereen die kan werken ook betaald werk heeft of als tussenstap deelneemt aan maatschappelijk zinvolle activiteiten (coalitieprogramma).
- Om de sociaaleconomische structuur van Haaksbergen te blijven versterken, met als doel de werkgelegenheid te bevorderen, willen we actief blijven deelnemen aan de Agenda voor Twente (coalitieprogramma).
- We blijven samenwerken met het praktijkgericht onderwijs en de Euregio (coalitieprogramma).
- Om werkzoekenden een sterkere positie te geven op de arbeidsmarkt gaan we de laaggeletterdheid bestrijden en de digitale vaardigheden versterken (coalitieprogramma).
- We werken aan projecten voor arbeidsparticipatie, zoals bij ontmoetingspark De Greune (Grip op SD).
- We werken aan een betere aansluiting van vrijwilligerswerk en arbeidsparticipatie (Grip op SD).
- We gaan middels een pilot met consultants meer inzetten op doelmatigheid bij de gesprekken met werkzoekenden.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Wat willen we bereiken?

- Snelle, eenvoudige en goede toegang in de Noaberpoort.
- Iedere inwoner van Haaksbergen met een beperking kan gebruik maken van een noodzakelijk maatwerkvoorziening (hulpmiddelen, woningaanpassingen etc.).
- Daar waar mogelijk investeren we meer in het voorliggende veld om (duurdere) maatwerkoplossingen te voorkomen.

Wat doen we in 2020?

- Continuering van de huidige dienstverlening.
- We implementeren en voeren de nieuwe eigen bijdrage regeling uit (waarbij sprake is van een maand periode in plaats van een 4-wekelijkse periode).
- We stellen periodiek management- en stuurinformatie op zodat ontwikkelingen helder zijn (Grip op Sociaal domein).
- We brengen de effecten van de implementatie van het Twents inkoopmodel in beeld (Grip op Sociaal domein).
- We zijn kritischer op het verstrekken van een maatwerkvoorziening wanneer het vermoeden bestaat dat een inwoner aanspraak kan maken op zorg vanuit de Wet langdurige zorg. We breiden het instrumentarium dat toegangsmedewerkers hiervoor kunnen gebruiken in 2020 verder uit (Grip op Sociaal domein).

6.7.1 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat willen we bereiken?

- Het stimuleren van vernieuwende vormen van dagbesteding.
- Inwoners met schulden worden geholpen zodat ze rust krijgen om aan hun problemen te werken en weer deel kunnen nemen aan de maatschappij (coalitieprogramma).
- Wij willen dat inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben deze zoveel als mogelijk in de eigen woon- en leefomgeving ontvangen. Zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Hoe eerder

we signaleren wat nodig is, hoe beter de zorg is. Dit hoeft niet altijd lichtere zorg te betekenen. Soms kan het tijdig inzetten van duurdere zorg adequater en efficiënter zijn (coalitieprogramma).

- Voorzien in ontbrekende preventieve en algemene voorzieningen (coalitieprogramma).
- Bevorderen dat cliënten (eerder) uit maatwerkvoorzieningen uitstromen (coalitieprogramma).
- De Noaberpoort levert, mede aan de hand van het Twents model, maatwerk voor onze inwoners en cliënten (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- We blijven de uitvoering van de schuldhulpverlening controleren op toegevoegde waarde en rendement (coalitieprogramma).
- Met de Stadsbank zetten we een pilot op om inwoners met een budgetbeheer rekening beter toe te rusten voor het op zelfstandige wijze beheren van hun financiën na afloop van een BBR traject.
- We voeren de pilot "Vroegsignalering van schulden" uit, waarbij inwoners met betalingsachterstanden actief benaderd worden voor ondersteuning.
- In de Noaberpoort kunnen inwoners terecht met vragen over welzijn, zorg, werk en inkomen. Wij willen de Noaberpoort versterken door de kwaliteit van de nulde- en eerstelijns zorg te verbeteren, maar ook de communicatie, doorverwijzing en frontoffice. De mate van hulp die iemand nodig heeft is bepalend. Als daarvoor extra geld nodig is, dan stellen we dat beschikbaar (coalitieprogramma).
- Cliënten van de Noaberpoort hebben één regisseur als contactpersoon die het hele traject regelt en verzorgt, zorgt voor maatwerk, de professionele en informele zorg coördineert en passende zorg (opschalen en afschalen) tijdig in gang zet, zodat wachttijden tot een minimum worden beperkt (coalitieprogramma).
- De cliënt bepaalt, daarin ondersteund door de regisseur, welke aanbieder wordt ingezet (coalitieprogramma).
- We zetten ervencoaches in voor het bespreekbaar maken en vroegtijdig signaleren van gezondheids- en sociale problematiek onder inwoners in het buitengebied. De aanleiding voor de inzet van een ervencoach is de complexe problematiek en ontwikkelopgaven waar erfeigenaren in het buitengebied van de gemeente Haaksbergen voor staan. Deze overstijgen verschillende beleidsterreinen: sociaal-maatschappelijk, economisch, milieutechnisch en ruimtelijke ontwikkeling. Gemeente Haaksbergen wil graag gebruik maken van de inzet van ervencoaches om onderwerpen zoals asbest, duurzaamheid maar ook stil leed op te pakken. De inzet van de ervencoaches wordt door de provincie Overijssel betaald.
- Implementeren en uitvoeren van maatregelen vanuit Grip op sociaal domein met als doel (de groei van) het beroep op maatwerkvoorzieningen te beperken. Het gaat om de volgende initiatieven:
 - algemene voorziening dagbesteding en leerwerkplekken op het ontmoetingspark De Greune;
 - was- en strijkservice binnen de Wmo (Huishoudelijke ondersteuning);
 - algemene voorziening dagbesteding plus, in locatie De Bouwmeester.
- We voeren een pilot uit met Domijn om nieuwe inwoners van buiten Haaksbergen die zich in Haaksbergen gaan vestigen zo goed mogelijk te begeleiden bij hun komst naar Haaksbergen en de ondersteuning die zij mogelijk langere tijd nodig hebben.

6.7.2 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van preventie, (vroeg)signalering en vroege interventie.
- Het versterken van eigen kracht en burgerkracht.
- Snelle, eenvoudige en goede toegang tot ondersteuning.
- Het versterken van opgroei- en opvoedondersteuning, hulp en zorg.
- Wie met een zorgvraag bij de gemeente komt, krijgt één contactpersoon (coalitieprogramma).

- Wij willen de Noaberpoort versterken door de kwaliteit van nulde- en eerstelijns zorg te verbeteren, maar ook de communicatie, doorverwijzing en frontoffice (coalitieprogramma).
- Het verder bevorderen van integraal werken (inclusief participatiewet) en inzetten op preventie, lichte interventies, nieuwe en waar nodig out-of-the-box oplossingen (coalitieprogramma).
- We willen dat jongeren die ondersteuning en zorg nodig hebben deze zoveel als mogelijk in de eigen woon- en leefomgeving ontvangen (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- In Twents verband met een beperkte groep gecontracteerde (grote) aanbieders voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp in zogenaamde ontwikkeltafels werken aan de transformatie, door middel van projecten en initiatieven om te komen tot duurzame verbetering van kwaliteit én lagere kosten voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. De thema's/opgaven worden in gezamenlijkheid door aanbieders en gemeenten bepaald. Voorbeelden zijn: ketenmonitor en de jeugdbeschermingstafel.
- In het kader van Grip op het Sociaal Domein onderzoeken van de mogelijkheid om de "Interventie verwijsgedrag externe verwijzers" zoals de gemeente Twenterand deze uitvoert en waarbij meegedacht wordt met externe verwijzers (dat wil zeggen de gecertificeerde instellingen en medici) over de jeugdhulp die ingezet moet worden, ook in Haaksbergen te implementeren.
- Cliënten van de Noaberpoort hebben één regisseur als contactpersoon die het hele traject regelt en verzorgt, zorgt voor maatwerk, de professionele en informele zorg coördineert en passende zorg (opschalen en afschalen) tijdig in gang zet, zodat wachttijden tot een minimum worden beperkt (coalitieprogramma).
- Voorzien in ontbrekende preventieve en algemene voorzieningen (coalitieprogramma).
- Bevorderen dat jeugdigen (eerder) uit individuele voorzieningen uitstromen (coalitieprogramma).
- De Noaberpoort levert maatwerk voor onze inwoners en cliënten, mede aan de hand van het Twents inkoopmodel (coalitieprogramma).
- De cliënt bepaalt welke jeugdhulp van welke aanbieder wordt ingezet, daarin ondersteund door de regisseur (coalitieprogramma).
- Opstellen periodieke management- en stuurinformatie (Grip op Sociaal domein).
- Het bieden van nazorg om terugval te voorkomen.

6.8.1 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken?

- Doorontwikkeling van de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag.
- De decentralisatie van Beschermd Wonen vormgeven volgens de uitgangspunten van het vastgestelde visiedocument en het rapport 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis'.

Wat doen we in 2020?

- Uitvoering geven aan de Wet verplichte Ggz (Wvggz).
- Het verder voorbereiden op de decentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeente Enschede naar regiogemeenten. Wij onderzoeken daarbij de mogelijkheden om een voorziening met plaatsen voor beschermd wonen in Haaksbergen te realiseren. Decentralisatie vindt naar verwachting plaats per 1-1-2021.
- Evalueren van de pilot Huis-te-Leen.

6.8.2 Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?

- In Twents verband (Samen14) zorgdragen voor een divers en voldoende aanbod van individuele voorzieningen voor zorg en ondersteuning.

- Het versterken van opgroei- en opvoedondersteuning, hulp en zorg.

Wat doen we in 2020?

- Via de Regio Twente bekostigen van Veilig Thuis Twente (VTT) dat voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling uitvoert.
- De Noaberpoort werkt nauw samen met VTT en de gecertificeerde instellingen en de aanbieders van Jeugdzorgplus wanneer een jeugdige een maatregel opgelegd heeft gekregen. De samenwerking met genoemde partijen wordt in 2020 waar mogelijk versterkt en verder ontwikkeld.
- Op basis van de regionale Subsidieverordening Maatregelhulp bekostigen van maatregelen die door de rechter worden opgelegd (jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdzorgplus).

Verbonden partijen

Regio Twente, onderdeel Veilig Thuis Twente te Enschede

Vanaf 1 januari 2015 moet elke regio in Nederland, op basis van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, een Veilig Thuis-organisatie hebben. Veilig Thuis Twente is voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en heeft inmiddels een stevige plek ingenomen in de zorgketen in Twente. Veilig Thuis Twente heeft zich ten doel gesteld te komen tot het stoppen en/of verminderen van de schadelijke gevolgen van geweld in afhankelijkheidsrelaties en de veiligheid te borgen. Per 1 april 2018 is VTT onderdeel geworden van de Regio Twente.

In 2020 werkt VTT aan de volgende thema's:

- implementatie en borging nieuwe veiligheidstaxatie instrument;
- implementatie en borging van het nieuwe (landelijke) Handelingsprotocol Veilig Thuis;
- implementatie en borging verbeterde Meldcode;
- implementatie en borging Radarfunctie inclusief uitbreiding monitorfunctie Veilig Thuis;
- doorontwikkeling ICT: registratie en managementrapportages.

Regio Twente, onderdeel Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) te Enschede

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten, op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp aan hun inwoners. Er is bij de Regio Twente onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) een organisatie ingericht die uitvoering geeft aan zowel de wettelijk verplichte regionale taken als aan taken waarvan de gemeenten besloten hebben deze gezamenlijk uit te voeren.

In 2020 werkt het OZJT aan de volgende thema's:

- Inkoop door middel van dynamisch aankoop systematiek (DAS);
- Contractmanagement;
- Toezicht Kwaliteit Wmo;
- Programmasturing Twentse Transformatie;
- Data-informatie door middel van Twentse Monitor Sociaal Domein, CBS en andere
- Managementinformatie;
- Contractmanagement Mobiliteitslab.

Regio Twente, onderdeel Gemeenschappelijke GezondheidsDienst Twente (GGD Twente)

In april 2019 is door de Bestuurscommissie het langjarig kader GGD Twente vastgesteld. Dit kader bepaalt de stip op de horizon in 2030 en op basis hiervan richt de GGD Twente haar activiteiten voor de komende jaren in. Het langjarig kader, "Een Gezonde toekomst" kent de volgende ambities:

Ambities op gebied van bescherming

- Het Rijksvaccinatieprogramma heeft op alle onderdelen een bereik van 95% van de bevolking.
- Op het gebied van het milieu en gezondheid wordt onverkort de gezondheidsnormen van de Wereldgezondheid Organisatie (WHO) gehanteerd.
- In alle omgevingsvisies en omgevingsplannen is een paragraaf over gezondheid opgenomen.

Ambities op gebied van bewaking

- Elke substantiële beleidsbeslissing binnen een gemeente kent een gezondheidsafweging.
- Alle landelijke normen voor de toezichttaken op het gebied van Publieke Gezondheid worden onverkort toegepast.
- Alle jeugdigen tussen 0 en 18 jaar zijn in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.

Ambities op gebied van bevordering

- Gezondheidsbevordering is een geaccepteerd onderdeel in lokaal gezondheidsbeleid, schoolgezondheidsbeleid, gezondheidsbeleid bij bedrijven en andere werkgevers en in het werk van de sociale wijkteams.
- Gezondheidsbevordering is een vanzelfsprekend onderdeel in de omgevingsplannen van gemeenten.
- Op alle BRAVO thema's is een substantiële positieve trendombuiger zichtbaar (2018 versus 2030). BRAVO staat voor (meer) Bewegen, (stoppen met) Roken, (matig gebruik van) Alcohol, (gezonde) Voeding en (voldoende) Ontspanning.

Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo te Hengelo

Op grond van de GR wordt, op voorstel van de Uitvoeringsorganisatie, door de colleges van de deelnemende gemeenten tweejaarlijks een uitvoeringsplan vastgesteld.

Stadsbank Oost Nederland (SON) te Enschede

Onze inwoners kunnen via de Noaberpoort een aanvraag doen voor schuldhelpverlening. Wanneer schulden problematisch zijn volgt een verwijzing naar de Stadsbank.

In de eerste helft van 2018 was een daling van het aantal burgers dat een beroep doet op de dienstverlening van de Stadsbank te zien. Eind 2018 is er een stijgende tendens in het aantal intakes, die waarschijnlijk ook zijn uitwerking zal hebben in de vervolgdienstverlening. In de begroting Stadsbank 2020 en meerjarenraming 2021 t/m 2023 is voor de omvang van de dienstverlening het jaar 2018 als uitgangspunt genomen. Een stijging zoals zichtbaar in 2019 zou de komende jaren hogere kosten met zich mee kunnen brengen. Met name de kosten van bewindvoering (beschermingsbewind) zijn aanzienlijk en blijven toenemen. Het ambtelijk platform van de SON heeft een aantal acties uitgewerkt voor de komende tijd om meer grip te krijgen. De voorstellen zijn aan het dagelijks bestuur voorgelegd.

De deelnemende gemeenten hebben in samenspraak met de SON prestatie-indicatoren ontwikkeld, die vanaf 2017 worden gemonitord. In 2018 is de eerste meting verricht. Specifiek ten aanzien van het aantal klanten dat na een BBR-periode (budgetbeheer-rekening) van 3 jaar hun financiën zelfstandig kunnen beheren, zien we dat de score voor de gemeente Haaksbergen nog achterblijft. Met de Stadsbank wordt voor 2020 ingezet op verbetering.

Regio Twente, Arbeidsmarktregio

Regio Twente is een samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten. Regio Twente vervult taken op een breed terrein waaronder het structureel versterken van de Twentse arbeidsmarkt. De plannen voor de komende jaren staan in de Agenda voor Twente.

Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf (SWB) te Hengelo

Naast de uitvoering van de Wsw is de SWB gespecialiseerd in werkgelegenheid en arbeidsintegratie. De SWB begeleidt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om weer, regulier of met ondersteuning, aan de slag te komen. Door de gunstige economie zijn de meeste klanten die weinig of geen afstand tot de arbeidsmarkt hebben grotendeels uitgestroomd. Inwoners met een uitkering die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt kunnen bij de SWB op de werkvloer zowel in de praktijk als theorie ervaring opdoen. Daarnaast doen zij werkritme op en leren zij samen te werken.

Werkplein Twente te Hengelo

Werkplein Twente is een samenwerkingsverband tussen de veertien Twentse gemeenten en UWV. De partijen op het Werkplein werken samen op het gebied van zowel werkzoekenden- als werkgeversdienstverlening. Door middel van een gezamenlijke aanpak wordt geprobeerd mensen met een WW-uitkering, bijstandsuitkering of arbeidshandicap aan een passende baan helpen.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo categorie hulpmiddelen en diensten	Aantal per 1.000 inwoners	41	33	*
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 75 jaar in 2018	576	540	*
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	68,2	68,7	*
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1,04	0,92	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners > 18 jaar	24,6	20,6	*
Kinderen in uitkeringsgezin	%	3,17	3,39	*
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners (15-74 jarigen)	11,6	9,9	*
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	7,2%	9,2%	*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	1,0%	*
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,5%	*

* Nog niet door de raad vastgesteld

De prestatie indicator 'Jongeren met een delict voor de rechter' is komen te vervallen.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Sociaal Domein

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
6.1	Samenkracht en burgerp.	Baten	12	0	0	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerp.	Lasten	1.821	1.942	1.925	2.324	2.667	2.967
	Samenkracht en burgerp. - Totaal		-1.809	-1.942	-1.925	-2.324	-2.667	-2.967
6.2	Wijkteams	Baten	2	0	0	0	0	0
6.2	Wijkteams	Lasten	429	435	379	379	379	379
	Wijkteams - Totaal		-426	-435	-379	-379	-379	-379
6.3	Inkomensregelingen	Baten	6.866	5.636	5.456	5.612	5.726	5.807
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	8.092	8.122	7.960	7.717	7.723	7.486
	Inkomensregelingen - Totaal		-1.226	-2.487	-2.505	-2.105	-1.997	-1.679
6.4	Begeleide participatie	Baten	646	457	457	457	457	457
6.4	Begeleide participatie	Lasten	3.191	3.387	3.204	3.408	3.224	3.224
	Begeleide participatie - Totaal		-2.545	-2.930	-2.747	-2.951	-2.767	-2.767
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	1	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	480	442	690	610	610	613
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-478	-442	-690	-610	-610	-613
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	23	0	-10	-11	-14	-17
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	1.169	1.244	1.277	1.268	1.250	1.260
	Maatwerkvoorzieningen (WMO) - Totaal		-1.146	-1.244	-1.287	-1.280	-1.264	-1.277
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	3.593	3.665	4.410	4.236	4.055	3.963
	Maatwerkdienstverlening 18+ - Totaal		-3.593	-3.665	-4.410	-4.236	-4.055	-3.963
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	100	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	4.180	4.886	4.852	4.707	4.661	4.780
	Maatwerkdienstverlening 18- - Totaal		-4.180	-4.786	-4.852	-4.707	-4.661	-4.780
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Baten	332	167	240	240	240	240
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	7	-350	0	0	0	0
	Geëscaleerde zorg 18+ - Totaal		325	517	240	240	240	240
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	555	557	659	661	665	672
	Geëscaleerde zorg 18- - Totaal		-555	-557	-659	-661	-665	-672
	Totaal programma Sociaal Domein		-15.633	-17.970	-19.214	-19.014	-18.825	-18.856

7. Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Wij beheren de openbare ruimte volgens de principes 'schoon, heel en veilig'. De onderhoudsniveaus hebben we afgestemd op de gewenste kwaliteit van de omgeving en we houden rekening met de Wet Natuurbescherming (flora en fauna).

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

De doelstellingen zijn afgeleid aan de doelstellingen van de GGD Twente en ontleed aan het document "Een gezonde toekomst, langjarig kader". De doelstellingen zijn:

Ambitie op gebied van bescherming:

- Het Rijksvaccinatieprogramma heeft op alle onderdelen een bereik van 95% van de bevolking.
- Op het gebied van milieu en gezondheid wordt onverkort de gezondheidsnormen van de Wereldgezondheid Organisatie (WHO) gehanteerd.
- In alle omgevingsvisies en omgevingsplannen is een paragraaf over gezondheid opgenomen.

Ambitie op het gebied van bewaking

- Elke substantiële beleidsbeslissing binnen een gemeente kent een gezondheidsafweging.
- Alle landelijke normen voor toezichttaken op het gebied van Publieke Gezondheid worden onverkort toegepast.
- Alle jeugdigen tussen 0 en 18 jaar zijn in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.

Ambitie op het gebied van bevordering

- Gezondheidsbevordering is een geaccepteerd onderdeel in lokaal gezondheidsbeleid, schoolgezondheidsbeleid, gezondheidsbeleid bij bedrijven en andere werkgevers en in het werk van sociale wijkteams.
- Gezondheidsbevordering is een vanzelfsprekend onderdeel in de omgevingsplannen van gemeenten.
- Op alle BRAVO thema's is een substantiële positieve trendombuiging zichtbaar (2018 versus 2030).

Het ultieme doel van de activiteiten van GGD Twente is het toevoegen van gezonde levensjaren aan de verschillende stadia van de totale levenscyclus van mensen.

Wat doen we in 2020?

- Onder andere op basis van de uitkomsten van de uitgevoerde Gezondheidsmonitor en de Kindermonitor wordt een integraal beleidsplan Sociaal domein opgesteld en ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. De doelstellingen op het gebied van publieke gezondheid worden hierin verder geconcretiseerd. Het beleidsplan wordt interactief met de stakeholders voorbereid.
- We houden de vaccinatiegraad voor besmettelijke ziekten in de gaten en stimuleren acties om te zorgen dat de vaccinatiegraad hoog blijft.

7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?

- Met riolering en water streven we naar een gezonde en leefbare woonomgeving.

Wat doen we in 2020?

- We gaan verder met het risico gestuurd beheer.
- We streven naar het realiseren van de in het GRP genoemde projecten en verbeteringen, zoals: regenwaterriool Parallelweg, aanpak wateroverlast Veldmaat en riolering Veldmaterstraat.
- We monitoren de kapitaalgoederen middels inspecties.
- We nemen het project Werfheegde in uitvoering.

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

- Op het gebied van afval dragen we bij aan een duurzame samenleving en zuinig gebruik van energie door een vermindering van de hoeveelheid afval en het tegengaan van verspilling.
- Een afvalscheidingspercentage van 75% in 2020 op het gebied van afval en grondstoffen.
- Zwerfafval behoort al jaren tot de top drie van ergernissen en is van grote invloed op de leefbaarheid. Het opruimen en voorkomen van zwerfafval is dan ook een belangrijke taak van gemeenten, die jaarlijks 1,18 euro per inwoner kunnen ontvangen van het Afvalfonds voor de extra aanpak van zwerfafval. We bekijken op welke manier we dat in Haaksbergen kunnen inzetten (coalitieprogramma).
- We gaan verder op weg naar een afvalloos Haaksbergen. We willen het huidige systeem van afvalinzameling vasthouden, maar staan daarbinnen open voor innovatie en afvalscheiding achteraf (coalitieprogramma).

Wat doen we in 2020?

- We optimaliseren de communicatie met betrekking tot de huis-aan-huis afvalinzameling.
- Op basis van een opgesteld en goed gekeurd projectplan in 2018 is inzicht in de aard en omvang van het zwerfafval verkregen. In 2020 wordt verder gewerkt aan de realisatie van de doelstellingen in het plan van aanpak om de hoeveelheid zwerfafval terug te dringen. De ambitie is om van een schoonheidsgraad C (matig vuil) naar een schoonheidsgraad A (schoon) te komen.

7.4 Milieubeheer

Wat willen we bereiken?

- De overlast door dieren willen we zoveel mogelijk beperken en hiermee de volksgezondheid beschermen.

Wat doen we in 2020?

- Meer preventieve bestrijding van de eikenprocessierups binnen de bebouwde kom.
- We overwegen in de bebouwde kom meer leefgebied te creëren voor de natuurlijke vijanden van de rups, zoals sluipwespen en kool- en pimplen. Onderzocht wordt of een andere manier van beheer en onderhoud en het inzaaien van bloemenmengsels hiertoe kunnen bijdragen. In het buitengebied overwegen we meer nestkasten voor mezen te plaatsen.
- Voldoende hondenvoorzieningen, die goed onderhouden worden.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

- Bieden van meer keuzemogelijkheden voor begraven en asbestemming.
- Een exploitatie van de begraafplaatsen op een wijze die efficiënt en toekomstbestendig is.
- Duurzaam beheer van de begraafplaatsen en de omvorming naar herdenkingsparken.

Wat doen we in 2020?

- Presenteren van het beleid, waardoor de exploitatie van de begraafplaatsen gunstig wordt beïnvloed en de basis op orde komt. Dit gebeurt in samenspraak met de diverse actoren. Er wordt ook onderzocht of en hoe vrijwilligers een rol kunnen spelen bij het onderhoud.

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Crematoria Twente/Crematoria Twente-Oost Nederland BV te Enschede

Conform de meerjarenstrategie van CT BV wordt in 2020 verder gewerkt aan de renovatie van het crematorium Enschede in Usselo.

Het geraamd resultaat van het OLCT over 2020 bedraagt afgerond € 360.000.

Dit resultaat wordt uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten op basis van het aantal door CT BV uitgevoerde crematies uit deze gemeenten. Dit komt voor de gemeente Haaksbergen, op basis van ervaringscijfers, neer op een uitkering van € 16.500.

Twence Holding B.V. te Hengelo

Twence blijft inzetten op de ingeslagen transitie tot een grondstoffen- en energiebedrijf. Daarvoor worden de bestaande installaties optimaal gebruikt en verbeterd, worden er meer grondstoffen uit afval, reststromen en biomassa gewonnen en wordt er meer duurzame energie uit hernieuwbare energiebronnen opgewekt.

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente voert op het milieugebied bijna alle werkzaamheden uit die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, het behandelen van meldingen en het toezicht en de handhaving hierop. Wij blijven het bevoegde gezag.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	170	Geen data	50 Kg restafval in 2030
Hernieuwbare elektriciteit	%	3,2	Geen data	*

* Nog niet door de raad vastgesteld

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Volksgezondheid en milieu

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
7.1	Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	Lasten	774	878	889	889	889	889
	Volksgezondheid - Totaal		-774	-878	-889	-889	-889	-889
7.2	Riolering	Baten	3.780	3.843	3.800	3.877	3.955	4.034
7.2	Riolering	Lasten	2.756	2.829	2.898	2.851	2.960	3.057
	Riolering - Totaal		1.024	1.015	903	1.026	994	977
7.3	Afval	Baten	2.055	2.241	2.321	2.365	2.396	2.421
7.3	Afval	Lasten	1.540	1.751	1.889	1.889	1.901	1.912
	Afval - Totaal		514	490	432	476	496	509
7.4	Milieubeheer	Baten	10	7	7	7	7	7
7.4	Milieubeheer	Lasten	107	288	264	256	248	248
	Milieubeheer - Totaal		-97	-281	-257	-250	-241	-241
7.5	Begraafplaatsen	Baten	41	32	32	32	32	32
7.5	Begraafplaatsen	Lasten	202	163	153	150	147	147
	Begraafplaatsen - Totaal		-161	-130	-120	-117	-115	-115
	Totaal programma Volksgezondheid en milieu		507	215	68	246	245	241

8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Doelstelling

- De kernambitie uit de Visie 2030 voor Haaksbergen luidt: Haaksbergen, een bruisende, naar buiten gerichte duurzame dorpsstad te midden van een groene oase.
- Wij hebben de ambitie in 2050 een energieneutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente te zijn. In het kader van het Klimaatakkoord gaan we gezamenlijk werken aan de doelstelling 49% CO₂-reductie in 2030.
- Ruimtelijke ontwikkeling door particulieren stimuleren en faciliteren door het bieden van een effectieve vergunningverlening.

8.1 Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

- Landschappelijke inpassing van initiatieven in het buitengebied.
- Goede inpassing van initiatieven op inbreidingslocaties.
- Het gehele grondgebied voorzien van actuele en digitale bestemmingsplannen.
- Verdere ontwikkeling Wissinkbrink.

Wat doen we in 2020?

- Het bestemmingsplan Industrie West vaststellen en de planologische procedure afronden.
- Sturing geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Haaksbergen op basis van de 9 ambities uit de Structuurvisie 2030.
- Faciliteren van initiatieven in het landelijk en in het stedelijk gebied (Groenrijck, de Eik, plan Diepemaat e.d.).

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

Wat willen we bereiken?

- Ontwikkelen van betaalbare ontwikkellocaties.

Wat doen we in 2020?

- In procedure brengen en vaststellen bestemmingsplan "Centrum Haaksbergen, partiële herziening Marktplan, deelgebied Midden".
- Vaststellen bestemmingsplan Wissinkbrink, start bouwrijp maken en kaveluitgifte.
- Afronden kavel Buurse.
- Afronden uitgifte agrarische grond Vregelinkshoek.

8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

- De invoering van de Omgevingswet nauwlettend volgen en anticiperen op gemeentelijke consequenties.
- Het doel vanuit de Omgevingswet is het realiseren van een andere houding van ambtenaren en bestuurders: van nee, tenzij naar ja, mits (coalitieprogramma).
- Een actuele woonvisie.
- De juiste woningen bouwen waar nu en in de toekomst behoefte aan is.
- Samen met partners zorgen voor een aantrekkelijke woonomgeving en een aantrekkelijk woningaanbod dat flexibel is en past bij de verschillende doelgroepen.

- We richten ons op de uitgangspunten van een inclusieve samenleving. Hierin kan ieder individu passend bij zijn situatie woonruimte vinden. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor samenwerking met onze maatschappelijke partners en de integratie van nieuwkomers in de diverse buurten.
- Samen met woningcorporatie Domijn werken aan betaalbare huisvesting in leefbare wijken en buurten, waarbij we aandacht hebben voor degenen die extra ondersteuning nodig hebben.
- Stimuleren van energiebesparende maatregelen in de totale woningvoorraad en in projecten.
- Een bijdrage leveren om in 2050 een energieneutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente te zijn.
- Voldoen aan de afspraken voor Elektriciteit en Gebouwde omgeving in het Klimaatakkoord (coalitieprogramma).
- In regionaal verband een bijdrage leveren aan de nationale doelen "Klimaat en energie" (coalitieprogramma).
- Goede externe en interne dienstverlening en advisering op het gebied van vergunningverlening.

Wat doen we in 2020?

- Verder werken aan de deelprojecten uit het Implementatieplan Omgevingswet.
- Voorbereiden en vaststellen van een nieuwe woonvisie.
- Kwalitatief woningmarktonderzoek uitvoeren.
- Het uitbreiden en verbreden van het aanbod aan woonmilieus door inbreidingslocaties te ontwikkelen.
- Uitvoering geven aan en opstellen van nieuwe prestatieafspraken met de provincie Overijssel en woningcorporatie Domijn en de huurdersvereniging.
- Verduurzaming van de bestaande (particuliere) woningvoorraad en het bevorderen van de plaatsing van zonnepanelen.
- Inzet van de wooncoaches stimuleren voor onafhankelijke adviezen aan particuliere eigenaren.
- Vaststellen van de "Routekaart Energieneutraal Haaksbergen 2050". De Routekaart hebben we samen met inwoners, ondernemers en strategische partners opgesteld. In de Routekaart worden ook de tussendoelen van 2030 beschreven. In de Routekaart is niet alleen de verdeling van besparings- en opwekmogelijkheden opgenomen en welke partijen hieraan een bijdrage gaan leveren, maar ook een concreet uitvoeringsprogramma hoe we deze doelstellingen willen bereiken (coalitieprogramma).
- Het mede opstellen van een "Regionale Energiestrategie" die inzicht biedt in de mogelijkheden voor regionale opwek en besparing, verdeling van bronnen (voor warmte) en de consequenties voor de infrastructuur. De Regionale Energie Strategie is bouwsteen voor de ruimtelijke besluitvorming in het omgevingsbeleid over duurzame warmtebronnen en de energie-infrastructuur (coalitieprogramma).
- Samen met de stakeholders werken aan een warmtetransitie-visie welke uiteindelijk door de gemeenteraad vastgesteld kan worden.
- De energiecoöperatie ondersteunen bij het oppakken van nieuwe projecten.
- Afhandelen van ingediende vooroverlegplannen en aanvragen omgevingsvergunningen.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Twente te Almelo

Op 1 januari 2019 is de fysieke Omgevingsdienst Twente (ODT) begonnen met haar werkzaamheden. Met de komst van de Omgevingsdienst Twente worden op milieugebied grotendeels alle werkzaamheden die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, behandeling van meldingen en het toezicht hierop (extern) uitgevoerd door die dienst. Wij blijven als gemeente het bevoegde gezag.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,2	6,8	5,0
Demografische druk	Percentage	83,8	79,0	81,0
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	3.3*	-	*
Gemiddelde WOZ waarde	Euro	233.000	268.000	**
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	778	708	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	In Euro's	829	784	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde

* Nog niet door de raad vastgesteld

** Hiervoor wordt geen norm vastgesteld

Wat kost het?

Begrote baten en lasten programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
8.1	Ruimtelijke Ordening	Baten	886	230	180	180	180	180
8.1	Ruimtelijke Ordening	Lasten	1.179	544	715	647	537	537
	Ruimtelijke Ordening - Totaal		-293	-314	-535	-467	-357	-357
8.2	Grondexploitatie	Baten	3.267	193	148	148	148	148
8.2	Grondexploitatie	Lasten	2.865	193	148	148	148	148
	Grondexploitatie - Totaal		402	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	Baten	825	555	555	555	555	555
8.3	Wonen en bouwen	Lasten	1.572	1.529	1.582	1.575	1.535	1.535
	Wonen en bouwen - Totaal		-747	-974	-1.027	-1.020	-980	-980
	Totaal programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-638	-1.288	-1.562	-1.487	-1.337	-1.337

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Haaksbergen. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen, dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de gemeenteraad, via de vast te stellen verordening, gedaan. De belastingverordeningen 2020 worden in december 2019 vastgesteld.

Tariefsaanpassingen

Wij stellen voor de OZB-tarieven voor woningen in 2020 met 25% te verhogen. Voor de OZB-tarieven voor niet-woningen stellen we voor om deze in 2020 met 35% te verhogen. Daarnaast vindt er, zoals gebruikelijk, nog een correctie plaats in verband met de waardeontwikkelingen. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven 2020 is een inflatiecorrectie van 1,5% toegepast.

De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend. Voor de afvalstoffenheffing betekent dit dat het tarief in 2020 gemiddeld met 19,7% wordt verhoogd. Het tarief voor de rioolheffing blijft onveranderd. Per saldo stijgen de woonlasten met 13,2%.

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Overzicht opbrengsten gemeentelijke heffingen (*€ 1.000)	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Leges reisdocumenten, rijbewijzen, persoonsregistratie en burgerlijke stand	260	179	179
Leges omgevings- en kapvergunningen	602	531	531
Begraafrechten	41	32	32
Afvalstoffenheffing	1.652	1.694	2.017
Rioolheffing woningen / niet woningen	3.779	3.843	3.800
Hondenbelasting	140	137	137
OZB eigenaren woningen	3.066	3.119	3.946
OZB eigenaren niet-woningen	1.220	1.212	1.665
OZB gebruikers niet-woningen	762	767	1.035
Forensenbelasting	90	85	90
Toeristenbelasting	88	94	104
BIZ-heffing	100	90	90
Totaal	11.800	11.783	13.626

b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Macronorm OZB

Elke gemeente is verantwoordelijk voor het vaststellen van haar OZB tarieven. De grondslag daarvoor is de WOZ-waarde. Om te voorkomen dat de collectieve lastendruk te hard stijgt, werd tot en met 2019 landelijk een zogenaamde macronorm vastgesteld. Hiermee werd de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale opbrengst OZB voor alle gemeenten bij elkaar. In de meicirculaire gemeentefonds 2019 is aangekondigd dat het Rijk met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb, de macronorm).

c. Kostendekkendheid

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (BBV) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. De rioolheffing en de afvalstoffenheffing mogen volgens artikel 228a van de gemeentewet maximaal kostendekkend zijn.

Ook de diverse leges die worden geheven, mogen maximaal kostendekkend zijn. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt, betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening. Op grond van artikel 229b van de gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Posten worden dus niet afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld. De kosten van de overhead worden overeenkomstig de nieuwe BBV-regels verdeeld op basis van personeelslasten.

Mate van kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Activiteitsgroep	lasten taakvelden	Overhead	BTW	Totale lasten	Heffingen (Baten)	Overige Baten	Totaal Baten	Kosten- dekkendheid
Afvalstoffenheffing	1.902	30	389	2.321	2.017	304	2.321	100%
Rioolheffing	3.072	192	536	3.800	3.800	0	3.800	100%
Begraafrechten	152	0	0	152	32	0	32	21%
Subtotaal Heffingen	5.126	222	925	6.273	5.849	304	6.153	98%
Leges algemene Dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening)	363	216	0	579	179	0	179	31%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening)	580	381	0	961	531	0	531	55%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (leges Titel 3 Legesverordening)	70	46	0	116	8	0	8	7%
Subtotaal Leges	1.013	643	0	1.656	718	0	718	43%
Totaal	6.139	865	925	7.929	6.567	304	6.871	87%

Afvalstoffenheffing

De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen worden betaald uit de afvalstoffenheffing. De kosten voor afvalinzameling en de inkomsten uit de afvalstoffenheffing zijn gelijkgesteld. Hiermee is de afvalstoffenheffing kostendekkend.

Meerdere ontwikkelingen verklaren samen de hogere lasten. De inzamelingskosten zijn gestegen met het aflopen van de oude aanbesteding (2015). Hier is nog een besparing van ca 10-20% mogelijk door het chippen van containers. Verder heeft het rijk de belasting op het verbranden van restafval verhoogd. Ook zorgt de gunstige economische situatie door hogere inflatie voor een groei van vele kleinere kostenposten. Tenslotte dalen de opbrengsten voor PMD-afval omdat veel gemeenten beter scheiden en dus het volume groeit terwijl het totale budget van het Afvalfonds gelijk blijft.

Rioolheffing

De kosten voor de riolering worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. De totale kosten voor riolering en de inkomsten uit de rioolheffing zijn gelijkgesteld. Er is een bedrag van € 524.000 gedoteerd aan de egalisatievoorziening riolering. Deze voorziening wordt ingezet voor onderhoud van de riolering, sparen voor investeringen en egalisatie van kosten. Ook de rioolheffing is kostendekkend.

Begraafrechten

We begroten € 152.000 aan kosten, te maken voor de begraafplaatsen en crematoria. Het gaat dan grotendeels om onderhoudskosten. We verwachten voor een bedrag van € 32.000 aan leges te ontvangen. Hiermee is de kostendekkendheid van de begraafplaatsen en de crematoria 21%.

Leges

De leges zijn ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Titel 1: De leges algemene dienstverlening bestaan voornamelijk uit burgerzaken en de burgerlijke stand. Veruit het grootste deel van de inkomsten bestaat uit leges voor paspoorten en rijbewijzen. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Titel 2: Hieronder vallen de leges voor de omgevingsvergunningen.

Titel 3: Dit betreft de leges voor Evenementenvergunningen, Prostitutievergunningen en de Drank en Horecavergunningen.

Voor alle drie titels geldt dat de gemaakte kosten hoger zijn dan de ontvangen inkomsten.

d. Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerende zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Haaksbergen voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2018, 2019 en 2020 weer. De uitgangspunten komen overeen met die van Coelo. Er wordt uitgegaan van een meerpersoons-huishouden bij een woning met een gemiddelde woningwaarde in 2019 van € 233.000.

Woonlastenontwikkeling in Haaksbergen

Belastingsoort	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Percentage stijging 2020 tov 2019
Onroerende zaakbelasting	304,23	308,79	385,99	25,0%
Rioolheffing	354,00	354,00	354,00	0,0%
Afvalstoffenheffing	158,82	161,95	193,85	19,7%
Totale woonlasten	817,05	824,74	933,84	13,2%
Landelijk gemiddelde woonlasten	721,00	732,00	742,98	1,5%
Percentage boven landelijk gemiddelde	13,3%	12,7%	25,7%	

(*) Deze belastingdruk is bepaald op basis van de voorlopige tarieven. In december 2019 wordt door de vaststelling van de belastingverordeningen de definitieve belastingdruk bepaald.

Uit de tabel blijkt dat de woonlasten in Haaksbergen boven het landelijke gemiddelde zitten. De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een woning stijgen in 2020 met 13,2%. Voor een huurder van een woning stijgen deze met 6,2%, omdat deze geen onroerendezaakbelasting betaalt.

e. Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. De specifieke voorwaarden voor kwijtscheldingen staan vermeld in de verordening kwijtscheldingen. Voor 2020 is in totaal een bedrag van € 237.000 geraamd aan kwijtscheldingen.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandsvermogen moet zijn om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Ook worden wijzigingen in beleid en mutaties in risico's gerapporteerd. In deze paragraaf worden tevens vijf kengetallen opgenomen. Dit om de raad meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Weerstandcapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen we hebben om onverwachte grote tegenvallers op te kunnen vangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserve, de post onvoorzien, de structurele begrotingsruimte en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is, vanwege de omvang van de OZB stijging in 2020, dit jaar op € 0 gesteld. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit worden de stille reserves niet meegenomen. Dat geldt ook voor bestemmingsreserves waar verplichtingen aan zijn verbonden.

De verwachte ontwikkeling weerstandsratio 2020 tot en met 2023

(bedragen * € 1.000)

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve (01-01)	-22	-2.119	-2.797	-1.880
Bestemmingsreserves (zonder verplichtingen)	28	23	18	13
Begroot resultaat grondbedrijf	0	0	72	650
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	6	-2.096	-2.707	-1.217
Onvoorzien	40	40	40	40
Structurele exploitatieruimte	-1.187	233	1.159	1.599
Onbenutte belastingcapaciteit (structureel)	0	0	0	0
Totaal structurele weerstandscapaciteit	-1.147	273	1.199	1.639
Totaal inc. + str. weerstandscapaciteit	-1.141	-1.823	-1.508	422
Benodigde weerstandscapaciteit	2.857	2.857	2.857	2.857
Ratio	-0,4	-0,6	-0,5	0,1

Inventarisatie van de risico's

Bij de begroting 2020 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld. Voor de inschaling van de kans dat een risico optreedt wordt de volgende indeling gebruikt:

Kans van optreden

Kleiner dan eenmaal per 10 jaar
Tussen de eenmaal per 5 jaar en eenmaal per 10 jaar
Tussen de eenmaal per 2 jaar en eenmaal per 5 jaar
Tussen de eenmaal per 1 jaar en eenmaal per 2 jaar
Groter dan eenmaal per jaar

Risico

10%
30%
50%
70%
90%

Overzicht risico's

(Bedragen in € x 1.000)

Omschrijving risico	Financieel gevolg	Kans van optreden	Weerstands-vermogen	Inc/Str.
3. Cultuur en ontspanning				
Kulturhus	350	70%	245	Inc.
6. Sociaal domein				
Participatie / WSW	100	30%	30	Str.
Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel	500	50%	250	Str.
Aantallen jeugdhulptrajecten onzeker	300	50%	150	Str.
Effecten Twents model (Jeugd)	400	50%	200	Str.
Effecten Twents model (Wmo)	400	50%	200	Str.
8. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen				
Milieuverontreiniging	500	10%	50	Inc.
Grondexploitaties	1.104	50%	552	Inc.
9. Algemene dekkingsmiddelen				
Algemene uitkering	400	50%	200	Str.
Garantstellingen	921	10%	92	Inc.
Afbouwen bovenformatieve medewerkers	136	50%	68	Inc.
Diverse programma's				
Calamiteiten	400	30%	120	Inc.
Claims	400	50%	200	Inc.
Verbonden partijen	1.000	50%	500	Str.
Totale benodigde weerstandscapaciteit			2.857	

Kulturhus (€ 245.000)

We hebben twee leningen aan het Kulturhus verstrekt.

Voor de eerste lening is zekerheid door een recht van hypotheek op het onderpand verkregen.

Voor de tweede lening van € 350.000 zijn geen zekerheden verkregen. Deze lening wordt daarom als risico opgenomen.

Participatie / Wsw (€ 30.000)

Het rijksbudget dat wij voor de uitvoering van de Wsw ontvangen, neemt de komende jaren stapsgewijs af, terwijl de verplichtingen voor de uitvoering niet in hetzelfde tempo afnemen.

De gemeente dient rekening te houden met de geldende CAO voor de sector en de loonkosten van Sw-ers kunnen de komende jaren verder toenemen.

Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel (€ 250.000)

De hoogte van het Inkomensdeel is van veel factoren afhankelijk. Hierdoor dragen gemeenten een financieel risico met betrekking tot de resultaten op het onderdeel bijstand. We kunnen een Vangnetuitkering aanvragen bij het Rijk, waardoor het risico enigszins beperkt wordt, maar toekenning door het Rijk is niet zeker.

Aantallen jeugdhulptrajecten onzeker (€ 150.000)

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdzorg.

Wij monitoren de instroom in jeugdzorg en het gebruik van de individuele vormen van jeugdzorg nauwlettend (zowel zorg in natura (ZIN) als persoonsgebonden budget (PGB)).

Wij zijn steeds beter in staat een schatting te maken van het (jeugd)zorggebruik.

Er blijft echter een kans op het moeten leveren van meer dure zorgtrajecten dan in de begroting zijn opgenomen.

Effecten Twents model (Jeugd en Wmo) (€ 200.000 + € 200.000)

Sinds 1 januari 2019 werken wij volgens het (nieuwe) Twents model. Een integrale doorrekening van de budgettaire effecten van het Twents model versus het oude model is niet mogelijk gebleken. Het oude model is gebruikt in de periode 2015 – 2018.

De verschillen tussen het oude en nieuwe model zijn daarvoor te groot. De andere manier van werken heeft tot gevolg dat het niet mogelijk is om een goed, compleet en betrouwbaar was-woordt model op te stellen (op productniveau).

2019 was een overgangsjaar waarin we een beperkt beeld hebben gekregen van de effecten van het Twents model. Concreet betekent dit dat wij op dit moment niet weten welke financiële impact het Twents model in 2020 voor Haaksbergen heeft. In 2020 heeft iedere cliënt een indicatie op basis van het nieuwe model. De effecten kunnen dan beter in beeld worden gebracht.

Vanwege de onzekerheden is het risico benoemd.

Milieu (€ 50.000)

De gemeente loopt een financieel risico bij verspreiding van gevaarlijke stoffen op gemeentelijk grondgebied bij grootschalige calamiteiten, waarbij enige spoed noodzakelijk is. Bijv. vrijkomen asbest en andere gevaarlijke stoffen.

De recente stikstofuitspraak van de Raad van State kan ook consequenties hebben voor Haaksbergen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de aard en omvang van deze consequenties zal zijn. Daarom is nog geen bedrag voor dit risico opgenomen.

Grondexploitaties (€ 552.000)

Voor de grondexploitaties wordt een benodigde weerstandscapaciteit opgenomen van € 552.000. Een nadere onderbouwing van dit bedrag is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Algemene uitkering (€ 200.000)

De accresontwikkeling is aan grote fluctuaties onderhevig, waardoor de algemene uitkering niet stabiel is. Daarnaast worden veel maatstaven geactualiseerd, met name voor het sociaal domein, waardoor negatieve financiële effecten kunnen ontstaan.

Garantstellingen (€ 92.000)

De gemeente Haaksbergen heeft garanties afgegeven op leningen die zijn aangetrokken door instellingen met een maatschappelijk nut zoals sportverenigingen. Er is een aantal zekerheden door de instellingen afgegeven, toch blijft er een financieel risico bestaan.

Bij sportverenigingen wordt er vaak in samenwerking met het Waarborgfonds Sport (WFS) een garantstelling afgegeven.

In het hierna opgenomen overzicht staan alle leningen vermeld waar de gemeente (deels) garant voor staat. Bij alle genoemde instellingen worden jaarlijks de jaarrekeningen beoordeeld. Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat er bij één van de afgegeven garanties grote risico's worden gelopen.

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	Vitens	6.807.000	121.000	meerdere gemeenten
2	St. Verzorgingscentra	40.000	40.000	100%
3	Tennisclub Buurse	4.000	4.000	100%
4	St. gem. huis St. Isidorushoeve	67.000	67.000	Via BNG
5	St. Accommodatie Buurse	121.000	121.000	Via BNG
6	Haaksbergse schutterij	38.000	38.000	met WFS
7	IJs- en skeelerclub Haaksbergen	11.000	6.000	50% met WFS
8	Stichting APH (HSC)	153.000	153.000	Via BNG
9	SV Bon Boys	50.000	25.000	50% met WFS
10	Sportpark de Greune	33.000	17.000	50% met WFS
11	HHC Haackey	46.000	23.000	50% met WFS
12	Twence	5.317.000	201.000	meerdere gemeenten
13	Sportpark de Greune	210.000	105.000	50% met WFS
Totaal aan garantstellingen		12.897.000	921.000	

Afbouwen bovenformatieve medewerkers (€ 68.000)

We hebben een aantal medewerkers die niet langer een formatieplek bezetten, maar wel nog op de loonlijst c.q. in de begroting van de gemeente staan (als loonbetalingsverplichting). In de raming van de kosten houden wij er rekening mee dat door het maken van afspraken of het treffen van een regeling, deze lasten niet meer, of korter, in de kosten van bovenformatief personeel opgenomen hoeven te worden. Hiervoor is ook incidenteel geld beschikbaar. Er is een risico, dat de veronderstelde afbouw niet of later wordt gerealiseerd.

Calamiteiten (€ 120.000)

Diverse risico's ten aanzien van o.a. ongevallen, natuurrampen, storm- en elektriciteitschade, storingen en ziektes waarvoor wij niet zijn verzekerd.

Claims (€ 200.000)

Wij worden in sommige kwesties gedagvaard tot schadeloosstelling. Als de schadeloosstelling door de rechter toegekend wordt, komt een deel hiervan voor onze rekening. Niet alles valt onder de dekking van onze aansprakelijkheidspolis. Daarom nemen wij dit bedrag als risico op.

Verbonden partijen (€ 500.000)

Betreft het risico van alle verbonden partijen tezamen. In de paragraaf Verbonden partijen wordt hierover meer informatie gegeven.

Ratio weerstandsvermogen

In 2020 hebben wij een beschikbare weerstandscapaciteit van € -/- 1.147.000. Uit het totaal overzicht met de risico's blijkt dat we een weerstandscapaciteit nodig hebben van minimaal € 2.857.000. De ratio voor 2020 komt daarmee uit op -0,4.

Ratio weerstandsvermogen	=	<u>Beschikbare weerstandscapaciteit</u>	=	<u>-1.141</u>	=	-0,4
		Benodigde weerstandscapaciteit		2.857		

Bij non-profit organisaties wordt vaak de volgende waarderingstabel gebruikt voor classificatie van het weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Ons weerstandsvermogen wordt als 'ruim onvoldoende' geclassificeerd. Meerjarig wordt de ratio in 2023 weer positief. De ratio dient minimaal 0,8 te bedragen.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing - in aanvulling op de ratio weerstandsvermogen - een verplichte set van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen.

Bij het beoordelen van de hoogte en de ontwikkeling van de ratio's moet gekeken worden naar de samenhang tussen ratio's en ontwikkeling ervan in de tijd.

Overzicht kengetallen

Kengetallen	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	88%	102%	128%	114%	105%	101%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	78%	86%	116%	102%	93%	90%
Solvabiliteitsratio	3%	4%	-3%	-4%	-2%	0%
Kengetal grondexploitatie	8%	13%	13%	11%	4%	2%
Kengetal structurele exploitatieruimte	0,2%	0,9%	-2,1%	0,4%	2,0%	2,7%
Kengetal lokale lasten	113%	113%	126%	126%	126%	126%

Algeheel oordeel

De onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie laat een negatief beeld zien. De solvabiliteit, de structurele exploitatieruimte en de lokale lasten zijn onvoldoende. De netto schuldquote is matig. Het kengetal grondexploitatie is voldoende.

Als we de ratio weerstandsvermogen en de bovenstaande kengetallen in samenhang beschouwen, dan constateren we dat het algemene beeld onvoldoende is. De ratio's worden vanaf 2022 beter, door een verwacht positief begrotingssaldo.

Netto schuldquote

De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De VNG hanteert een norm van 100%. Dus wanneer de totale schuld lager is dan de jaaromzet, wordt dit als voldoende bestempeld. Tussen 100% en 130% is matig en een percentage boven de 130% is onvoldoende. Onze netto schuldquote is matig. De verwachting is dat dit de komende jaren zo blijft.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Van de langlopende leningen is voor een bedrag van ongeveer € 7,0 miljoen doorgeleend. De doorgeleende gelden betreffen voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel en verbonden partijen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen komt uit op 116% en is volgens de gestelde norm matig.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Dit geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is op de langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder we zijn.

Onze norm is een solvabiliteit van minimaal 20%. Dit wordt ook door de VNG geadviseerd. Een solvabiliteit kleiner dan 15% is onvoldoende. Onze solvabiliteit is de komende jaren onvoldoende.

Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Het kengetal grondexploitatie komt uit op 13%. De norm is een ratio van maximaal 25%. Onze ratio is dus voldoende. De verwachting is dat de komende jaren veel grond wordt verkocht. De ratio blijft dus voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om de structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Wij hanteren de norm van 0,5% van het begrotingstotaal. Dit percentage sluit aan bij de norm die wordt gehanteerd voor artikel 12-gemeenten. Indien de structurele exploitatieruimte ligt tussen de 0% en 0,5% van het begrotingstotaal, wordt dit bestempeld als matig. Een ratio kleiner dan 0% is onvoldoende.

Onze structurele exploitatieruimte komt in 2020 uit op -2,1% en is daarmee onvoldoende. Vanaf 2021 is de verwachting dat deze ratio weer op voldoende uitkomt.

Lokale lasten

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in onze gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Wij hanteren de norm van maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde. Wij komen voor de totale woonlasten in 2020 uit op 26% boven het landelijk gemiddelde. In de paragraaf lokale heffingen vindt u verdere informatie over dit onderwerp.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In deze paragraaf zijn de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

- Openbare verlichting: straatverlichting, inclusief sfeerverlichting en dergelijke
- Wegen: alle verharding, inclusief bruggen en viaducten en dergelijke civieltechnische constructies
- Begraafplaatsen: onderhoud van twee begraafplaatsen
- Openbaar groen: plantsoenen, bomen, bossen en natuurterreinen
- Riolering: riolen, drukriolen en gemalen
- Water: vijvers, duikers, brandkranen, sloten en wadi's
- Speelvoorzieningen: speelplekken, trapvelden en basketbalvelden
- Gebouwen: in eigendom van de gemeente zoals theater, gemeentehuis, sporthallen en gymzaal
- Buitenkunstwerken: kunstobjecten in eigendom van de gemeente

Achterstanden in het onderhoud kunnen, naast kapitaalvernietiging, in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol om op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren. In de tabel is te zien welke (beleids)kaders voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld en welke kosten geraamd zijn voor onderhoud van het betreffende kapitaalgoed.

Overzicht beleidsplannen voor begrotingsjaar 2020

Soort kapitaalgoed	Beleidskader	Vastgesteld	Looptijd t/m	Budget 2020
Openbare verlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2026	2016	2026	250.000
Wegen	Wegenbeheerplan 2016	2016	2019	3.541.000
Begraafplaatsen	Landelijk beleid	*		120.000
Groen	Groenvisie	2012	2021	1.337.000
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020	2016	2020	3.175.000**
Water	Waterplan	2004	2025	-
Speelvoorzieningen	Haaksbergen speelt verder	2009	2022	95.000
Gebouwen	Vastgoedbeleid	2010		416.000
Buitenkunstwerken	Kunstbeleid	2018	2021	31.000

* Beleid begraafplaatsen is in 2019 in samenspraak met partijen opgesteld. De kaders moeten nog worden aangeboden aan de raad.

** Kosten voor Water zijn opgenomen in het onderdeel Riolering.

Overzicht beheerplannen voor begrotingsjaar 2020

Beheerplannen	Door het college vastgesteld	Looptijd t/m	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
Openbare verlichting	2016	2026	ja	nee
Wegen	2015	2019	ja	nee
Begraafplaatsen	-	-	-	ja
Openbaar groen (Groenvisie)	2012	2021	ja	ja
Riolering (GRP)	2016	2020	ja	nee
Water (Waterplan)	2004	2025	ja	nee
Speelvoorzieningen	2013	2022	ja	ja
Gebouwen (Meerjarenonderhoudsplan)	2014	2024	ja	nee
Kunstwerken	2016	2019	ja	ja

Overzicht meerjarig onderhoudsbudget

Onderdeel (bedrag x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Openbare verlichting	250	262	260	270
Wegen	3.540	3.324	3.120	3.144
Begraafplaatsen	120	126	133	142
Openbaar groen	1.337	1.278	1.252	1.252
Riolering en water	3.175	3.088	3.234	3.234
Speelvoorzieningen	95	93	93	93
Gebouwen	416	415	415	415
Kunstwerken	31	31	31	31
Totaal	8.746	8.773	8.832	8.832

Bij het beheer van de openbare ruimte maakt de gemeente gebruik van het geautomatiseerd beheersysteem GBI (Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem). De onderhoudswerkzaamheden van de verschillende disciplines worden in de uitvoering integraal afgestemd. In 2020 zal nog wel gewerkt worden aan het op orde brengen van de gegevens, het aansluiten op de basisregistratie en het koppelen met het kadaster zodat we beschikken over een goede basis voor nieuwe onderhoudsbestekken.

In de Beleidsnota en Beheerplan Wegenbeheer is ervoor gekozen om binnen de gemeente verschillende onderhoudsniveaus te hanteren. In 2020 wordt het centrum op niveau A onderhouden, de woonwijken op niveau B en de bedrijventerreinen en het buitengebied op niveau C. Alle asfaltverhardingen blijven op niveau B.

Elementenverhardingen buiten het centrum verlagen wij naar niveau C. De impact van deze verlaging van niveau B naar C is beperkt omdat de uitstraling de komende 3 á 4 jaar niet veel minder wordt dan nu, want de huidige staat van onderhoud is goed, en de onderhoudscycli zijn erg lang (meer dan 20 jaar).

Om te zorgen dat onze wettelijke zorgplicht niet in gevaar komt blijven we jaarlijks de onderhoudstoestand monitoren. Op basis van de actuele inspecties zal dan worden besloten of het beleid moet worden bijgesteld of dat de temporisering moet worden aangepast.

In de Groenvisie is ervoor gekozen om binnen de gemeente verschillende onderhoudsniveaus te hanteren. In 2020 wordt het centrum op niveau A onderhouden, de woonwijken op niveau B en de bedrijventerreinen en het buitengebied op niveau C.

Het onderhoudsbudget voor plantsoenen is krap, ondanks het feit dat meer burgers plantsoenen van de gemeente adopteren. Voor de renovatie van plantsoenen is structureel budget in de

begroting opgenomen, zodat het achterstallig onderhoud de komende jaren kan worden ingelopen. Aangezien de droogte van 2018 en 2019 heeft gezorgd voor veel schade aan heestervakken en bomen, zal de komende jaren een deel van het renovatiebudget worden ingezet om deze droogteschade te bekostigen. Het inlopen van achterstallig onderhoud aan plantsoenen zal hierdoor meer tijd vergen.

Bij het beheer van bomen wordt volgens de principes van Strategisch Bomenbeheer gewerkt, waarbij het planmatig onderhoud van de bomen geoptimaliseerd wordt. De bedoeling is jaarlijks 1/3 van ons bomenbestand periodiek te controleren op veiligheid en onderhoudsbehoefte (BVO). Een doorrekening heeft duidelijk gemaakt dat er in de begroting te weinig budget is opgenomen voor dit planmatig bomenonderhoud. Er is extra capaciteit nodig om het opgelopen achterstallig onderhoud weg te werken, zodat we de veiligheid in de openbare ruimte kunnen blijven garanderen.

De verkoop van snippergroen zal in 2020 worden voortgezet en inkomsten opleveren.

In 2017 is gestart met de ontwikkeling van nieuw beleid voor het product begraven. Het doel is een meer kostendekkende exploitatie. Eén van de mogelijkheden om meer inkomsten binnen te halen is het starten met de inventarisatie van de graven/grafrechten van het katholieke (midden)deel van de oude begraafplaats aan de Enschedesestraat. Doel daarvan is om mogelijk weer grafrechten te genereren of daar waar mogelijk de graven (op) te ruimen en die gedeelten herin te richten. Gedacht wordt aan het inrichten van een gedeelte als strooiveld en de mogelijkheid voor het begraven van urnen. Op het oude algemene gedeelte is de mogelijkheid aanwezig om een herdenkingspark te realiseren. Een andere gedachte, waarvoor veel belangstelling bestaat, is het realiseren van een natuurbegraafplaats op 't Waarveld. Hiervoor is de benodigde ruimte aanwezig. Om de basis op orde te brengen is er software nodig voor onze gravenadministratie. Bij toekomstbestendig beheer hoort een actuele gravenadministratie, zodat we de komende jaren inkomsten kunnen blijven genereren door het verlengen van grafrechten.

Mede door visuele inspecties van de riolering wordt de actuele onderhoudsbehoefte van het rioleringsstelsel bepaald en het onderhoudsprogramma desnoods bijgesteld.

Voor de gebouwen die wij in eigendom willen behouden bekijken wij jaarlijks, aan de hand van de meerjarenonderhoudsplanung, welke onderhoudswerkzaamheden daadwerkelijk moeten worden uitgevoerd en welke kosten dit met zich meebrengt. Wij zullen deze meerjarenonderhoudsplanung actualiseren. Voor de gebouwen die wij willen afstoten, voeren wij alleen die onderhoudswerkzaamheden uit, die noodzakelijk zijn om het gebouw in stand te houden. Het onderhoud voor deze panden voeren wij dus niet uit conform een actuele meerjarenonderhoudsplanung. Groot onderhoud betalen we uit de voorziening Groot onderhoud gemeentelijke panden. Voor dagelijks- en contractsonderhoud zijn bedragen geraamd in de begroting (vastgoedexploitatie).

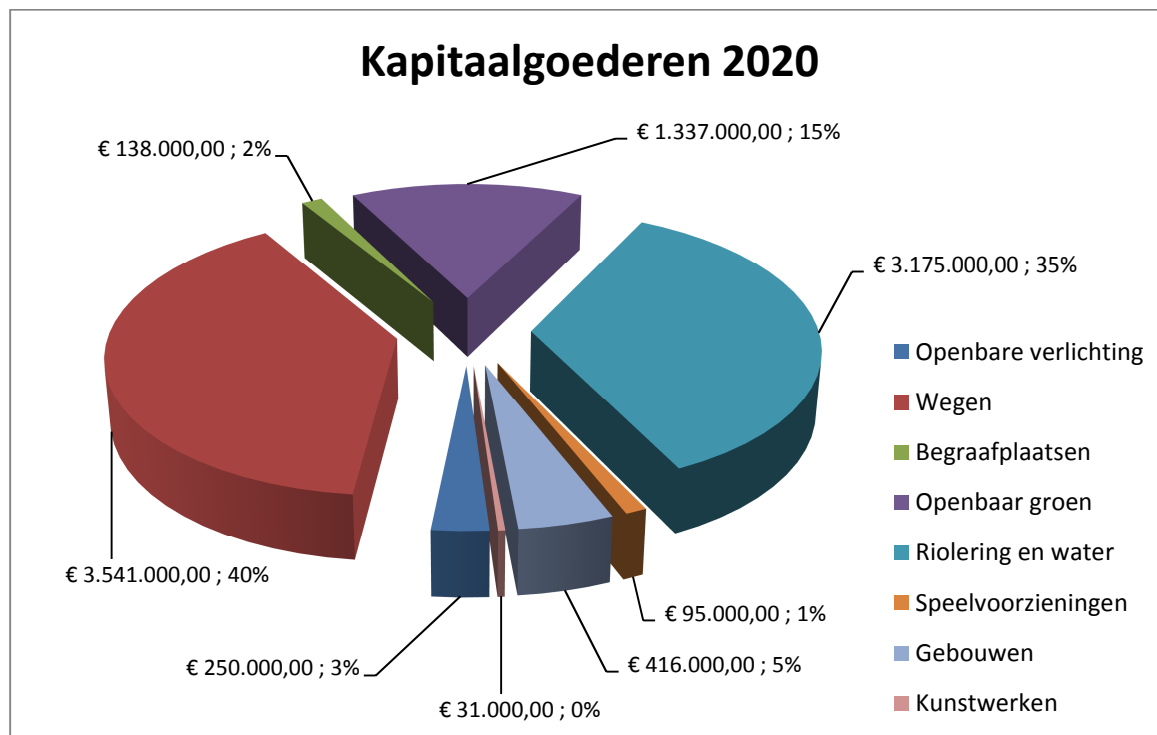
Speerpunten voor de komende periode?

Beheer en onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen behoort tot de (dagelijkse) kernactiviteiten van de gemeente. Enkele interessante werkzaamheden of blikvangers in 2020:

- openbare ruimte:
 - groot onderhoud diverse (asfalt)wegen;
 - diverse onder- en bovengrondse werken in het kader van de aanpassing 'Oude' N18;
- diverse inrichtings- en rioleringswerkzaamheden (w.o. Centrumgebied De Veldmaat, oversteek Hengelosestraat, Werfheegde en de Molenstraat);
- gemeentelijke gebouwen: verduurzaming;
- vervanging en herinrichting diverse speelplekken waarbij meer aandacht komt voor burgerparticipatie;
- op afstand zetten van het beheer en onderhoud van de buiten kunstwerken.

Financiële consequenties

De kosten voor 2020 per kapitaalgoed zijn in onderstaand diagram weergegeven:

Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de kansen en risico's rond financiering in beeld gebracht. Er wordt gebruik gemaakt van de kaders die in de financiële verordening staan, gebaseerd op de Wet Fido (Financiering decentrale overheden).

Ontwikkeling leningenportefeuille

In 2020 lossen we ongeveer € 7,9 miljoen af op onze langlopende leningen. We dienen nieuwe langlopende leningen aan te trekken van in totaal € 13 miljoen. Per saldo neemt het totaal aan langlopende leningen dus toe met € 5,1 miljoen. We gaan ervan uit dat we de nieuw af te sluiten leningen tegen een rentepercentage van 1% kunnen afsluiten. Om het risico op rentestijgingen tegen te gaan, wordt (een deel van) de lening mogelijk binnenkort op een gunstig moment via een lening met uitgestelde storting vastgelegd.

Overzicht leningenportefeuille

Lening nr.	Oorspronkelijk bedrag	Naam bank	Opmerkingen	Soort lening	looptijd	rente %	restantbedrag per 1-1-2020	rente	aflossing	restantbedrag per 31-12-2020
188	6.000.000	BNG		fixe	2026	4,21%	6.000.000	252.600	0	6.000.000
189	26.882.363	BNG		L	2036	4,80%	15.233.339	709.650	896.079	14.337.260
197	12.000.000	NWB		fixe	2021	4,06%	12.000.000	487.200	0	12.000.000
198	4.000.000	BNG		fixe	2021	3,07%	4.000.000	122.800	0	4.000.000
304	7.000.000	NWB		fixe	2020	-0,11%	7.000.000	-5.550	7.000.000	0
305	5.000.000	BNG		fixe	2022	1,22%	5.000.000	60.750	0	5.000.000
306	5.000.000	BNG		fixe	2029	0,62%	5.000.000	30.950	0	5.000.000
307	4.000.000	BNG		fixe	2024	-0,16%	4.000.000	-6.400		4.000.000
308	13.000.000		nieuw af te sluiten	fixe				130.000		13.000.000
Total rubriek a: geldleningen							58.233.339	1.782.000	7.896.079	63.337.260
174	260.000	BNG	Scholtenhagen	L	2041	5,55%	101.300	5.397	4.600	96.700
Totaal rubriek b: doorgesluisde geldleningen							101.300	5.397	4.600	96.700
Totaal alle geldleningen							58.334.639	1.787.397	7.900.679	63.433.960

Van de langlopende leningen is voor een bedrag van ongeveer € 7,0 miljoen doorgeleend. Het betreft voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel (€ 5,5 miljoen) en doorgeleende gelden aan de stichting Kulturhus en Stichting Groot Scholtenhagen (€ 1,5 miljoen).

Kredietenlijst

In onderstaand overzicht zijn alle geplande investeringen voor de komende jaren opgenomen. We hebben tevens de jaarlijks terugkerende vervangingen in beeld gebracht. In de (meerjaren) begroting is rekening gehouden met de kapitaallasten van al deze geplande investeringen. In de begroting 2020 worden de kredieten van de jaarschijf 2020 vastgesteld. Kredieten vanaf 2021 zijn alleen voor het meerjarenperspectief.

Kredietenlijst

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Overzicht nieuwe kredieten	2020	2021	2022	2023
a	Vervangingen Wmo	50	50	50	50
b	Plan vervanging hard- en software	330	330	330	330
c	Vervanging verouderde openbare verlichting	150	150	150	150
d	Kredieten riolering conform GRP 2017-2020	1.867	1.900	1.900	1.900
e	Huisvestingsconcept	400			
	Totaal bestaande investeringen	2.797	2.430	2.430	2.430

a. Vervangingen Wmo

Jaarlijks krediet voor de aankoop van elektrische rolstoelen en scootmobielen via de Wmo.

b. Plan vervanging hard- en software

Er wordt er een jaarlijks krediet van € 330.000 begroot voor de aanschaf van nieuwe hardware en software.

c. Vervanging verouderde openbare verlichting

Op basis van het areaalbestand (energie slurpende lampen) voor de openbare verlichting en de leeftijd van materialen moet er de komende 10 jaar geïnvesteerd worden in het vervangen van openbare verlichting. Met name de verouderde SOX verlichting (oranje kleur) dient vervangen te worden door energiezuinige ledverlichting.

d. Kredieten riolering conform GRP 2017-2020

Het betreft hier diverse vervangingen en reconstructies overeenkomstig het GRP 2017-2020. Voor 2021 en verder verwachten we dat er ook soortgelijke investeringen noodzakelijk zijn.

e. Huisvestingsconcept

Betreffen aanpassingen aan het gemeentehuis die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de huidige eisen/wensen op het gebied van arbo & veiligheid, flexibiliteit, gebruiksvriendelijkheid (functionaliteit) en nieuwe werkwijzen (atelier, afdelingsoverschrijdend samenwerken, verbinden).

Kasgeldlimiet

Als de inkomsten van de gemeente (vanuit de algemene uitkering en de belastingen) niet gelijk lopen met de uitgaven, wordt er zogenaamd kort geld (kasgeldleningen) aangetrokken. Dit zijn geldleningen met een looptijd korter dan één jaar. De hoofdlijn van de financieringsstrategie is dat maximaal kortlopend wordt gefinancierd binnen de grenzen van de Wet Fido. De rente op korte schulden is momenteel ruim lager dan de rente van langlopende financiering. Door deze handelwijze worden de rentelasten van de gemeente geminimaliseerd. In de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is bepaald dat de gemeente gemiddeld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten aan kortlopende schulden mag hebben.

Ontwikkeling kasgeldlimiet

(bedragen x € 1.000)

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
1. Begrotingstotaal	57.156	58.323	58.889	59.964
2. Vastgesteld percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
3. Kasgeldlimiet (1. x 2.)	4.858	4.957	5.006	5.097

Renterisiconorm

Vanuit de Wet Fido moeten we rapporteren over de renterisiconorm. Deze norm geeft een kader voor de spreiding van de looptijden in de leningenportefeuille. Volgens de renterisiconorm mag in elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal van de lasten geherfinancierd worden. Op die manier worden de renterisico's op de vaste schulden over de jaren gespreid. Uit onderstaande tabel blijkt dat de norm in de jaren 2020 t/m 2023 niet wordt overschreden.

Ontwikkeling renterisiconorm en de ruimte in beeld

(bedragen x € 1.000)

Berekening renterisiconorm (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
1. Begrotingstotaal	57.156	58.323	58.889	59.964
2. Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1. x 2.)	11.431	11.665	11.778	11.993
4. Herfinanciering bestaande leningen	7.900	11.000	6.000	6.000
5. Ruimte onder renterisiconorm (3.-4.)	3.531	665	5.778	5.993

Renteschema

Om inzicht te hebben in de renteberekening en de bepaling van het omslagpercentage is onderstaand renteschema opgenomen. Dit is overeenkomstig de BBV regels.

	Renteschema (bedragen *€ 1.000)		
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.812	
b	De externe rentebaten	-165	
	Totaal door te rekenen externe rente		1.647
c	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-172	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
	Per saldo		-172
	Saldo door te rekenen externe rente		1.475
d1	Rente over eigen vermogen	0	
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	
	Per saldo		0
	De aan taakvelden toe te rekenen rente		1.475
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		1.475
f	Renteresultaat op het taakveld treasury		0

Als we de werkelijk toegerekende rente uit bovenstaand overzicht delen door het totaal aan investeringen per 1 januari 2020 dan komen we op een omslagpercentage van 2,44%.

$$\frac{\text{€ } 1.475.000}{\text{€ } 60.421.000} \times 100\% = 2,44\%$$

Onze gemeente heeft geen renteresultaat begroot.

Rentevisie

De gemiddelde verwachting van vijf banken is dat de rente in 2020 stabiel op het huidige niveau blijft. Voor de toekomstig af te sluiten leningen is echter rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de rente met 0,5% per jaar.

Risicobeheer

Onder financiële risico's worden zowel rente- als krediet-, liquiditeiten- en koersrisico's verstaan. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (verstandig) dient te zijn. Om de risico's te beperken, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij bezitten aandelenpakketten uitsluitend in het kader van de publieke taak.
- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met het verstrekken van leningen. Er zijn momenteel leningen verstrekt aan Stichting Groot Scholtenhagen en het Kulturhus.
- Sinds 2009 is het verstrekken van geldleningen aan gemeentepersoneel niet meer toegestaan. De portefeuille met personeelshypotheek wordt daarom steeds kleiner.
- Met garanties wordt terughoudend omgegaan. Alleen instellingen met een maatschappelijk nut kunnen in aanmerking komen voor een garantstelling. Vaak zijn dit sportverenigingen die een grote investering doen in een sportveld of gebouw. De risico's die hieruit voortvloeien, zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.
- Wij nemen een achtervangpositie in bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) voor verstrekte leningen aan corporaties. De risico's hiervan zijn ingeschat op nihil aangezien er momenteel geen aanwijzingen zijn dat het WSW niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen en de gemeente aanspreekt op haar achtervangpositie.
- Wij maken geen gebruik van derivaten.

Aandelen

Wij hebben van een aantal nutsbedrijven aandelen in bezit. Deze zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken. De aandelen zijn tegen de aankoopprijs gewaardeerd, in overeenstemming met de BBV. De geschatte marktwaarde is het totale eigen vermogen van een bedrijf/het totaal aantal uitstaande aandelen x het aantal aandelen dat wij bezitten.

Aankoopwaarde en de geschatte marktwaarde van onze aandelen

Aandeel	Aankoopwaarde	Geschatte marktwaarde
BNG	81.585	1.900.000
Twence	0	4.600.000
Crematoria Twente	0	300.000
Enexis	2.665	650.000
Twente Milieu	561.000	561.000

EMU-saldo

Onderstaande tabel is een uitvloeisel van het bestuurlijk akkoord "Beheersen EMU-saldo lokale overheid" waarbij is afgesproken dat elke gemeente onderstaande tabel dient op te nemen in de begroting.

(bedragen x € 1.000)

Berekening EMU-saldo / liquiditeitsprognose	2019	2020	2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.980	-2.102	-683
Mutatie (im)materiële vaste activa	4.645	1.188	-1.921
Mutatie voorzieningen	-746	-717	-138
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	779	-322	-1.381
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-8.150	-3.685	2.481

Financieringsbehoefte

Aan de hand van een liquiditeitsprognose wordt berekend wat de financieringsbehoefte zal zijn in de komende jaren. Bij nieuwe grote investeringen wordt ervan uitgegaan dat de daadwerkelijke uitgaven over twee jaar zijn verspreid.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Financieringsbehoefte	2019	2020	2021
1	Reguliere exploitatie excl. afschrijvingen, dotaties en onttrekkingen aan reserve en voorziening	1.835	1.943	3.765
2	Nieuwe investeringen (geplande daadwerkelijke uitgaven)	-5.399	-6.798	-2.614
3	Resultaat uit grexen	406	-570	1.250
4	Aflossingen op leningen	-5.900	-7.900	-16.000
	Nieuw af te sluiten lening (kort- en langlopend)	-9.058	-13.325	-13.599

Paragraaf Bedrijfsvoering

Doelstelling

Wij zijn in staat om ons werk efficiënt, effectief en op een professionele, eigentijdse manier te kunnen doen, voor en samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers en gericht op een vitaal Haaksbergen.

Organisatie

Doelen:

Ontwikkelen van de gemeente Haaksbergen naar een toekomstbestendige gemeente.

Prestaties:

- Opstellen van een verbeterprogramma, naar aanleiding van rapport Rijnconsult.
- Versterken van afdeling bedrijfsvoering door uitbesteding naar Hengelo of Enschede in 2021.
- Investerings doen in medewerkers, organisatie en middelen die noodzakelijk zijn voor de versterking van de afdeling bedrijfsvoering in 2020 en bepalen welke investeringen in medewerkers, organisatie en middelen gedaan moeten worden vanaf de overgang naar Hengelo of Enschede.
- Verder vormgeven van concerncontrol en in control komen en zijn van de organisatie, zoals ook bij de kadernota besproken is.
- nieuw afwegingskader vaststellen "Zelf doen, samen doen of uitbesteden".

Personeel

Om de doelstelling te realiseren zijn breed inzetbare, flexibele medewerkers een steeds belangrijker aspect. Flexibilisering, kwaliteit, vitaliteit, duurzaam inzetbaarheid en talentontwikkeling spelen daarbij een centrale rol. Dit vraagt veel van onze medewerkers en daar hoort een positief werkklimaat bij.

Doelen:

- Positief werkklimaat.
- Juiste medewerker op de juiste plek.
- Werkplezier voor medewerkers.

Prestaties:

- Zorgen voor een organisatie waarin medewerkers continu leren, zodat medewerkers meegaan in de veranderende eisen die aan de organisatie gesteld worden door (maatschappelijke) ontwikkelingen.
- Zorgen voor positief werkklimaat door het bieden van ontwikkelmogelijkheden en het geven en stimuleren van regiemogelijkheden.
- Werken aan vitaliteit en goede samenwerking met arbodienstverlener.
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren goed implementeren en uitvoeren.
- Generatiepact regeling zodanig uitvoeren dat we banen creëren voor jongeren, de doorstroom bevorderen en medewerkers vitaal laten doorwerken.
- Goed gevolg geven aan banenafspraken en voldoen aan de daarin genoemde afspraken.
- E-HRM invoeren.
- Afronding HR 21 functieomschrijving en -waardering.

Opzet formatie

In de begroting 2020 houden we rekening met de mutatie van de formatie binnen het sociaal domein.

Formatie 2019 - 2020	Aantal fte
Formatie was 1-1-2019	120,2
Medewerkers naar Omgevingsdienst Twente (ODT)	-2,8
Taak applicatiebeheer Wmo en Jeugd	0,8
Uitbreiding formatie MO/Noaberpoort	0,9
Uitbreiding formatie (toelichting zie bijlage 6)	4,1
Formatie per 1-1-2020	123,2

Per 1 januari 2019 zijn 2,8 fte overgegaan naar de Omgevingsdienst Twente.
Eind 2018 is de taak applicatiebeheer Wmo en Jeugd overgeheveld van de gemeente Hengelo terug naar Haaksbergen. Per 1 januari 2020 zijn de middelen van uitbesteed werk opgenomen in onze personeelsbegroting.
In 2018 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de formatie MO/Noaberpoort in 2019 en (€ 183.000) en in 2020 en verder (€ 260.000).
Voor de toelichting op de voorgestelde formatie-uitbreiding zie bijlage 6.

Bovenformatief 2019 - 2020	Aantal fte
Stand per 1-1-2019	8,7
Afname bovenformatief	3,9
Stand per 1-1-2020	4,8

Het aantal medewerkers wat boven de formatie is geplaatst is afgenomen met bijna 4 fte.

Personeelskosten

(bedragen x € 1.000)

Loonkosten	Begroot 2019	Begroot 2019 na wijzigingen	Mutatie 2020	Begroot 2020
1. Loonkosten formatie (incl. vacatures)	8.995	8.995	585	9.580
2. Loonkosten bovenformatieve medewerkers	251	251	-114	137
3. Inhuur	29	750	-376	374
4. Detachering	-50	-50	0	-50
5. Voormalig personeel	90	90	130	220
Totaal	9.315	10.036	225	10.261

1. In de loonkosten hebben we rekening gehouden met de CAO verhoging en met de wijziging in de formatie.
2. Medewerkers die niet meer in de formatie zijn opgenomen en waarvan de taken zijn vervallen. We hebben rekening gehouden met 50% van de verplichting 274.000), omdat we samen met de medewerkers aan oplossingen werken.
3. De inhuur bestaat uit de voorgestelde middelen voor vervanging ziekteverzuim (€ 175.000), voor sturing organisatieontwikkeling (€ 140.000, zie ook bijlage 6), voor implementatie Rechtmatigheidsverklaring (€ 30.000) en vergoeding stagiaires (€ 29.000).
4. Inkomsten voor detachering medewerkers bij andere werkgevers.
5. Uitkeringsgelden voormalig personeel.

Informatie & Automatisering

Doelen:

- Gemeentelijke informatie is beschikbaar en toegankelijk, integriteit en waar nodig vertrouwelijkheid is gewaarborgd.
- Continuïteit van de bedrijfsvoering ten aanzien van ICT en post- en archiefzaken.

Prestaties:

- Kantoorautomatisering (Word/Excel/Outlook) toegankelijk houden voor nu en in de toekomst
- Applicaties verhuizen naar de cloud

- Migratie VTH-applicatie ivm Omgevingswet
- Verdere applicaties en koppelingen tbv Omgevingswet
- Aansluiten op landelijke voorzieningen / aanbestedingen
- Invoering basisregistratie BRO (ENSIA-plichtig)
- Aansluiten op basisregistratie bedrijven
- Ontwikkelen/vaststellen/implementeren BIO-beleid/plan
- Ontwikkelen/vaststellen/implementeren AVG-beleid/-plan
- Informatiebeleid bepalen wat in 2020 uitvoeren en wat implementeren en uitvoeren na overgang bedrijfsvoering

Control

NB. Financiën komt aan de orde in programma 0 (Bestuur en ondersteuning) en de paragraaf Treasury.

Doelen:

- De financiële administratie is op orde en toegankelijk.
- Wij zijn in control voor financiën, processen en risico's.
- Bij de jaarrekening 2021 leggen wij voor het eerst verantwoording af over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties (Rechtmatigheidsverantwoording).

Prestaties:

- Coördinatie en opstellen van de instrumenten uit de P&C-cyclus.
- Grip op personele kosten
- Grip op kosten sociaal domein
- Financiële administratie
- Financieel advies
- Treasury
- Inventariseren van te nemen stappen om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording
- Verbijzonderde Interne Controle
- Op orde houden van verzekeringen, debiteurenbeheer en BTW/BCF

Communicatie

Doelen:

- Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers informeren over en betrekken bij gemeentelijke besluitvorming en projecten.
- Communicatie levert een bijdrage aan de organisatieontwikkeling. Van alle medewerkers wordt verwacht dat zij steeds meer oog en oor hebben voor de buitenwereld.

Prestaties:

- Ontwikkelen en uitvoeren Communicatievisie 2019-2022.
- Onze communicatie voldoet aan vier principes: duidelijk, open, optimaal online en offline en we zijn in verbinding.
- Duidelijk: heldere overheidscommunicatie en aansluiting bij campagne Direct Duidelijk.
- Open: inwoners zo goed mogelijk geïnformeerd.
- Optimaal online en offline: goede kanaalkeuze en juiste timing, zodat we inwoners optimaal bereiken.

In verbinding: betrekken inwoners, bedrijven en instellingen bij (gemeentelijke) plannen.

Juridische zaken

Doelen:

- Zorgvuldig bestuur via juridische kwaliteitszorg.

Prestaties:

- Juridisch advies en ondersteuning bestuur en organisatie.
- Afhandeling klachten en bezwaren, die de kritiek van de rechtelijke macht en Overijsselse Ombudsman kunnen doorstaan.
- Coördinatie regelgeving, met oog voor kwaliteit, deregulering en digitaal toegankelijk.
- Coördinatie verbonden partijen en Interbestuurlijk toezicht.
- Actieve ondersteuning ten aanzien van verbetering kwaliteit besluitvormingsprocessen.

Facilitair

Doelen:

Huisvesting en facilitaire dienstverlening voor gemeente en huurders zijn op orde, (kosten-) efficiënt en prettig.

Prestaties:

- Beheer en onderhoud gemeentelijke huisvesting
- Verder vormgeven nieuw functioneel huisvestingsconcept voor een deel van het gemeentehuis, om te voldoen aan eisen van verduurzaming, Arbo, veiligheid, gebruiksvriendelijkheid en nieuwe werkwijzen (atelier):
- Toiletgroepen vernieuwen (is noodzakelijk vanwege eisen hygiëne)
- Aanpassing souterrain
- Aanpassing oudbouw
- Lichtplan atrium vernieuwen
- Lichtplan vernieuwen in oudbouw
- Trouwzaal vernieuwen AV-techniek
- Bureaus vervangen
- (Vervanging) zonwering
 - Raamfolie raadzaal en eventueel deel atrium (bescherming tegen warmteverlies in de winter en warmte-opbouw in de zomer).

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Haaksbergen een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

De vastgestelde Nota Verbonden Partijen Haaksbergen 2016, inclusief addendum, bevat het beleidskader en legt de basis voor de verdere verbetering van de sturing en control van verbonden partijen in het algemeen en het verhelderen van de overwegingen die wij maken bij de sturing, het beheer, de verantwoording en het toezicht op verbonden partijen, kortom de governance.

Onderstaand een overzicht van de verbonden partijen. In dit overzicht geven we aan welke rechtsvorm, zeggenschap, het openbare belang of welk doel er mee gemoeid is. Ook is, indien dat aan de orde is, melding gemaakt van (financiële) risico's voor de gemeente als deelnemer. Daar waar van toepassing vermelden we het aandelenpercentage. Dit percentage geeft tevens een beeld van de eventuele financiële risico's, dat nooit meer kan zijn dan het aandelenpercentage.

Hoewel geen verbonden partij in de letterlijke betekenis van de definitie uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), is in dit overzicht de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo ook opgenomen.

Kengetallen van de verbonden partijen zijn opgenomen in tabellen. Het gaat om het verwachte eigen en vreemd vermogen en het verwachte resultaat van de verbonden partijen over het begrotingsjaar 2019. Uiteraard betreffen het gegevens voor zover deze nu bekend zijn. Daarnaast is een tabel opgenomen met het belang en de bijdragen die in 2019 aan verbonden partijen worden gedaan en voor 2020 staan begroot.

De verbonden partijen komen in deze begroting in meerdere programma's voor. De beleidsontwikkelingen en hoe de verbonden partij bijdraagt aan de te bereiken doelen zijn in de diverse programma's opgenomen. Eventueel relevante risico's zijn vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Regio Twente <i>Enschede</i>	Gemeenschappelijke Regeling van de 14 Twentse gemeenten. 1 lid AB (+ plv)	Met de Twentse gemeenten behartigen van de belangen die verband houden met een evenwichtige en harmonische ontwikkeling van het rechtsgebied. Van deze belangenbehartiging is sprake op de terreinen van publieke gezondheid (GGD-Twente), jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (OZJT en Samen 14), sociaaleconomische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en bovengemeentelijke belangenbehartiging. Bovenstaand geldt als basispakket. De vrijwillige samenwerking bevat het faciliteren, coördineren en afstemmen van gemeentelijke aangelegenheden en bedrijfsvoeringszaken.
Financiële risico's	In de basis niet meer dan wettelijke verplichtingen. De gevolgen van de ontwikkelingen die mogelijk leiden tot een structuurverandering kunnen extra kosten opleveren. Of hier in 2020 al sprake van zal zijn, is op dit moment niet duidelijk. Zie hiervoor ook programma Bestuur en Ondersteuning.	
Veiligheidsregio Twente	Gemeenschappelijke regeling tussen de	Wet Veiligheidsregio, Wet geneeskundige hulpverlening en Wet rampen en zware ongevallen schrijven deze

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Enschede	14 Twentse gemeenten Burgemeester lid AB	gemeenschappelijke regeling voor. Doel: In de Veiligheidsregio Twente werken hulpverleningsdiensten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen. Concreet voert de Veiligheidsregio Twente in de vorm van verlengd lokaal bestuur ook de brandweerzorg uit.
Financiële risico's	De weerstandratio is ruim boven de norm, waardoor de risico's zijn afgedekt. Toekomstige risico's na 2020 zijn hierin niet meegenomen (voorbeeld: invoering van de Omgevingswet in 2021). Deelnemende gemeenten zijn bij overschrijding van de begroting risicodragers voor tekorten. De tekorten worden dan naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten.	
Stadsbank Oost Nederland <i>Enschede</i>	Gemeenschappelijke regeling met 21 andere gemeenten Lid AB	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in behoefte van geldkredieten, regelen van schulden van personen die in financiële moeilijkheden zijn geraakt, budgetbeheer voeren en voorlichting en advisering over al deze aangelegenheden. Daarnaast bewindvoerderswerkzaamheden op basis van Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen. De Stadsbank is met name gericht op de 'bancaire taken' voor Schuldhulpverlening. De dienstverlening is maatwerkgericht en wordt zo dicht mogelijk bij de klant verricht.
Financiële risico's	Volumebeleid gemeenten: Indien gemeenten besluiten tot een ingrijpende beperking van het gebruik van diensten van de Stadsbank, heeft dit mogelijk consequenties voor de inkomsten van de bank, terwijl de bank niet onmiddellijk haar bedrijfsvoering op een ingrijpende daling van de omzet kan aanpassen. Een substantiële daling van meer dan 20% heeft een negatief gevolg voor de resultaten en brengt een herschikking van de formatie met zich mee. Stijging lasten: De begroting Stadsbank 2020 en meerjarenraming 2021 t/m 2023 laten een stijging van de kosten zien. Deze kosten worden verklaard door de indexatie van de tarieven van de diensten. Stijging aantallen: Op onderdelen van het dienstverleningsaanbod van de SON was in 2018 sprake van een teruggang in de aantallen. In 2019 is er een stijgende tendens in het aantal intakes, die waarschijnlijk ook zijn uitwerking zal hebben in de vervolgdienstverlening. In de begroting Stadsbank 2020 en meerjarenraming 2021 t/m 2023 is voor de omvang van de dienstverlening het jaar 2018 als uitgangspunt genomen. Een stijging zoals zichtbaar in 2019 zou de komende jaren hogere kosten met zich mee kunnen brengen.	
Gemeentelijk Belasting Kantoortwente <i>Hengelo</i>	Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Almelo, Oldenzaal en Twenterand. 1 bestuurder lid AB Lid DB (positie delen met Borne, Oldenzaal en Losser).	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Financiële risico's	Het GBT heeft geen buffers om grote financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Eventuele tegenvallers worden naar rato verdeeld over de gemeenten. Uit de risicoanalyse blijkt dat de financiële risico's beperkt zijn.	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente /	Gemeenschappelijke regeling van 13 gemeenten met een Besloten	Gemeenschappelijke regeling, met openbaar lichaam gevestigd te Enschede. In stand houden en exploiteren van crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal, laatste is in aanbouw.

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Crematoria Twente-Oost Nederland BV <i>Enschede</i>	Vennootschap als onderdeel. Lid AB	In verband met goede resultaten is een aparte BV opgericht om dividenduitkering mogelijk te maken.
Financiële risico's	De bedrijfsrisico's zijn grotendeels afgedekt door procedures en verzekeringen.	
Omgevingsdienst Twente (ODT)	Gemeenschappelijke Regeling met de 14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel. Lid AB (+ plv)	Uitvoering van de, op grond van artikel 5.4, eerste lid en 5.5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, verplichte basistaken. Het betreft in hoofdzaak de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden moet voldaan worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.1.).
Financiële risico's	Op basis van de ontwerpbegroting 2020 worden de extra kosten voor de gemeente Haaksbergen in 2020 geraamd op € 18.000.	
Euregio Enschede/Gronau	Samenwerkingsverband van 104 Duitse en 26 Nederlandse gemeenten. 2 leden raad AB Vertegenwoordiging is politiek gerelateerd. Burgemeester is voorzitter.	Het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De ambities zijn gericht op de doelstelling: een sterke deelregio, één verzorgingsgebied, geïntegreerd en krachtig woon- en werkgebied waarin de grens niet langer een scheidende en belemmerende uitwerking heeft. Een belangrijke taak is het regionaal beheer van het EU-subsidieprogramma INTERREG.
Financiële risico's	N.v.t.	

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Twence Holding BV <i>Hengelo</i>	Besloten Vennootschap als onderdeel van een holding Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 3,77%	Het vanuit de zorgtaak van deelnemende overheden beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk - en bedrijfsafval in het bijzonder. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Financiële risico's	Er zijn tegenslagen in de bedrijfsvoering (branden) en de branche (sluiting 4 verbrandingsovens in Amsterdam die landelijk moeten worden opgevangen). Dit wordt (vooralsnog) binnen de bedrijfsvoering van Twence opgevangen.	
Twente Milieu NV <i>Hengelo</i> (per 1-1-2018)	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 6 %	Taken voor beheer openbare ruimten en het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen worden door Twente Milieu verzorgd. De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Haaksbergen zijn samen 100% aandeelhouder.
Financiële risico's	Blijkens de verschillende jaarverslagen is, de afgelopen vijf jaren, de onderneming steeds winstgevend geweest. Voor 2017 werd voor het eerst een risicoparagraaf aan het jaarverslag	

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
	toegevoegd. Hierin wordt aangegeven dat de kans dat er zich financiële risico's zullen manifesteren als relatief klein moet worden betiteld. Mogelijk ontstaat er enige druk op de solvabiliteit. De meeste input wordt daarbij verwacht van de effecten van stijgende olieprijs en in de toekomst mogelijk oplopende pensioenlasten als gevolg van de vergrijzing.	
Bank Nederlandse Gemeenten <i>'s-Gravenhage</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,065%	Bank van en voor overheden en instellingen die maatschappelijk belang behartigen. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.
Financiële risico's	De financiële risico's die we lopen bij de BNG worden als nihil beschouwd.	
Enexis Holding NV <i>'s-Hertogenbosch</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,014%	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Het belang van deelneming is behartigen van publieke belang van een betrouwbare en continue transport van nutsvoorziening tegen de laagst mogelijke prijs. Partijen: 6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
Financiële risico's	De aandeelhouders lopen een zeer gering risico (een deel van) de boekwaarde van € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Omdat Enexis opereert in een geregleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer en vanwege de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. is dit risico zeer gering. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen wat 10% boven de wettelijke eis ligt.	

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Groot Scholtenhagen Haaksbergen	Stichting Collegelid is voorzitter	Sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen is ontstaan dankzij een schenking door textielfabrikant Jordaan van een gedeelte van zijn grondbezit aan de gemeenschap van Haaksbergen. Het dient bij te dragen aan de mogelijkheden tot ontspanning en recreatie voor de bevolking van Haaksbergen. De Stichting Groot Scholtenhagen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gehele sport- en recreatiepark, dat onder meer bestaat uit sportvelden, fiets- en wandelpaden, park- en bosplantsoenen, kinderboerderij en monumenten. De Stichting draagt op deze wijze bij aan de realisatie van beleidsdoelen op verschillende beleidsterreinen zoals sport, kunst en cultuur en recreatie en toerisme.
Financiële risico's	Het park is middels een legaat aan de gemeente geschonken. Voor het beheer daarvan is de Stichting Groot Scholtenhagen opgericht. Als de leden van de Stichting stoppen en de Stichting het beheer niet meer op zorgvuldige wijze kan uitvoeren, valt de verantwoordelijkheid voor het beheer terug naar de gemeente.	
Stichting Wsw Haaksbergen)	Stichting	Doelstelling is het namens de gemeente Haaksbergen bieden van formeel werkgeverschap aan: a. werknemers als bedoeld in artikel 2, eerste lid van de Wet sociale werkvoorziening (de "Wsw-medewerkers") die in de gemeente Haaksbergen wonen en geen andere

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
	Gemeente-secretaris is bestuurslid.	formele werkgever dan het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland hebben; b. Wsw-medewerkers die niet in de gemeente Haaksbergen wonen en geen andere formele werkgever dan het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland hebben en op grond van het besluit van het dagelijks bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland van 13 mei 2016 aan de gemeente Haaksbergen zijn toegewezen. Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is een overeenkomst met een door de gemeente aangewezen SW-bedrijf (SWB te Hengelo) gesloten.
Financiële risico's	N.v.t.	

Overige regelingen/samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Borne en Hengelo, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen. Portefeuillehouders-overleg (1 X per kwartaal)	Namens de colleges van Borne en Haaksbergen is de als centrumgemeente aangewezen gemeente Hengelo de Uitvoeringsorganisatie van de bevoegdheden van de Participatiewet en aanverwante wetten en regelgeving, met uitzondering van de (beleidsmatige) bevoegdheden. Laatstgenoemde bevoegdheden blijven aan de afzonderlijke raden en colleges. De omschrijving van de uitvoeringsbevoegdheden is opgenomen in vastgestelde Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo. Exacte omschrijving werkzaamheden die de centrumgemeente Hengelo voor Haaksbergen uitvoert zijn omschreven in de vastgestelde Dienstverleningsovereenkomst Hengelo – Haaksbergen.
Financiële risico's	De Uitvoeringsorganisatie rapporteert maandelijks over de resultaten en geeft een prognose over de bestandsontwikkeling. Elk kwartaal vindt er portefeuillehoudersoverleg plaats over beleid en uitvoering. Toename van het aantal bijstandsgerechtigden is een risico dat financiële gevolgen heeft.	

Kengetallen verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Naam verbonden partij	Eigen vermogen 1.1.2019	Vreemd vermogen 1.1.2019	Eigen vermogen 1.1.2020 *	Vreemd vermogen 1.1.2020 *	Eigen vermogen 31.12.2020 *	Vreemd vermogen 31.12.2020 *	Werkelijk resultaat 2018	Verwacht resultaat 2019 **	Begroot resultaat 2020 **
Regio Twente	10.034	14.465	10.019	13.653	10.148	12.460	-390	-242	0
Veiligheidsregio Twente	1.319	55.048	1.597	53.356	1.435	60.719	-383	615	0
Stadsbank Oost Nederland	1.081	15.042	1.081	14.798	1.082	14.817	-6	0	2
Gemeentelijk Belasting kantoor (GBT)	323	16.838	263	5.663	612	4.813	60	25	25
Openbaar Lichaam Crematoria Twente / Crematoria Twente-Oost Nederland BV	1.591	87	1.591	0	1.591	0	362	359	358
Euregio***	1.607	34.244	1.643	48.492	1.676	48.542	273	31	0
Twence Holding BV (in € mln)	133	174	135	148	140	148	14	n.n.b.	n.n.b.
Twente Milieu NV	9.636	17.847	9.707	18.071	9.792	20.035	55	n.n.b.	n.n.b.
Bank Nederlandse Gemeenten (in € mln)	4.991	132.518	5.205	135.072	5.205	135.072	337	n.n.b.	n.n.b.
Enexis NV (in € mln)	4.024	3.691	3.804	4.052	3.904	4.052	243	200	200
Stichting Groot Scholtenhagen	335	236	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	20	0	0
Stichting WSW	0	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo,	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente (ODT)	n.v.t.	n.v.t.	151	346	241	596	0	0	0

* Het eigen en vreemd vermogen begin en eind 2020 is gebaseerd op het verwachte vermogen.

** Het resultaat over 2019 en 2020 is gebaseerd op het verwachte/geraamde resultaat.

*** Euregio: Onder het vreemd vermogen is op last van de accountant de Certificeringsautoriteit in de balans opgenomen. Deze instantie beheert de gelden van het INTERREG V-Programma. Op de balans staat hiervoor een verplichting. Hier tegenover staat aan de activa-zijde op de balans een post van liquide middelen van gelijke hoogte.

Bijdragen aan verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Naam verbonden partij	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Regio Twente	1.117	1.171	1.267
Veiligheidsregio Twente	1.416	1.510	1.579
Stadsbank Oost Nederland	160	175	138
Gemeentelijk Belasting kantoor	402	441	496
Euregio	7	n.n.b.	n.n.b.
Stichting Groot Scholtenhagen	309	293	293
Stichting WSW	0	0	0
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente (ODT)	0	462	480
Totaal	3.411	4.051	4.253

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

De basis voor het gemeentelijk grondbeleid is omschreven in de "Nota Grondbeleid 2012" en de nota "Grondprijnsbeleid gemeente Haaksbergen".

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staat benoemd welke gegevens vermeld moeten worden in de paragraaf grondbeleid. De nieuwe notitie grondbeleid (juli 2019) van de commissie BBV is hiervoor gehanteerd. Daarnaast heeft de rekenkamercommissie in het rapport "Bezint eer ge begint" over het grondbeleid van de gemeente Haaksbergen een aantal aanbevelingen gedaan om de informatiewaarde te verbeteren. Deze hebben wij ook in de paragraaf Grondbeleid opgenomen, voor zover dit mogelijk is in de begroting.

De marktsituatie vraagt dat we voortdurend kritisch kijken naar de vraag en afzetmogelijkheden. Dit kan leiden tot verkoopbevorderende aanpassingen, zoals kavelgrootte en verkoopprijzen.

Tussenactualisatie grondexploitaties voor begroting 2020

Voor de begroting 2020 hebben wij de grondexploitaties tussentijds geactualiseerd. De grondexploitaties zijn jaaroverschrijdend en over de looptijd van de grondexploitaties leiden de daarin geboekte en nog te realiseren kosten en opbrengsten tot een bepaald verwacht eindresultaat.

Urentoerekening

De urentoerekening is verwerkt in de grondexploitaties. Het merendeel van de lopende exploitaties ronden we de komende jaren af. Stepelerveld is de langstlopende grondexploitatie; tot 2025.

Verwachte bijstelling van een verliesvoorziening

Als gevolg van de actualisatie van de grondexploitaties hebben wij de verliesvoorziening voor het Marktplan in 2019 moeten verhogen met € 39.000 en voor Vregelinkshoek met € 9.000.

Winstneming

We verwachten in 2020 geen winst te nemen vanuit een grondexploitatie.

De waardering van de grondvoorraad

Dit is de toets hoe de marktwaarde van de grond in relatie staat tot de boekwaarde. Deze toets wordt bij de jaarrekening 2019 uitgevoerd en eventuele gevolgen worden daarin verwerkt.

Stand van zaken projecten

Marktplan

De gronden aan de Molenstraat 1 zijn in 2019 in eigendom overgedragen. De koopprijs hebben we ontvangen. Voor het zogenaamde Gat in de Markt zijn twee partijen aan het werk om één gezamenlijk plan te maken, inclusief het terrein van de Bron, het pand Konings en de omliggende openbare ruimte. We streven er naar om in 2020 een bestemmingsplan voor de gronden ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad.

Wissinkbrink

Het ontwerpbestemmingsplan voor de vijf woningbouwkavels in de Wissinkbrink heeft ter inzage gelegen. Er zijn drie zienswijzen binnengekomen die momenteel worden behandeld en waarvoor nader onderzoek wordt verricht. Wij verwachten dat het bestemmingsplan eind 2019 kan worden vastgesteld door de gemeenteraad. Daarna kunnen wij starten met de verkoop van de vijf woningbouwkavels. Hiervoor zullen wij ook een makelaar inschakelen, om de verkoop zo snel mogelijk te kunnen afwikkelen.

Verder hebben we nog circa 2,5 hectare grond in eigendom in de Wissinkbrink voor een eventuele ontwikkeling van een tweede fase. Op basis van de in 2020 vast te stellen woonvisie bekijken we welke invulling passend is voor deze grond. Hierbij moeten we ook rekening houden met eventuele milieukundige belemmeringen als gevolg van het verkeer op de Noordsingel.

Stepelerveld

Verschillende partijen hebben interesse in een bedrijfskavel op Stepelerveld. Wij verwachten dat dit de komende periode leidt tot een aantal kaververkopen. We zullen tot 2025 nodig hebben om alle kavels te kunnen verkopen.

In 2020 zullen wij het resterende gedeelte van het plangebied bouwrijp maken, zodat kopers ook kunnen starten met bouwwerkzaamheden. Bij dit alles is de ambitie het meest duurzame bedrijventerrein van Twente te ontwikkelen leidend.

Vregelinkshoek

De drie woningbouwkavels zijn verkocht en in eigendom overdragen. In 2020 verwachten wij de verkoop van de omliggende agrarische gronden af te ronden. De grondexploitatie kan dan worden afgesloten.

Buurse-Zuid

Wij zijn in gesprek met mogelijk geïnteresseerden uit Buurse over de verkoop van de laatste woningbouwkavels. Hierbij wordt onderzocht of een kleinere verkaveling mogelijk is, aansluitend op de wensen van deze geïnteresseerden.

Daarna starten wij met het woonrijp maken van het plangebied.

Risico's

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken is de IFLO-norm opgesteld. Met deze norm kan de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit bij het grondbedrijf worden bepaald. De IFLO-norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarden van de grondexploitaties (10%), de nog te maken kosten (10%) en de opgenomen voorziening. De verwachtingswaarde is 50%, omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Complex (bedragen * €1.000)	Boekwaarde complex 31-12- 2018	Nog te maken kosten	Voorziening	Totaal voor risico	Risico obv IFLO- norm (10% totaal)	Weerstand- capaciteit (50% IFLO)
Marktplan	2.281	958	2.015	1.224	122	61
Wissinkbrink strategische gronden	406	718	0	1.124	112	56
Stepelerveld	3.672	4.312	0	7.984	798	399
Buurse Zuid	86	240	0	326	33	16
Vregelinkshoek	649	94	361	382	38	19
Totaal in exploitatie genomen	7.094	6.323	2.328	11.041	1.104	552

In de jaarrekening 2018 berekenden we de benodigde weerstandscapaciteit op € 544.000. Dit is nu hoger doordat met name de te maken kosten voor de grondexploitatie Wissinkbrink hoger liggen dan in de jaarrekening 2018 verwacht.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 zijn ook gemeenten vennootschapsbelastingplichtig. Winsten op grondexploitaties vallen daarmee onder deze plicht als aan bepaalde voorwaarden voldaan wordt. We verwachten dat we geen VPB hoeven af te dragen over het jaar 2020.

Rente

In de grondexploitatie hebben wij gerekend met een rentepercentage van 2,44%. Dit is het renteomslagpercentage voor 2019.

Voor het bepalen van de omvang van te treffen verliesvoorzieningen moeten wij rekenen met de zogenaamde disconteringsvoet. Deze is 2%.

Meerjarenperspectief

Rekening houdend met de actualisatie van de grondexploitaties en bovenstaande uitgangspunten komen we tot onderstaand meerjarenperspectief:

(bedragen x € 1.000)

Meerjarenperspectief totaal GREXEN (excl. tussentijdse winsnemingen)	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Boekwaarde 01-01	7.094	6.865	7.238	6.170	2.124	
Kosten	865	2.540	462	605	399	-4.872
Rente	177	172	181	154	44	-728
Opbrengsten	1.271	1.970	1.712	2.738	2.105	9.796
Verwachte afsluiting grondexploitaties	0	-368	0	-2.067	650	
Boekwaarde 31-12	6.865	7.238	6.170	2.124	1.112	
Mutatie boekwaarde	-229	374	-1.069	-4.046	-1.012	

De boekwaarden lopen terug van € 6,8 miljoen 31-12-2019 naar € 1,1 miljoen per 31-12-2023. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte eindresultaten op de eindwaarde per grondexploitatie en de verdeling naar winst- en verliesgevende grondexploitaties.

Exploitatie (bedragen * €1.000)	Resultaat op eindwaarde project	Datum afsluiting grondeexploitatie	Voorziening per 31-12- 2019
Marktplan	2.139-	31-12-2022	2.015
Stepelerveld	755	31-12-2025	
Vregelinkshoek	368-	31-12-2020	361
Buurse Zuid	71	31-12-2022	
Wissinkbrink	650	31-12-2023	
Totaal	1.031-		2.376

Paragraaf Taakstellingen

In deze paragraaf informeren we u over in de begroting opgenomen taakstellingen.

Taakstellingen

(bedragen x € 1.000)

Programma	Taakstelling	2020	2021	2022	2023
0	Algemene taakstelling	50	100	200	300
6	Sociaal Domein	200	600	1.000	1.300
	Totaal	250	700	1.200	1.600

Algemene taakstelling

Deze taakstelling moet gerealiseerd worden door verhoging van inkomsten of verlaging van de uitgaven op alle programma's behalve het programma sociaal domein (programma 6).

In de Kadernota 2021 zal het college voorstellen voor invulling van de taakstelling aan de raad voorleggen.

Sociaal Domein

De invulling voor de taakstelling voor 2020 is opgenomen in de toelichting bij programma 6.

Invulling van de taakstelling voor de jaren 2021 en verder is nog niet concreet.

In het project Grip op het Sociaal domein worden een aantal denkrichtingen verkend.

De verdere invulling en concrete vertaling van de taakstelling naar de taakvelden binnen programma 6 wordt aan de raad voorgelegd met de Kadernota 2021.

Geen nieuw beleid

De komende jaren zijn geen gelden beschikbaar voor nieuw beleid.

In onze begroting hadden we een drietal budgetten voor nieuw beleid:

- Nieuw beleid algemeen van € 150.000 voor 2020 en € 300.000 voor 2021 en volgende jaren
- Innovatiebudget jeugd van € 40.000 per jaar
- Innovatiebudget Wmo van € 25.000 per jaar

Tot en met 2019 vulden we het algemene budget voor nieuw beleid aan met € 150.000 per jaar.

Dat doen we met de Begroting 2020 niet meer. Daarnaast zetten we de ruimte in de drie genoemde budgetten met deze begroting volledig in ter dekking van het begrotingsresultaat.

Paragraaf Duurzaamheid

In 2016 heeft de gemeenteraad de duurzaamheidsnota 'Duurzaam ontwikkelen is investeren in opbrengsten' vastgesteld. Onze ambitie is Haaksbergen in 2050 energieneutraal te laten zijn. Daarnaast willen we een klimaatbestendige en vitale gemeente zijn.

We willen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties stappen zetten om onze duurzaamheidsambities gezamenlijk te verwezenlijken. Onze organisatie gaat van "voorbeeld nemen aan" naar een "voorbeeld zijn voor" anderen. We dragen daarbij uit dat duurzaam zijn niet per se grote investeringen vergt maar dat gedragsverandering misschien nog wel belangrijker is".

In de praktijk betekent dit dat in Haaksbergen:

- continu gewerkt wordt aan een gezonde, veilige en leefbare samenleving;
- verspilling (en uitputting) van grond- en hulpstoffen, water en energie wordt voorkomen;
- alternatieven worden toegepast voor voorraden die op termijn schaars of moeilijk toegankelijk worden (innovatie);
- sociale aspecten zoals eerlijke handel en arbeidsparticipatie worden bevorderd;
- een bijdrage wordt geleverd aan het behoud van biodiversiteit en groene ruimte;
- in het kader van een leefbare samenleving, rekening wordt gehouden met onafwendbare ontwikkelingen zoals klimaatverandering;
- lange termijn denken wordt gestimuleerd;
- bij dit lange-termijn-denken naast financiële en/of economische aspecten ook andere aspecten worden meegenomen; de zogenaamde 'people, planet, profit'-gedachte.

Bij het realiseren van de duurzaamheidsvisie hanteren we een strategie die bestaat uit drie delen:

- zelf doen;
- anderen stimuleren;
- samen doen.

Zelf doen

Als de gemeente duurzaam gedrag bij anderen wil stimuleren, is het belangrijk dat we zelf het goede voorbeeld geven. Wanneer de gemeentelijke organisatie 'duurzaam onderneemt' en hierover helder, duidelijk en actief communiceert, worden andere partijen geïnspireerd en gemotiveerd om ook met duurzaamheid aan de slag te gaan.

We onderzoeken de mogelijkheid van een mestverwaardingsinstallatie in Haaksbergen. In de openbare ruimte planten we duurzame en bijvriendelijke gewassen die de biodiversiteit bevorderen. Bij nieuwe speelvoorzieningen kiezen we voor duurzame opties. De verdere verkoop en verhuur van snippergroen leidt tot meer biodiversiteit en samenhang in buurten en wijken. Zelf kan de gemeente gebruik maken van zonnepanelen, aardwarmte en windenergie gebruiken en kiezen voor duurzaam waterbeheer. We willen ruimte maken voor bijvoorbeeld afvaleducatie via het organiseren van projecten op scholen en opschoondagen voor inwoners en wijkraden.

Anderen stimuleren

Voor het uitvoeren van duurzaamheidsbeleid is de inzet nodig van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en instellingen. Belangrijk is dat deze partijen dit weten, willen en kunnen. De gemeente wil dit bevorderen door te informeren, inspireren, motiveren en faciliteren.

Zo hebben we inwoners ondersteund in het opzetten van een energiecoöperatie. Daarnaast faciliteren we elektrische laadpunten.

Samen doen

Het uitvoeren van duurzaamheidsbeleid doen we samen met andere partijen. Het verduurzamen van de koopwoningen doen we bijvoorbeeld samen met de provincie Overijssel, de Twentse gemeentes en de Regio Twente.

Samen met ondernemers zijn al initiatieven opgesteld voor energiebesparing en duurzame energieopwekking bij alle bedrijventerreinen. Met deze ondernemers bouwen we verder aan duurzame industrie en dienstverlening, zoals op bedrijventerrein Stepelo. Als duurzaamheidsdoelstellingen de mogelijkheden voor agrarische ondernemers lijken te belemmeren, dan willen we die belemmeringen wegnemen. De agrarische sector is een belangrijke duurzaamheidspartner en duurzaamheid biedt ondernemende agrariërs nieuwe kansen. In de woningbouw stimuleren we het gebruik van nieuwe duurzaamheidsbevorderende technologieën.

Milieu en afval

We gaan verder op weg naar een afvalloos Haaksbergen. We willen het huidige systeem van afvalinzameling vasthouden, maar staan daarbinnen open voor innovatie.

Klimaatakkoord

Op 28 juni heeft het kabinet het Klimaatakkoord gepresenteerd. In het najaar worden de onderhandelingen afgerond. De decentrale overheden, koepels VNG, IPO en UvW, hebben aangeboden, als onderdeel van het klimaatakkoord, om via Regionale Energiestrategieën (RES) de nationale opgave voor de Gebouwde Omgeving (met name de warmtetransitie) en de opwek van hernieuwbare energie op land te organiseren.

Regionale Energie Strategie

In Twente wordt door de Twentse gemeenten, de provincie Overijssel en het Waterschap Vechtstromen gewerkt om te komen tot een RES. Besluitvorming vindt in het najaar 2019 plaats. Alle regio's moeten naar verwachting in juni 2020 een concept RES opleveren met daarin hun beoogde bijdrage aan de nationale klimaatopgave. Indien de nationale doelstelling van 35 Terawattuur (TWh) van weersafhankelijke 'hernieuwbare energieopwekking op land' niet wordt gehaald, zullen de decentrale overheden de restopgave onderling verdelen op basis van een door hen zelf vastgestelde systematiek. De RES-gebieden hebben dan tot medio 2021 de tijd om, aanvullend op de concept-RES, de versie 1.0 van de RES, inclusief de restopgave, vast te stellen. In de loop van 2021 is het merendeel van deze RES-en verwerkt in het omgevingsbeleid.

Transitievisie warmte

Gemeenten maken met betrokkenheid van stakeholders uiterlijk 31 december 2021 een transitievisie warmte, waarin ze het tijdspad vastleggen waarop wijken van het aardgas gaan. Voor wijken die voor 2030 aardgasvrij worden, geven gemeenten per wijk aan:

- hoeveel woningen en andere gebouwen geïsoleerd en/of aardgasvrij worden gemaakt;
- welke alternatieve betaalbare, betrouwbare en duurzame energie infrastructuur potentieel beschikbaar zijn;
- welk van die alternatieven de laagste maatschappelijke kosten heeft;
- waarbij de kosten voor de eindgebruiker ook een factor is.

Routekaart Energieneutraal Haaksbergen 2050

Om de doelstellingen óók in Haaksbergen te bereiken, stellen we de Routekaart Energieneutraal Haaksbergen 2050 op. In de eerste helft 2020 kan de Routekaart vastgesteld worden. De Routekaart hebben we samen met inwoners, ondernemers en strategische partners opgesteld. In de Routekaart worden ook de tussendoelen van 2030 beschreven. In de Routekaart is niet alleen de verdeling van besparings- en opwekmogelijkheden opgenomen en welke partijen hieraan een bijdrage gaan leveren, maar ook een concreet uitvoeringsprogramma hoe we deze doelstellingen willen bereiken (coalitieprogramma).

Beleidskader grootschalige energie-opwek

We willen komende jaren stappen zetten in de energietransitie. De nodige onderzoeken en inventarisaties zijn verricht en op dit moment zijn we in het kader van RES druk bezig de eigen opgave scherp te krijgen. De verwachting is dat de opgave op met name zon en wind maar ook biomassa meer zichtbaar zullen zijn in het landschap. De eerste meer grootschalige initiatieven dienen zich nu aan.

Om aanvragen voor projecten in goede banen te leiden heeft de gemeente een ruimtelijk afwegings-kader nodig om met name het proces en de ruimtelijke inpassing te borgen. Hiervoor stellen we een beleidskader grootschalige energieopwek op. In dit beleidskader besteden we niet alleen aandacht aan de ruimtelijke inpassing maar ook aan de proces- en financiële participatie van het gebied.

Onder meer om de acceptatie van de ruimtelijke consequenties te vergroten, betrekken wij inwoners, Haaksbergse ondernemers en strategische partners vanaf de start bij het opstellen van het beleidskader.

Energiecoöperatie

We zijn bezig met de voorbereiding van de oprichting van een energiecoöperatie in Haaksbergen. Op het moment dat er een energiecoöperatie is worden er allerlei projecten (postcoderoos e.d.) opgestart en uitgevoerd. Vanuit de gemeente zullen we de energiecoöperatie faciliteren.

Stimuleren verwijderen asbestdaken

De verwachting was dat na 2024 asbestdaken in Nederland verboden zouden worden. Dit betekent dat eigenaren van gebouwen met asbesthoudende dakbedekking deze dan moeten verwijderen. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel dat asbestdaken verbiedt weggestemd. Senatoren vrezen dat het verwijderen van deze daken te veel kosten voor bewoners met zich meebrengen en vinden de termijn buiten proporties.

Dit houdt in dat de wettelijke plicht om asbestdaken te verwijderen is komen te vervallen. We kiezen er voor om in tegenstelling tot de vorige versie van de Kadernota 2020 die u op 9 juli jl. besprak niet pro-actief te blijven stimuleren asbestdaken te verwijderen. We gaan komende jaren geen informatiebijeenkomsten e.d. organiseren en beperken ons tot het bijhouden en communiceren van actuele informatie over de verwijdering van asbestdaken. Ook zetten we geen extra financiële middelen in voor een asbestverwijderingsfonds. Dit houdt in dat we voor dit onderdeel niet om extra informatie vragen.

Totaaloverzicht baten en lasten per programma

Onderstaand overzicht geeft de totalen weer van de baten en lasten per programma.

Totaaloverzicht baten en lasten per programma

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving programma	Baten/ Lasten	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
0	Bestuur en Ondersteuning	Baten	44.645	40.908	42.802	43.690	44.036	44.928
0	Bestuur en Ondersteuning	Lasten	8.557	3.569	3.124	2.978	2.640	2.588
0	Bestuur en Ondersteuning - Totaal		36.087	37.340	39.678	40.713	41.396	42.340
1	Veiligheid	Baten	0	0	0	0	0	0
1	Veiligheid	Lasten	2.321	2.539	2.604	2.594	2.583	2.583
1	Veiligheid - Totaal		-2.320	-2.539	-2.604	-2.594	-2.583	-2.583
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Baten	97	80	83	83	83	83
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Lasten	3.371	3.814	3.826	3.612	3.531	3.492
2	Verkeer, vervoer en waterstaat - Totaal		-3.275	-3.734	-3.743	-3.529	-3.447	-3.409
3	Economie	Baten	304	341	373	373	373	373
3	Economie	Lasten	450	668	617	617	617	617
3	Economie - Totaal		-146	-327	-245	-245	-245	-245
4	Onderwijs	Baten	296	219	219	225	225	225
4	Onderwijs	Lasten	2.001	1.903	2.275	2.489	2.072	2.644
4	Onderwijs - Totaal		-1.705	-1.684	-2.055	-2.263	-1.847	-2.419
5	Sport, cultuur en recreatie	Baten	667	554	494	490	490	490
5	Sport, cultuur en recreatie	Lasten	4.460	4.526	4.432	4.333	4.269	4.357
5	Sport, cultuur en recreatie - Totaal		-3.793	-3.972	-3.938	-3.842	-3.779	-3.866
6	Sociaal domein	Baten	7.883	6.360	6.143	6.298	6.409	6.487
6	Sociaal domein	Lasten	23.516	24.330	25.357	25.311	25.234	25.343
6	Sociaal domein - Totaal		-15.633	-17.970	-19.214	-19.014	-18.825	-18.856
7	Volksgezondheid en milieu	Baten	5.886	6.124	6.161	6.281	6.390	6.494
7	Volksgezondheid en milieu	Lasten	5.378	5.908	6.092	6.036	6.146	6.254
7	Volksgezondheid en milieu - Totaal		507	215	68	246	245	241
8	Volkshuisvesting, RO en Stedelijke vernieuwing	Baten	4.977	977	883	883	883	883
8	Volkshuisvesting, RO en Stedelijke vernieuwing	Lasten	5.616	2.266	2.445	2.369	2.220	2.220
8	Volkshuisvesting, RO en Stedelijke vernieuwing - Totaal		-638	-1.288	-1.563	-1.486	-1.338	-1.337
0	Kosten overhead		-8.264	-7.982	-8.445	-8.626	-8.696	-8.608
0	VPB		0	0	0	0	0	0
0	Onvoorzien		-40	-40	-40	-40	-40	-40
	Saldo van de baten en lasten		780	-1.980	-2.101	-681	841	1.217
0	Mutatie reserves		-344	-160	5	5	5	0
	Begrotingsresultaat		436	-2.140	-2.097	-678	845	1.216
	Waarvan incidentele baten en lasten				-1.187	233	1.159	1.599
	Structureel begrotingssaldo				-910	-911	-314	-383

Financiële uitgangspunten

Looncompensatie

In deze begroting is rekening gehouden met de consequenties van de CAO. De huidige CAO loopt van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2020. Voor de meerjarige loonontwikkeling vanaf 2021 houden we rekening met gemiddeld 2,4% per jaar.

Prijscompensatie

In het perspectief is een jaarlijkse structurele stelpost opgenomen van € 180.000 voor prijsinflatie, afgeleid van een inflatiepercentage van 1,8% en € 10 miljoen aan inflatie onderhevige begrotingsposten. Het inflatiepercentage is gebaseerd op de ontwikkeling van de Prijs netto materiële overheidsconsumptie (IMOC).

Met deze begroting is € 95.000 ingezet waardoor nog € 85.000 beschikbaar is.

Loon-prijscompensatie Sociaal domein

Voor de Loon-prijscompensatie Sociaal domein is gerekend met een percentage van 2%.

Omslagpercentage

De rente voor langlopende leningen staat nog steeds op een historisch laag punt. In de begroting houden we rekening met een jaarlijkse stijging van 0,5% voor nieuwe leningen. Verder wordt er jaarlijks afgelost op oude leningen met relatief hoge rentepercentages. Daarmee daalt het omslagpercentage. In 2020 is het omslagpercentage 2,44%.

Belastingen en heffingen

Voor de verhoging van de belastingen en heffingen wordt uitgegaan van een indexatie met 1,5% tenzij anders aangegeven.

Ontwikkeling belastingdruk

De ontwikkeling van de belastingdruk is uitgewerkt in de paragraaf Lokale heffingen.

Gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2018.

Onvoorzien

Er is jaarlijks € 40.000 opgenomen voor kosten voor onvoorziene ontwikkelingen. De raad besluit over de aanwending van deze post.

Afschrijvingen en rentetoerekening

Op investeringen is de Financiële Verordening 2017 van toepassing. De afschrijving en rentetoerekening starten op 1 januari van het jaar ná afronding en/of ingebruikname van een actief. De rente berekenen we over de boekwaarde per 1 januari.

Overzicht en toelichting incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel hebben wij de incidentele baten en lasten per programma samengevat. Voor het beoordelen van de incidentele baten en lasten volgen we de notitie van de commissie BBV. Het aanmerken van voor- en nadelen, die uiteindelijk bepalend zijn voor het berekenen van het structurele begrotingssaldo, zijn aan deze regels gebonden.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Omschrijving begrotingsregel	2020	2021	2022	2022
Baten					
Onderwijs	Verkoopopbrengsten De Weert		250		
Sociaal Domein	Dalend aantal bijstandsccliënten	100			
Totaal incidenteel saldo Baten		100	250	0	0
Lasten					
Bestuur en ondersteuning	Omzetting woningen van m3 naar m2	90			
Bestuur en ondersteuning	Opleidingsbudget	100	100	100	100
Bestuur en ondersteuning	Budget ziektevervanging	175	175	0	0
Bestuur en ondersteuning	Rijnconsult: businesscase	125	0	0	0
Bestuur en ondersteuning	Voorziening personeel	0	150	150	150
Sport, Cultuur en recreatie	vervangen kastanjes Hassinkbrink	15			
Sport, Cultuur en recreatie	Vrijval onderhoud Bon Boys	45			
Sport, Cultuur en recreatie	Vrijval onderhoud Hoeve Vooruit		47		
Sport, Cultuur en recreatie	Vervangen laan Richtersbos	30			
Sport, Cultuur en recreatie	Zwembad de Wilder	3			
Onderwijs	Afboeking De Weert		475		
Onderwijs	Herzien huisvestingsbeleid	90			
Onderwijs	Holthuizen Schoonmaak en energie	24	24	24	
Onderwijs	Vorbereidingskosten Assink	50			
Duurzaamheid	Opstellen plannen	40	40		
Omgevingswet	Invoerkosten nieuwe wetgeving	200	150	40	40
Overig	Opstellen nieuwe woonvisie	15			
Overig	75 jaar Vrijheid	8			
Overig	Vervanging kunstgrasveld				93
Totaal incidenteel saldo Lasten		1.010	1.161	314	383
Totaal incidentel		-910	-911	-314	-383
Totaal Structureel		-1.187	233	1.159	1.599
Totaal Begrotingssaldo		-2.097	-678	845	1.216

Bijlage 1 Reserves en voorzieningen

Reserves

Mutaties en verloop reserves

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving reserve	Stand 01-01-2019	Mutatie 2019	Begroot 31-12-2019	Mutatie 2020	Begroot 31-12-2020	Mutatie 2021	Begroot 31-12-2021	Mutatie 2022	Begroot 31-12-2022	Mutatie 2023	Begroot 31-12-2023
Algemene reserve											
Algemene reserve*	2.663	-2.685	-22	-2.097	-2.119	-678	-2.797	917	-1.880	1.866	-14
Algemene reserve totaal	2.663	-2.685	-22	-2.097	-2.119	-678	-2.797	917	-1.880	1.866	-14
Bestemmingsreserves											
Aankoop kunstvoorwerpen	13	0	13	0	13	0	13	0	13	0	13
Gemeentelijke monumenten	20	-5	15	-5	10	-5	5	-5	0	0	0
Totaal Bestemmingsreserves	33	-5	28	-5	23	-5	18	-5	13	0	13
Totaal Eigen vermogen	2.696	-2.690	6	-2.102	-2.096	-683	-2.779	912	-1.867	1.866	-1

* Stand Algemene reserve per einde begrotingsjaar is inclusief begrote jaarresultaat en eventuele winst grondexploitatie

Bestemmingsreserve aankoop kunstvoorwerpen

In de Begroting 2020 en meerjarenperspectief 2021-2023 zijn geen aanwendungen voorzien.

Bestemmingsreserve gemeentelijke monumenten

De reserve heeft als doel het jaarlijks kunnen verlenen van bijdragen aan derden voor het in stand houden van gemeentelijke monumenten. Jaarlijks wordt hiervoor € 5.000 aan de reserve onttrokken. Eind 2022 is de bestemmingsreserve uitgeput

Voorzieningen

Mutaties en verloop voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving voorziening	Stand 01-01-2019	Mutatie 2019	Begroot 31-12-2019	Mutatie 2020	Begroot 31-12-2020	Mutatie 2021	Begroot 31-12-2021	Mutatie 2022	Begroot 31-12-2022	Mutatie 2023	Begroot 31-12-2023
Pensioenen wethouders	1.898	7	1.905	6	1.911	6	1.917	6	1.923	6	1.929
Voormalig personeel	31	-1	30	-1	29	-1	28	-1	27	-1	26
Voorziening personeel	418	-323	95	-90	5	0	5	0	5	0	5
Infrastructuur Frankenhuis	204	-50	154	-50	104	-104	0	0	0	0	0
Afwikkeling De Veldmaat	170	-150	20	-20	0	0	0	0	0	0	0
Sanering gemeentewerf	263	-43	220	-220	0	0	0	0	0	0	0
De Greune	110	-10	100	-10	90	-20	70	-20	50	-20	30
Verplichtingen en risico's	3.094	-570	2.524	-385	2.139	-119	2.020	-15	2.005	-15	1.990
Egalisatie afvalstoffen	164	0	164	0	164	0	164	0	164	0	164
Egalisatie riolering	3.708	659	4.367	24	4.391	-1	4.390	-12	4.378	25	4.403
Door derden beklemd	3.872	659	4.531	24	4.555	-1	4.554	-12	4.542	25	4.567
Onderhoud panden	453	-135	318	-256	62	182	244	-111	133	168	301
Wegenfondsen	1.275	-700	575	-100	475	-200	275	-200	75	-75	0
Gelijkmatige verdeling lasten	1.728	-835	893	-356	537	-18	519	-311	208	93	301
Totaal voorziening	8.694	-746	7.948	-717	7.231	-138	7.093	-338	6.755	103	6.858

Pensioenen wethouders

Het doel is om op elk moment te kunnen voldoen aan de verplichting tot het uitbetalen van toekomstige aanspraken van wethouders op ouderdomspensioen. Voorheen lag dit tijdstip bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Binnen de nu geldende wet APPA bestaat voor wethouders ook het recht op pensioenoverdracht na afloop van de wethouders- en/of wachtgeldperiode. Het is mogelijk dat in de toekomst een externe (landelijke) pensioenregeling voor wethouders wordt voorgesteld, in welk geval alle pensioenverplichtingen ineens afgekocht moeten worden. Er is rekening gehouden met een jaarlijkse toevoeging aan de voorziening van € 77.000 en onttrekking van € 71.000 voor pensioenbetalingen.

Voormalig personeel

Er is nog één ex-medewerker opgenomen, waarvoor verplichtingen bestaan tot uiterlijk 2023.

Voorziening Personeel

De voorziening dekt verplichtingen die gepaard gaan met (flankerend beleid in verband met) de bezuiniging op de formatie.

Voorziening infrastructuur Frankenhuis

We verwachten dit project in 2021 te kunnen afronden.

Voorziening afwikkeling de Veldmaat

De verwachting is dat de afwikkeling van de infrastructuur de Veldmaat eind 2020 zal zijn afgerond.

Voorziening sanering gemeentewerf

De voorbereiding voor de sanering is in gang gezet en de verwachting is dat de volledige sanering eind 2020 is afgerond.

Voorziening de Greune

Met opstellen van deze begroting in nog niet geheel in te schatten wanneer dit project zal worden afgerond omdat enkele kavels nog braak liggen. De jaarlijkse onttrekkingen zijn aannames en niet onderbouwd.

Egalisatievoorziening afvalstoffen

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de afvalstoffen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd.

Egalisatievoorziening rioolbeheer

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de rioleringen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd.

Onderhoud gemeentelijke panden

De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud fluctueren sterk. Om hier op in te spelen, hebben wij per 1 januari 2015 een voorziening Groot onderhoud gemeentelijke panden ingesteld. Groot voordeel van een voorziening is dat, bij gelijke jaarlijkse dotatie, pieken en dalen in de onderhoudskosten kunnen worden opgevangen. Voor de meerjarig prognose in deze begroting zijn de bedragen gehanteerd van het MeerjarigOnderhoudsPlan (MOP) 2015. Het MOP 2015 wordt eind 2019 herijkt.

Voorziening wegenfonds

Onze exploitatie is gebaseerd op de langjarige gemiddelde kosten van klein- en groot onderhoud en rehabilitaties. Per jaar kunnen de kosten van het onderhoud verschillen. Deze voorziening is bedoeld voor het opvangen van deze pieken en dalen in de exploitatie.

Structurele effecten van onttrekkingen aan reserves en voorzieningen

Reserves per programma en structurele effecten

(bedragen x € 1.000)

Programma	2020		2021		2022		2023	
Baten	Onttrek- king reserve	Waarvan structu- reel	Onttrek- king reserve	Waarvan structu- reel	Onttrek- king reserve	Waarvan structu- reel	Onttrek- king reserve	Waarva n structu- reel
0. Bestuur en ondersteuning								
Algemene reserve: begrotingssaldo	2.097	0	678	0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie								
Reserve gemeentelijke monumenten	5	5	5	5	5	5	0	0
Totaal onttrekking reserves	2.102	5	683	5	5	5	0	0
Lasten	Dotatie reserve	Waarvan structu- reel	Dotatie reserve	Waarvan structu- reel	Dotatie reserve	Waarvan structu- reel	Dotatie reserve	Waarva n structu- reel
0. Bestuur en ondersteuning								
Algemene reserve: begrotingssaldo	0	0	0	0	917	0	1.866	0
Totaal dotatie reserves	0		0		917		1.866	
Totaal (vanuit exploitatierekening gezien)	2.102	5	683	5	-912	5	-1.866	0

Bijlage 2 Geprognosticeerde balans

(bedragen x € 1.000)

	Stand per 31- 12-2018	Begroot per 31-12-2019	Begroot per 31-12-2020	Begroot per 31-12-2021	Begroot per 31-12-2022	Begroot per 31-12-2023
Activa						
Immateriële vaste activa	2.097	2.010	1.923	1.836	1.749	1.662
Materiële vaste activa	51.694	56.426	57.701	55.867	58.048	60.123
Financiële vaste activa	9.647	8.727	7.807	6.887	5.967	5.047
Totaal vaste activa	63.438	67.163	67.431	64.590	65.764	66.832
Voorraad	4.766	5.545	5.223	3.842	3.842	3.842
Uitzettingen	8.329	6.500	6.000	5.500	5.000	5.000
Liquide middelen	3.141	935	935	935	935	935
Overlopende activa	797	964	964	964	964	964
Totaal vlottende activa	17.033	13.944	13.122	11.241	10.741	10.741
Totaal activa	80.471	81.107	80.553	75.831	76.505	77.573

	Stand per 31- 12-2018	Begroot per 31-12-2019	Begroot per 31-12-2020	Begroot per 31-12-2021	Begroot per 31-12-2022	Begroot per 31-12-2023
Passiva						
Eigen Vermogen	2.696	6	-2.096	-2.779	-1.867	-1
Voorzieningen	8.694	7.948	7.231	7.093	6.755	6.858
Vaste schuld	55.235	58.335	63.434	59.533	59.633	58.732
Totaal vaste passiva	66.625	66.289	68.569	63.847	64.521	65.589
Vlottende schuld	10.733	11.407	8.573	8.573	8.573	8.573
Overlopende passiva	3.113	3.411	3.411	3.411	3.411	3.411
Overlopende passiva	13.846	14.818	11.984	11.984	11.984	11.984
Totaal passiva	80.471	81.107	80.553	75.831	76.505	77.573

Bijlage 3 Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Bedrag
Ongebonden lokale heffingen	6.977
Algemene uitkeringen	34.873
Dividenden	442
Saldo van de financieringsfunctie	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0
Totaal	42.292

Bijlage 4 gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1c Waarde niet-woningen eigenaren	3.717.000	-0,1576	-585.799
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	3.213.000	-0,127	-408.051
1a Waarde woningen eigenaren	19.016.000	-0,0939	-1.785.602
Subtotaal			-2.779.453

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	371,7	380,02	141.253
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	344	2.133,92	734.068
3a Eén-ouder-huishoudens	592	821,75	486.476
2 Inwoners	24.277,00	160,04	3.885.291
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	5.760,00	100,8	580.608
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	2.000,00	26,44	52.880
7 Lage inkomens	2.955,00	30,47	90.039
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.872,70	689,58	1.291.376
12 Minderheden	945	321,6	303.912
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	1.483,00	85,82	127.271
3b Huishoudens	10.465,00	90,53	947.396
3c Eenpersoonshuishoudens	2.885,00	51,6	148.866
8b Loonkostensubsidie	14	1.942,45	27.194
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	4.588,00	721,92	3.312.169
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	412,92	240,42	99.274
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	6.573,45	-122,56	-805.642
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	1.739,76	-479,64	-834.458
3h Ouders met (langdurig) psychisch medicijngebruik	63,78	3.538,83	225.718
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	235	1.252,33	294.298
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	62,47	645,53	40.324
8d Bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	49,33	1.709,82	84.351
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	1.139,00	1.060,19	1.207.556
11c-2 Wajong	312	869,06	271.147
3i-2 Medicijngebruik met drempel	3.562,09	373,95	1.332.044
8e Re-integratie klassiek	0,654	334.300,10	218.632
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	18.517,00	4,06	75.179
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	3.175,00	0,18	572
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	600	0,18	108
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	585	15,8	9.243
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	566	63,21	35.777
3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	245	110,61	27.099
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	325,64	123,78	40.308
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	221,13	494,75	109.405
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	61,08	864,63	52.811
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	890,75	112,93	100.592
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	604,88	451,77	273.265
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	167,07	790,59	132.088
3j Bedden	26.592,00	0,82	21.805
13 Klantenpotentieel lokaal	23.720,00	46,05	1.092.306
14 Klantenpotentieel regionaal	18.320,00	23,56	431.619
15e Leerlingen VO	1.120,00	370,5	414.960
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	29	-1.598,73	-46.363
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	22	-2.509,48	-55.209
38 Bedrijfsvestigingen	2.555,00	74,76	191.012
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00033804	6.085.445,69	2.057
31b ISV (b) herstructurering	0,00024524	3.736.019,31	916
36 Kernen	6	9.070,21	54.421
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	6	14.878,30	89.270
36a Kernen met 500 of meer adressen	1	60.290,09	60.290
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.812,00	11,72	21.237
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	4.169,66	5,82	24.267
2016)	11.039,46	58,39	644.594
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	96	1.525,03	146.403

22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	158	3.089,49	488.139
21 Oppervlakte bebouwing	254	588,02	149.357
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	96	1.921,28	184.443
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	158	2.284,26	360.913
19 Oppervlakte binnenwater	76	38	2.888
16 Oppervlakte land	10.474,00	41,06	430.062
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	10.474,00	26,89	281.646
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	10.823,00	57,02	617.127
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) *			
bodemfactor woonkernen	10.823,00	50,79	549.700
39 Vast bedrag	1	249.615,00	249.615
Subtotaal			21.525.969

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Uitkeringsfactor	1,606
Subtotaal (B x C (=uf))	34.570.707

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	20.196	20.196
Subtotaal		20.196

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches (DU)	84.633	84.633
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	40.860	40.860
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	40.269	40.269
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	62.231	62.231
262 Schulden en armoede (DU)	26.421	26.421
320 Verhoging taalniveau statushouders (DU)	28.276	28.276
Subtotaal	282.690	282.690

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
260 Participatie (IU)	2.296.680,00	2.296.680
261 Voogdij/18+ (IU)	274.726,00	274.726
Subtotaal	2.571.406	2.571.406

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen van de gebruiker	Opgave	Uitkering
Sociaal domein Participatiewet verrekening met SWB		207.000

Totaal uitkering 2020:	34.872.546
-------------------------------	-------------------

Bijlage 5 Ontwikkelingen ICT en informatievoorziening

Een goede informatievoorziening is cruciaal voor het functioneren van onze gemeentelijke organisatie. Vandaar ook dat uw raad goed geïnformeerd moet zijn over de ICT-ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande kosten, de mogelijkheden van de digitale middelen voor maatschappelijke vraagstukken, maar ook over informatiebeveiliging en privacy. We hebben de belangrijkste ontwikkelingen op een rij gezet.

Kostenstijging ICT

De ICT-kosten voor Haaksbergen bedroegen over 2017 per inwoner € 62. Volgens de ICT Benchmark Gemeenten 2018 zijn de kosten voor gemeenten de afgelopen 2 jaar met gemiddeld € 8 per inwoner toegenomen tot € 82 per inwoner. Deze stijging heeft een aantal oorzaken. Steeds meer ICT wordt vanuit de cloud afgenomen waardoor een verschuiving van kosten ontstaat. Ook personele kosten stijgen door meer aandacht voor applicatie- en gegevensbeheer, beveiliging en privacy. Als derde zorgen nieuwe technische mogelijkheden voor een "nieuwe" kostensoort. Denk aan allerlei technische mogelijkheden voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Ook Haaksbergen zal structureel meer investeren in ICT om aan te kunnen haken op deze ontwikkelingen. (Een verhoging van het ICT budget met € 150.000, betekent een stijging van ruim € 6 euro per inwoner).

Omgevingswet

De Omgevingswet wordt per 1-1-2021 ingevoerd en draait om het optimaal informeren van burgers, bedrijven en andere overheden. Eén loket voor de burger voor de openbare ruimte: hier speelt de afstemming met vakafdelingen, klanten, andere overheden en ketenpartners een grote rol. Wij sluiten aan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en richten ons op het gebruik van de informatiehuizen en het OLO die door de landelijke overheid worden geïmplementeerd. Voor ICT ligt er verder een belangrijke opgave in de sfeer van burgerparticipatie voor inspraak en beleidsvorming over de inrichting van de buitenruimte.

Sociaal domein

In de landelijke evaluatie van de decentralisaties in het sociaal domein, wordt het verbeteren van de informatievoorziening tussen alle belanghebbenden als één van de belangrijkste speerpunten gezien. Aanbieders van zorg, van artsen tot ziekenhuizen, worden verplicht gegevens digitaal uit te gaan wisselen. Om de samenwerking met allerlei organisaties in het sociaal domein soepel te laten verlopen is ICT-ondersteuning voor de regievoering op clientvraagstukken eveneens een speerpunt.

Digitale dienstverlening

Waarstaatjegemeente is één van de belangrijkste meetinstrumenten voor onze gemeentelijke dienstverlening. Metingen uit 2018 laten zien dat onze digitale dienstverlening een 6,5 scoort ten opzichte van een krappe 7 landelijk. Qua aansluiting op landelijke voorzieningen zijn we op 4 van de 11 diensten aangesloten. De uitdaging ligt in verdergaande digitalisering hiervan. Dienstverlening aan huis door medewerkers wordt ondersteund door een volledige toegang tot de werkomgeving.

Continuïteit en beveiliging

Het college stelt nieuw landelijk opgelegd informatiebeveiligingsbeleid (BIO) vast. Tevens vragen we het college vaker stil te staan bij de continuïteit van onze dienstverlening en informatieveiligheid: zijn bedrijfskritische- en privacygevoelige data en -processen geborgd? Kunnen we nog werken als de internetverbindingen wegvallen? En is onze data veilig? Kunnen we nog werken in het geval van een flinke calamiteit?

Datagedreven werken

Onze gemeente beschikt over een schat aan gegevens, maar krijgt daar beperkt informatie uit. Basis- en kerngegevens zijn vaak niet beschikbaar op het moment dat het werkproces dat vraagt. Deze gegevens kunnen eventueel samen met externe gegevens, gebruikt worden om de gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering te optimaliseren. Ook de VNG zet hoog in op deze manier van werken. Wel vraagt het om een flexibele houding van onze organisatie en medewerkers.

Digitale transformatie

De digitale transformatie is een beweging waarbij digitalisering en techniek altijd gebruikt wordt bij het vinden van een oplossing voor maatschappelijke vraagstukken. Het betreft een reeks van nieuwe technieken zoals internet of things, etc. Dit vraagt om specifieke kennis en vaardigheden van onze medewerkers.

Digitaal leiderschap

Omdat de informatiesamenleving zich zo snel ontwikkelt, wordt er digitaal leiderschap gevraagd om ICT te laten werken voor maatschappelijke vraagstukken. De ICT-adviseur is de verbindingsofficier tussen de gemeentelijke opgave en de ICT-technische mogelijkheden.

Samenwerking ICT

In veel samenwerkingsverbanden worden vakapplicaties en bijbehorende werkprocessen geharmoniseerd. Dit raakt weer de autonomie van de gemeentelijke organisatie. Een goede governance structuur en goede relatie met de partner zijn essentieel.

I-Visie

Bovenstaande ontwikkelingen vragen om een eenduidige visie. Hierbij wordt steeds vaker nagedacht over een integrale visie waar de visie op bedrijfsvoering, dienstverlening en informatievoorziening/ICT in samenhang wordt opgesteld.

Bijlage 6 Aanleiding en redenen noodzaak extra personele formatie

Control (1 fte, € 107.000 structureel)

Sinds het vertrek van de in 2018 tijdelijk ingehuurd concerncontroller, was nog geen goede oplossing gevonden voor opvolging. Gezocht is naar budgetneutrale oplossingen. Die zijn niet gevonden. Invulling van de functie op korte termijn vinden wij noodzakelijk. Binnen de brede control is financiële control van groot belang. Van de concerncontroller wordt financiële expertise verwacht.

Gevolgen en risico's bij geen geld beschikbaar stellen

Het niet beschikbaar stellen van formatieruimte betekent dat we geen capaciteit hebben om beter in control te komen. Risico is dat we (financieel) onvoldoende in control zijn en dat we college en raad onvoldoende kunnen informeren over de (financiële) situatie.

Sturing organisatieontwikkeling (1 fte, € 140.000 incidenteel)

De nieuw aangetreden managers geven invulling aan de ontwikkeling en de inrichting van de ambtelijke organisatie. De functie van coördinator is daarbij nodig. In sommige afdelingen bestaat vanuit het verleden geen coördinatorachtige functie. Vooral daar blijkt het niet mogelijk de coördinatie en sturing in te regelen door middel van verschuivingen en/of binnen bestaande financiële middelen; ook niet door verschuivingen van formatie en middelen op het niveau van de organisatie als totaal.

Gevolgen en risico's bij geen geld beschikbaar stellen

Niet of gedeeltelijk niet beschikbaar stellen van deze formatieruimte betekent dat we minder kunnen sturen op de uitvoering van taken en dat we geen capaciteit beschikbaar hebben om medewerkers en organisatie te laten ontwikkelen richting meer samenwerking met andere organisaties. Het risico is dat we ons niet richten op de juiste prioriteiten in de organisatie, niet de juiste taken op de goede manier uitvoeren en regievoeren en samenwerking met onze partners niet goed laten verlopen en dat brengt financiële gevolgen met zich mee. Hoe groot deze financiële gevolgen zijn is lastig in te schatten.

Financiën, planning & control, verzekeringen (0,4 fte € 21.000 structureel)

Bestuur en management vinden dat we op dit moment onvoldoende formatie/tijd beschikbaar hebben om alle werkzaamheden op het terrein van financiën, planning & control, verzekeringen te kunnen uitvoeren. Ook de accountant heeft er opmerkingen over gemaakt. Sinds 2014/15 is de formatie voor Financiën afgenomen met 5 fte.

Gevolgen en risico's bij geen geld beschikbaar stellen

Het niet beschikbaar stellen van deze capaciteit betekent in de praktijk dat we minder tijd kunnen besteden aan financiële advisering, interne controle, P&C cyclus en verzekeringen. We kunnen de capaciteit bij een onderdeel weghalen of alles een beetje minder doen. Uiteindelijk is het risico dat we niet goed ons werk kunnen doen met een negatief financieel gevolg of dat we niet aan onze wettelijke verplichting voldoen.

Relatie aanbevelingen rapport Rijnconsult versterking bedrijfsvoering door overheveling van taken

Bij een (eventuele) overheveling van financiële taken, zal er ook formatie overgeheveld moeten worden of betaald moeten gaan worden voor formatie. Deze formatie voor financiële taken is nu niet opgenomen in onze formatie.

Inkoop (0,5 fte, € 31.000 structureel)

De coördinator inkoop wordt noodgedwongen ingezet op onder meer regievoeren onderhoud huisvesting, beveiliging, werkplekinrichting, schoonmaak en aansturing bodes. Deze noodzakelijke

inzet gaat ten koste van het aantal uren dat aan inkoop besteed kan worden. De gezamenlijke inkoop/aanbestedingen op vele terreinen hebben daardoor minder aandacht gekregen.

Gevolgen en risico's bij geen geld beschikbaar stellen

Als er geen geld beschikbaar wordt gesteld voor inkoop kunnen we geen rol spelen in de inkoop samenwerking binnen Twente. Deze samenwerking levert ons een verbetering van de kwaliteit, vermindering van kwetsbaarheid en enkele besparingen op de in te kopen diensten op. Daarnaast kunnen we onvoldoende tijd besteden aan inkoopadvisering. Risico's zijn dat we onvoldoende in control zijn bij aanbestedingen en dat we hierbij regelgeving niet volgen met als mogelijk gevolg juridische procedures en negatieve publiciteit.

Relatie aanbevelingen rapport Rijnconsult versterking bedrijfsvoering door overheveling van taken

Bij een (eventuele) overheveling van inkooptaken, zal er ook formatie overgeheveld moeten worden of betaald moeten gaan worden voor formatie. Deze formatie voor inkoop is nu niet opgenomen in onze formatie.

Veiligheid (0,4 fte, € 32.000 structureel)

Momenteel bestaat het 'team veiligheid' uit 1,7 fte. De werkzaamheden van het team veiligheid zijn de afgelopen jaren uitgebreid door een inspanningsverplichting richting de veiligheidsregio ten behoeve van het platform IVZ. Daarnaast zijn er een aantal nieuwe thema's/ werkzaamheden bijgekomen, zoals taken op het gebied van evenementen(veiligheid), naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid over het monstertruckdrama en intensievere samenwerking met de hulpdiensten.

Gevolgen en risico's bij geen geld beschikbaar stellen

Minder investeren aan tijd aan de voorkant kan meer incidenten opleveren en meer werk achteraf. Voor het afgeven van evenementvergunningen lvert de nieuwe werkwijze bijvoorbeeld de volgende voordelen op:

- De gemeente neemt de gewenste faciliterende houding aan
- De gemeente ondersteunt organisator bij de aanvraag
- De afstand gemeente/organisator wordt stukken kleiner
- Aanvragen verlopen sneller en soepeler
- Organisatoren weten de gemeente makkelijker te vinden

Handhaving Wabo (1 fte, € 69.000 structureel)

In het interbestuurlijk toezicht door de provincie scoren we "oranje" op uitvoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). We zijn onvoldoende in control op de beleids- en uitvoeringscyclus van de Wabo. Voor de verbeterpunten is extra personele inzet nodig. Verder is sprake van structurele overuren door de vergunningverleners bouw om vergunningen binnen de wettelijke termijnen af te wikkelen en te voorkomen dat vergunningen van rechtswege worden verleend door termijnoverschrijding. Handhaving vindt zeer minimaal plaats, vrijwel uitsluitend wanneer we een handhavingsverzoek ontvangen. Met formatie uitbreiding kan de inhuur vervallen en kan de minimaal noodzakelijke handhaving met eigen mensen worden uitgevoerd.

Het voornemen is om daarnaast een aantal dingen minder te doen: over de breedte wat minder toezicht/handhaving op kleine overtredingen. Met een formatie van 2,25 fte (in plaats van 3) denken we dan toezicht/handhaving op een aanvaardbaar niveau te houden. Bij de taakinvulling op het gebied van openbare orde en veiligheid geven we meer prioriteit aan de uitvoering van vergunningverlening APV en bijzondere wetten.

Vergunningverlening APV/bijzondere wetten (2 x 0,4 fte, 2 x € 28.000 structureel)

Voor APV/bijzondere wetten geldt, dat de afgelopen jaren structureel is ingehuurd. De bestaande eigen formatie voor vergunningverlening (inclusief ondersteuning daarbij) is te beperkt om de grote stroom aanvragen tijdig, zorgvuldig, met de juiste expertise te kunnen verwerken. Met deze uitbreiding vermindert de kwetsbaarheid en kan inhuur achterwege blijven.

Bijlage 7 Portefeuillehouders verdeling

	Omschrijving Taakveld	Portefeuillehouder
0	Programma bestuur en ondersteuning	
0.1	Bestuur	mr. drs. R.G. Welten
0.2	Burgerzaken	mr. drs. R.G. Welten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	drs. J.H. Scholten
0.4	Overhead	A.B.G.M. Koopman / mr. drs. R.G. Welten
0.5	Treasury	A.B.G.M. Koopman
0.61	OZB woningen	A.B.G.M. Koopman
0.62	OZB niet woningen	A.B.G.M. Koopman
0.63	Parkeerbelasting	A.B.G.M. Koopman
0.64	Belastingen overig	A.B.G.M. Koopman
0.7	Algemene uitkering en gemeentefonds	A.B.G.M. Koopman
0.8	Overige baten en lasten	A.B.G.M. Koopman
0.9	Vennootschapsbelasting	A.B.G.M. Koopman
0.10	Mutaties reserves	A.B.G.M. Koopman
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	A.B.G.M. Koopman
1	Programma veiligheid	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	mr. drs. R.G. Welten
1.2	Openbare orde en veiligheid	mr. drs. R.G. Welten
2	Programma verkeer en vervoer	
2.1	Verkeer en vervoer	drs. J.H. Scholten
2.2	Parkeren	drs. J.H. Scholten
2.5	Openbaar vervoer	drs. J.H. Scholten
3	Programma economie	
3.1	Economische ontwikkeling	A.B.G.M. Koopman
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	drs. J.H. Scholten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A.B.G.M. Koopman
3.4	Economische promotie	A.B.G.M. Koopman
4	Programma onderwijs	
4.1	Openbaar basisonderwijs	A.R. Peppelman
4.2	Onderwijshuisvesting	drs. J.H. Scholten
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	A.R. Peppelman
5	Programma sport, cultuur en recreatie	
5.1	Sportbeleid en activering	A.R. Peppelman
5.2	Sportaccommodaties	drs. J.H. Scholten
5.3	Cultuur	A.R. Peppelman
5.4	Musea	A.R. Peppelman
5.5	Cultureel erfgoed	A.R. Peppelman
5.6	Media	A.R. Peppelman
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	drs. J.H. Scholten / A.B.G.M. Koopman

6	Programma sociaal domein	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	A.R. Peppelman
6.2	Wijkteams	A.R. Peppelman
6.3	Inkomensregelingen	A.R. Peppelman
6.4	Begeleide participatie	A.R. Peppelman
6.5	Arbeidsparticipatie	A.R. Peppelman
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A.R. Peppelman
6.7	Maatwerkdienstverlening 18+	A.R. Peppelman
6.8	Maatwerkdienstverlening 18-	A.R. Peppelman
6.9	Geëscaleerde zorg 18+	A.R. Peppelman
6.10	Geëscaleerde zorg 18-	A.R. Peppelman
7	Programma volksgezondheid en milieu	
7.1	Volksgezondheid	A.R. Peppelman
7.2	Riolering	drs. J.H. Scholten
7.3	Afval	A.B.G.M. Koopman
7.4	Milieubeheer	A.B.G.M. Koopman
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	mr. drs. R.G. Welten
8	Programma volkshuisvesting en RO	
8.1	Ruimtelijke ordening	drs. J.H. Scholten
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	drs. J.H. Scholten
8.3	Wonen en bouwen	drs. J.H. Scholten

Bijlage 8 Afkortingenlijst

A

AB	-	Algemeen bestuur
ABP	-	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
APPA	-	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AR	-	Algemene reserve

B

BBV	-	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	-	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BCF	-	BTW-compensatiefonds
BI-zone	-	Bedrijfsinvesteringszone
Bc BOR	-	Businesscase Beheer Openbare Ruimte
BNG	-	Bank Nederlandse Gemeenten
BTW	-	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	-	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten

C

CAK	-	Centraal Administratiekantoor
Coelo	-	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CT BV	-	Crematoria Twente-Oost Nederland BV

D

E

EMU	-	Economische en Monetaire Unie
-----	---	-------------------------------

F

Wet Fido	-	Wet financiering decentrale overheden
Fte	-	Full-time equivalent

G

GBI	-	Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem
GBT	-	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGD	-	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GRP	-	Gemeentelijk rioleringsplan
GR SZ	-	Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo

H

I

IBP	-	Interbestuurlijk Programma
IBT	-	Interbestuurlijk toezicht
ICS	-	In controlstatement
IKC	-	Integraal Kindcentrum
IVP	-	Integraal Veiligheidsplan

J

K

KA	-	Klimaatakkoord
KGO	-	Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving

L

LEADER	-	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LED	-	Light Emitting Diode
LSA	-	Lokale Samenwerkingsagenda

M

MJP	-	Meerjarenperspectief
MO	-	Maatschappelijke Ontwikkeling

N

NMO	-	Natuur en Milieu Overijssel
-----	---	-----------------------------

O

ODT	-	Omgevingsdienst Twente
OLCT	-	Openbaar Lichaam Crematoria Twente
OVL	-	Openbare verlichting
OZB	-	Onroerende zaakbelastingen
OZJT	-	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente

P

PBL	-	Planbureau van de Leefomgeving
PGB	-	Persoonsgebonden budget
P&O	-	Personeel en organisatie
PO	-	Primair Onderwijs
POC	-	Percentage of completion

Q

R

RES	-	Regionale Energiestrategie
RMC	-	Regionaal Meld- en coördinatiepunt
RT	-	Regio Twente
RUD	-	Regionale uitvoeringsdienst

S

SHP	-	Stichting Haaksbergen Promotie
SON	-	Stadsbank Oost Nederland
SWB	-	Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf

T

TM	-	Twente Milieu
----	---	---------------

U

UO	-	Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo
----	---	--

V

VAB	-	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VHT	-	Veiligheidshuis Twente
VOT	-	Voorschools ondersteuningsteam
VPB	-	Vennootschapsbelasting
VRT	-	Veiligheidsregio Twente
VTA	-	Visual tree assessment
VTH	-	Vergunningen, toezicht en handhaving
VTT	-	Veilig Thuis Twente
VVE	-	Voorschoolse – en Vroegschoolse Educatie

W

Wmo	-	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNRA	-	Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren
WSW	-	Wet sociale werkvoorziening
WW	-	Werkloosheidswet

X

Y

Z

ZAT	-	Zorgadviesteam
ZIN	-	Zorg in Natura